

K A R Y S

1977
BIRŽELIS
Nr. 6





KARYS

1977
Nr. 6 (1533)

Redaktorius
ZIGMAS RAULINAITIS

Administratorius
LEONAS BILERIS

Redaktoriaus pavaduotojas
JONAS RŪTENIS

Atskirus skyrius redaguoja:

S. KAUNELIENĖ
"TREMTIES TRIMITAS"

BALYS BRAZDŽIONIS
"Lietuviai Kariai Laisvajam
Pasaulyje"
BRONIUS BALČIŪNAS
"Karinės žinios"

Leidžia:
L. V. S. RAMOŲ N. Y. SKYRIUS

TURINYS

Panemunės pilis	viršelis
N. Butkūnas — Mūsų šių dienų ginklai	201
P. Būtėnas — Vilnius net ir mūsų etnis centras	207
R. M. — Redakcija prekiniame vagone	210
P. Gulbinskas — 40 metų sukaktis	213
Z. R. — Naujas veikalas apie Žalgirį	215
O. Urbonas — Špionažas — moderninėmis priemonėmis	216
B. B. — Prieššarvinė taktika	219
TREMTIES TRIMITAS	221
J. Gliuda — Apie Lukšą-Daumantą	222
LIETUVIAI KARIAI LAISVAJAME PASAULYJE	233
KARINĖS ŽINIOS	234
KRONIKA	236

ATSTOVAI:

Baltimore — M. ŠIMKUS, Chicago — J. STANKONAS, Cleveland — F. EIDIMTAS, Los Angeles — O. ŽADVYDAS,
Australia — V. ŠALKŪNAS

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE

BOSTON, MA — S.J. Minkus
CHICAGO, IL — "Gifts International",
"Parama", Cicero Delicatessen, Baly's
Radio & Television
DETROIT, MI — V. Čižauskas (Šv.
Antano Parapijos Spaudos Kioskas),
V. Perminas
LAKELAND, FL — I. Kantanavičius
OMAHA, NB — Pr. Kovas
WATERBURY, CT — "Spauda"
WOODHAVEN, NY — "Romuva"

PLATINTOJAI

KANADOJE
TORONTO, ONT. — V.A. Aušrotas, P.
Misevičius, Aug. Kuolas
MONTREAL, QUE. — Parish Library
ANGLIJOJE
"Dainora — 14 Priory Road; Kew, Sur-
rey; TW9 3DF. Tel. 01-940 6377

V. VOKIETIJOJE

Juozas Nevulis, 6793 Bruchmuehlbach-
Miesau 2 Bahnhofstr. 11

AUSTRALIJOJE

S. Slavickas, 22 Slevin St., No. Geelong,
3215, Vic.
W. Paluk, 1 Brentnall Ave., Blair
Athol, 5084, SA.
S. Pačėsa, 82 John St., Lidcombe, 2141,
NSW.

Prenumerata JAV-bėse ir užsienyje: metams — \$10.00, pusmečiui — \$5.00, atskiro nr. — \$1.00

Pinigų siųsti šiuo adresu: KARYS 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, USA

KARYS, magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world

Published monthly except July and August by "KARYS" — 341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207, USA

Subscription \$10.00 per year. Single copy \$1.00 — Second Class Postage Paid at Brooklyn, N.Y. Publication No. 291500

Isteigtas Lietuvoje 1919—
Nepriklausomybės kovų—
metais

KARYS

Atgaivintas Jungtinėse
Amerikos Valstybėse 1950
metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 6 (1533)

BIRŽELIS - LIEPA — JUNE

1977

MŪSŲ ŠIŲ DIENŲ GINKLAI

BUTKŪNAS

Mes, būvę kariai, nors mokėmės įvairius ginklus vartoti, ne vienas juos ir vartojomė praėjusiojo karo metu, mokėmės įvairių ginklų taktikos, kaikas — net ir strategijos, tačiau šiuo metu mes apie juos nebekalbame, jų neturime ir nebežadame įsigyti. Nežadu ir aš čia apie juos kalbėti, bent apie tuos konvencinius ginklus, karštuosius ginklus. Tačiau, aš nemanau, kad mes esame beginkliai, bejėgiai, invalidai. Priešingai, nežiūrint mūsų amžiaus ir mūsų gyvenimo sąlygų, aš manau, kad mes esame ginkluoti ir net pajėgūs kariauti, kaikurie net pajėgesni, negu su šautuvu fronto apkasuose būdami.

Mūsų ginklai, apie kuriuos aš čia kalbėsiu, yra kultūriniai, arba dvasiniai ginklai. Tie ginklai, jei tinkamai pavartojami, yra nė kiek mažiau veiksmingesni kaip konvenciniai ginklai, kartais net daug veiksmingesni, žiūrint kada, kaip ir kieno jie vartojami, bei prieš kokį priešą jie naudojami.

Kas gi yra mūsų tautos priešas, manau nereikia nė kalbėti. Jau nuo labai senų laikų, kai tik Rusijoje įsigalėjo carų valdžia, įsivyravo ten ir imperialistinė dvasia, kuri ir iki šiol tebėra ten gyva, nežiūrint kad carų ten ir nebėra. Mūsų tauta daug nuo jų kentė, tačiau šiais laikais nuo taip vad. "raudonųjų carų" mūsų tauta dar labiau kenčia, nes jie dabar labai sustiprėję, savo banditinėm priemonėm siekia mūsų tautą visai sunaikinti — nutautinti ir paversti amžinai savo vergais.

Mes gi, kaip tauta, turime natūralią teisę gyvuoti. Ta teisė pripažinta tarptautinėm sutartim, pripažinta net tų pačių "raudonųjų carų", tik tai ji jų nepaisoma ir laužoma. Norint savo tautą išlaikyti mums lieka tik vienas kelias — kovos kelias.

Kovoti ginklais, nors ir beviltiškai, mes jau bandėme. Mūsų kova buvo kieta, daug mūsų tautai kainavusi, kuri betgi parodė, kad konvenciniais ginklais su tokia didele ir žiauriai grobuoniška tauta kovoti mes negalime. Mums lieka pasirinkti kiti ginklai — kultūriniai ir politiniai ginklai.

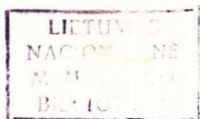
Kiekvienas karo vedimas susideda iš strategijos ir taktikos. Pabandysime tuos kariavimo meno principus pritaikyti ir mūsų naujo pobūdžio karui.

STRATEGIJA

Tai yra mokslas apie pasiruošimą karui ir apie karo vedimą, tai reiškia, kaip sudaryti palankias sąlygas karo vedimui. Taikant tą principą mūsų kariavimo būdui, aišku, turime panagrinti kas tas mūsų priešas yra, kokios jo silpnosios pusės, kokie jo ginklai, kaip jis prieinamas ir kaip jis gali būti įveikiamas. Pirmiausia peržvelkime jo santvarką ir jo veikimo būdą, susipažinkime su jo silpnomis pusėmis ir tada paašškės kaip su juo kovoti.

Rusų valdžia save laiko marksistiniai-komunistine. Kasgi tas Marksas buvo? Jo gyvenimą panagrinęję randame, kad jis nekentė pasitikėjimo, meilės ir pasiaukojimo skleidėjo Kristaus ir net visų žmonių. Jis juos keikė, niekino, nekentė ir jeigu ką garbino, tai tik šėtoną; jis yra laikomas šėtonininku. Bet komunistai jį laiko savo dievuku, jį visokiais būdais garbina ir aukština. Tai yra labai įdomus faktas. Mes turėtume jį geriau pažinti ir tom žiniom kovoti, kad rusišką komunizmą suniekintume.

Komunizmo pagrindiniai principai yra: 1) nėra jokio Dievo, 2) žmogus yra tik materialinė būtybė, chemiškai ir fiziškai išaiškinama, 3) visų



žmonių elgesys pareina nuo jų vaikystėje įgytų įpročių. Juos auklėjant komunistiškai jie virs idealiais komunistais. Savo tikslams siekti, žmogų sukomunistinti, jie visas proemones laiko gromis, kurios veda į tą tikslą. Vadinasi apgaudinėjimas, melavimas, vogimas, užmušinėjimas yra geri dalykai, jeigu jie tik veda į tą tikslą. Tai yra visiškai klaidinga teorija, krikščioniškam pasauliui visai nepriimtina. Prancūzų mokslininkas Jacques Monod, Nobelio premijos laureatas, moksliniais įrodymais šią marksistinę dialektinio materializmo teoriją sugriovė. Tai jų didelė silpnybė, kuria jie patys niekam nesigiria, nors ir jos laikosi.

Taip pat jų septyni pagrindiniai veikimo punktai yra visiškai netikę ir nedori. Jie tom savo silpnybėm nesigiria, nes gerai žino, kad pasaulis jų atvirai siūlomų nepriims ir tai tik pakenks jų ekspansinėms užmačioms. Todėl jie laikosi Lenino garsiojo taktikos posakio: "Du žingsniai pirmyn, viens žingsnis atgal". Pav. jie nekenčia ir smarkiai persekioja visas religijas, tačiau kai pajunta didesnę pasipriešinimą, kuris gali blogai paveikti jų propagandą, jie atleidžia spaudimą ir duoda kaikur tikintiesiems daugiau laisvių. Bet tik laikinai, tik propagandos tikslais.

Komunistai plačiai kalba apie demokratiją, apie laisvus rinkimus, apie respublikas, apie teisę atsiskirti nuo jų, jei tik tautos to panorėtų. Tačiau, visa tai yra tik ciniškas melas, tikslu apgauti ignorantus ir kvailius. Tai yra vėl jų silpna ir jautri vieta, atakuotina vieta.

Jų vyriausias tikslas buvo ir tebėra dominuoti pasaulį, jį paversti komunistiniu. Tų tikslų Rusija, kaip ir Kinija, lenktyniaudamos siekia apgaulingomis sutartimis, melaginga propaganda, besiverždamos į nekomunistinių kraštų svarbias organizacijas ir iš vidaus jas ardydamos, siųsdamos ten daugybę gerai paruoštų šnipų ir destruktivaus darbo organizatorių, užplūdydamos tuos kraštus savo pragaištingomis knygomis, bendrine spauda, filmais, radijo transliacijomis daugelio įvairių tautų kalbomis, net ir specialia muzika, vaidyba ir dominuojančiu sportu. Visa ta veikla yra varoma slapta, neatidengiant jos tikrų tikslų, nes tų tikslų atidengimas yra jiems labai skausmingas, mažina jų šalininkų skaičių, silpnina jų jėgas. Taigi, tai yra jų silpnoji vieta, kurią galima ir reikia atakuoti.

Svarbu čia ir tai pasvarstyti, kas komunistams padeda ir kaip jų veiklą eliminuoti. Pirmiausia jiems padeda visi tie, kurie tiki jų skleidžiamais melams, vadinasi visi ignorantai, naivuoliai ir lengvatikiai, paskiau visi moraliai smu-

kę žmonės, kuriems karjera ir pinigas viską lemia, visi bailiai, kurie bijo kokio nors unijos boso reakcijos, ar — komunizmo įsigalėjimo, kad jų padėtis daug nepablogėtų, taipgi visi tylintieji ir abuojingieji, kurie tariamai nenori kištis į jokią politiką ir visą veiklą palieka kitiems. Tokie komunistų yra labai mėgiami, nes jie, silpnindami opoziciją, netiesioginiai stiprina komunizmo jėgas.

Koegzistencijos ideja, pastaraisiais metais rusų komunistų taip kruopščiai paruošta ir per Helsinkio suvažiavimą taip išpopuliarinta, yra vėl suktas jų siekimas demokratiškus kraštus užmigdyti, kad jie patys ginklavimosi lenktynėse galėtų toliau pasistūmėti ir arčiau savo tikslo prieiti. Tokie ir panašūs jų ėjimai reikia stengtis iš anksto numatyti ir pasauliui atidengti.

Tų komunistų silpnų ir atakuotinų vietų galima būtų nurodyti šimtus ir tūkstančius, tačiau vietos ribotumas neleidžia taip daug užsimoti.

KOVOS TAKTIKA

Ši karo meno teorijos dalis, karo mokslo šaka, kalba apie karinių jėgų paruošimą karui, jų manevravimą ir vadovavimą kare. Šią teoriją galime taikyti ir moraliniame bei kultūriniame kare. Mūsų šių laikų būklėje ryškėja du skirtingi frontai: lietuviai okupuotoje Lietuvoje ir lietuviai išėivijoje. Panagrinėsime šiuos du frontus atskirai.

Apie būklę Lietuvoje mes daug žinome iš susirašinėjimo su giminėmis ir pažįstamaisiais, iš lankymosi ten, iš spaudos, iš savo pergyvenimų Lietuvą okupuojant, iš jų veltui siuntinėjamų laikraščių, tačiau, vistik daugelis iš mūsų neturi pilno vaizdo ir dažnai vienas kitą suvedžioja savo klaidinančiais pasakojimais. Daugelį suklaidina jau tokie faktai, kad ten žmonės yra pavalgę, pakenčiamai apsirengę, kad turi jau televizorius, šaldytuvus ir kaikas — net automobilius. Bet juk tai yra tik faktai iš ekonominės gyvenimo pusės. O kas pasistengia sužinoti apie baimę laisvai kalbėti, rašyti, tikėti į Dievą, siekti aukštojo mokslo bei aukštos tarnybos nebūnant komunistu, net kurti vaizdinį meną pagal savo norą, tas pamato visai kitą vaizdą, nekaltant jau apie tokius jautrius dalykus, kaip draudimą studijuoti savo tautos istoriją, draudimą viešai melstis, draudimą į užsienius išvykti, spaudimą mokytis rusų kalbos ir komunizmo istorijos, skatinimą girtuokliauti ir moraliai susmukti ir t.t. ir t.t.

Tačiau mums čia svarbus yra klausimas kokia yra lietuvių laikysena tų visų neteisingų

varžymų akivaizdoje ir koks jų pasipriešinimo rodiklis.

Geriausių ir tiksliausių žinių apie tą sovietų spaudos apleistą sritį teikia, atrodo, Lietuvos pogrindžio laikraštukas — „Liet. Kat. Bažnyčios Kronika“, kurio žiniomis ir viso pasaulio spauda ima vis plačiau naudotis. Iš drakoniškų bausmių, taikomų to laikraščelio platintojams ir skaitytojams, galima spėti, kad ten parašoma daug tiesos, kurios komunistai taip bijo ir stengiasi ją paslėpti. Tas laikraščelis galima laikyti ne vien bažnytine kronika, bet ir viso lietuvių gyvenimo Lietuvoje kronika, ginančiu lietuvių teises ten, vadinasi, kurstančiu rezistenciją.

Kitas, vėliau pasirodęs, laikraštukas „Aušra“ irgi siekia panašių tikslų ir padeda pirmajam. Šie du laikraštukai, leidžiami su didele kraujo auka ir iki šiol didelės ir gudrios rusų sekimo tarnybos nepajėgiamai sunaikinti rodo, kad Lietuvoje rezistencinė dvasia yra gan aukšto laipsnio, gan veiksminga, duodanti daug vilčių išsilaukimo kare, jeigu neminėti dar taip ilgai ir palyginti labai sėkmingai vesto partizaninio karo.

Kitas lietuvių kovingumo rodiklis yra jaunuolio Kalantos ir po jo sekusių virš dešimties kitų susideginusių, ar bandžusių susideginti tautiečių veiksmai, o taipgi po Kalantos susideginimo Kaune kilusi jaunuomenės specialių dalinių pagalba buvo numalšinta. Tiesa, Lietuvoje dar nėra populiarus estų nusistatymas nesimokyti rusų kalbos ir su rusais kalbant nuduoti, kad jų nesuprantą, tačiau lietuviai, nežiūrint milžiniškos komunistų propagandos, ima vis daugiau demonstruoti savo ištikimybę tikėjimui ir prisirišimą prie savo Bažnyčios.

Pagaliau Lietuvoje vis daugiau ir daugiau atsiranda žmonių, kurie ryžtasi aukoti savo gyvenimą, duodasi suimami ir žiauriai baudžiami, kad galėtų viešai ginti savo ir kitų žmonių teises. Iš tokių žmonių pažymėtini čia Kudirka, Jaugelis, Plumpa, Žukauskas, Sadūnaitė, kunigai Bubnys, Zdebskis, dar Tamonis, Kazlauskas ir eilė kitų, kurie rodo, kad Lietuvoje tebėra drąsių ir aukštos moralės bei didelio patriotizmo žmonių. Jų teismuose gynimosi kalbos, slaptais keliais pasiekę užsienius, daro rusams daug nemalonumo, silpnina jų jėgas ir didina pasaulio opozicijos atsparumą.

Tur būt, daugiausia neteisybių ir didžiausia diskriminacija pasaulyje vykdoma komunistų valdomuose kraštuose. To viso per akis yra ir dabartinėje Lietuvoje. Pav. kaip Vakarų pasiekęs tautietis Žilius tvirtina, net toks nekaltas daly-

kas kaip kūrimas ne pagal Maskvos nurodymus, bet savistovaus meno kūrinių, yra slopinamas, neišstatant tų kūrinių parodose, neleidžiant jų rodyti, žmogus diskriminuojamas darbo sąlygų pagerinimo momente, diskriminuojamas ir darbo gavime, paliekamas vienišas, be jokios vilties ateičiai, laukiant kol jis paluš dvasia. Tas pats vyksta aukštesnio mokslo siekiant be stojimo į komjaunimo organizaciją, aukštesnės tarnybos gavime — nestojant į kompartiją ir t.t.

Tačiau, atrodo, lietuviai išmoko prisitaikyti prie tų gyvenimo sąlygų, išmoko jas apeiti vaidindami ir apgaudinėdami savo mokytojus rusus-komunistus. Kiekviena tauta turi savo kryžių, kaip tvirtina į Vakarų išemigravęs menininkas J. Jurašas, turi jį ir lietuviai, ir jie neša jį sunkiai, tačiau su laisvės perspektyva. O A. Jurašienė prideda, kad lietuvių charakteris yra labai savotiškas, sudėtingas, mįslingas ir sunkiai palaužiamas, kuriame glūdi ir ateities viltis.

Lietuvoje vis daugiau ir daugiau atsiranda, kaip vienas žurnalistas išsireiškė, „pilkųjų didvyrių“, tikrų drąsuolių, kurie drįsta skųstis, drįsta rašinėti skundus net pačiam Brežnevui, remdami konstitucija, nurodydami kaip jie yra neteisėtai valdininkų skriaudžiami ir persekiojami. Jie drįsta net masiniai po tais skundais ir prašymais pasirašinėti, nepaisant, kad už tai juos policija persekioja, o Brežnevas jiems niekad neatsako ir jų prašymų neišklauso. Tačiau tie jų skundai patenka į Vakarų, patenka į viešąją spaudą ir žemina komunistų reputaciją, veikia lyg koks ginklas, silpnindamas jų jėgas.

MŪSŲ DIPLOMATIJA

Nepriklausomybės laikų Lietuvos valstybės užsieniuose atstovai tebėra kaikiurių kraštų pripažįstami ir tebeveikia. Įvairių sukurtuvių ar konferencijų proga jie vis rašo tų valstybių galvoms memorandumus, išpėjimus, raštus, primindami apie rusų komunistų daromus Lietuvos atžvilgiu neteisėtus veiksmus, protestuodami prieš tuos veiksmus ir prašydami Lietuvos okupacijos nepripažinti. Šitas vėl mūsų priešą nemaloniai veikia. Jis bandė Lietuvos užgrobimą įteisinti klasta — Helsinkio konferencijos susitarimais, tačiau nedaug telaimėjo. Mūsų diplomatijos veikla yra nepaprastai reikšminga, nes nežiūrint jau ketvirčio šimtmečio okupacijos, rusai-komunistai nepajėgė savo grobio tarptautiniai įsiteisinti. Mūsų diplomatų veiklą ir pastangas mes turėtume visais galimais būdais remti ir jiems padėti.

MŪSŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLA

taip pat yra labai pagirtina ir mūsų visų remtina. Labai gaila, kad tarp organizacijų kartais vyksta trintis ir nesutarimai, kurie labai silpnina jų veiklos efektingumą, tačiau nežiūrint į tai jų veikla yra daug gera padariusi mūsų tautos išsilaikyme. Mes turėtume jų pastangas ta linkme labai remti ir skatinti. Tai yra mūsų, išeivių, privilegija ir pareiga. Kaip teisingai, neseniai iš Lietuvos pasitraukę Jurašai tvirtina: Lietuvių išeivija turėtų daryti tai, ko negalima krašte. Pav., kai menininkas Lietuvoje negali prisiderinti, jam lieka vienintelis kelias, arba pasakyti ne ir nutilti, arba pasitraukti, jei tai jam bus leista. Mums gi išeiviams, demokratinių kraštų valdžios nekliudo veikti savo tėvynės vadavime ir mes privalėtume tą padėtį pilnai išnaudoti.

Mūsų veikimui plati dirva yra: atskirų tautų ir bendriniai visų pavergtų tautų sukakčių ir žymiųjų įvykių minėjimai, protestų demonstracijos su politinėm kalbom ir eisėnom per miestus, atitinkamos spaudos leidimas ir platinimas, televizijos ir radijo transliacijos, ne vien meninėm, bet ir su politinėm programom, organizuotas veržimasis į vietinę spaudą ir panašiai.

Didžiai remtinos yra mūsų tokios organizacijos, kaip VLIKas su jo Vykdomąja Taryba, išleidusia eilę naudingų knygų, leidžiančia daugeliu kalbų savo biuletenius, Tautos Fondas, Lietuvos Laisvinimo Komitetas, ALTa, Lietuvos Tyrimo Institutas, Liet. Katalikų Spaudos Draugija, Tremtis, ALTo Informacijos Centras, Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir daug kitų.

SVETIMTAUČIŲ PAGALBA

mūsų tautos išlaikymo pastangose yra aukštai vertintina ir remtina. Kiekviena mums palanki knyga, kiekvienas straipsnis vietos spaudoje yra mūsų idejos populiarinimas, mūsų reikalo rėmimas. Tas pats su parlamentarų ar žymių žmonių viešom kalbom. Mes turėtume tokius straipsnius stengtis išprovokuoti, o jiems pasirodžius, ar tokioms kalboms įvykus, turėtume autorius girti ir jiems padėkos laiškus rašyti. Tylėjimas ir nereagavimas bei šaltas jų priėmimas labai atgrąsinančiai juos veikia, kai tuo tarpu šiltas jų priėmimas gali tik paskatinti jų tą veiklą.

Tokio Solženicyno bei Sacharovo raštai bei vieši pareiškimai kartais juk daugiau padaro, kaip visos karių divizijos veikla. Jų veikla ypatingai svarbi, kad juos stebi ir jų klausosi visas pasaulis; taigi jie veikia į viso pasaulio opiniją, neišskiriant ir pačios komunistinės Rusijos. Yra

labai svarbu prie tokių žmonių priėti, juos tinkamai informuoti ir remti.

Mes esam tiesiog laimingi turėdami šveicarą prof. Eretą, kuris labai daug davė mūsų tautai nepriklausomybės laikais ir dabar vis teberašo vokiečių ir prancūzų kalbomis gindamas mūsų bylą ir informuodamas pasaulį apie mūsų tautos nelaimę. Jam ypatingai daug priklauso mūsų padėkos ir pagarbos.

Amerikos Jungtinėse Valstybėse turime irgi nemaža įtakingų žmonių, kurie sugeba priėti prie parlamento narių, ministerių, net prie paties prezidento ir iš jų gauti paramos bei patikinimus, kad Lietuvos užgrobimas nebus pripažintas. Jų veikla tarsi patrankų sviediniai griaua komunistų nedoras užmačias ir duoda vilčių tautiniam išsilaikymui.

INDIVIDUALI TAUTIEČIŲ VEIKLA

gal laikam atrodo mažiausiai reikšminga ir veiksminga, tačiau turint galvoje mūsų didelį skaičių prie gerų aplinkybių ji gali pasidaryti labai veiksminga. Svarbu čia tik tautiečių reikalo supratimas, įsisąmoninimas ir paslankumas veikti. Mes, ramovėnai, toje veikloje turėtume būti pirmieji ir rodyti pavyzdį kitiems.

Vienas paprastas žmogus nieko negali, tačiau, anot poeto, kai du stos, visados daugiau padarys. Svarbu čia tik įsitikinti ir įsikalbėti, kad mes nesame tik vienetai, kad mes esame masė ir kad su mumis, kaip su tokia, visi turi skaitytis. Eidami į mitingą ar demonstraciją galvokime, kad ten būsime šimtai, o su estais, latviais — ir tūkstančiai, ir kad mūsų protesto šauksmas skambės per visą miestą. Šitoks galvojimas ir mūsų organizacijų vadams, veiklesniems tautiečiams, bus gyvas paskatinimas daugiau ir kiekiau veikti, o tas, savo keliu, mūsų egzistencinę kovą darys daug veiksmingesnę ir našesnę.

Mes esame kiek per daug flegmatiški, per daug šalti ir visam kam abejingi. Tas dažnai apvilia mūsų vadovus, stabdo jų veiklą ir silpnina kovos efektingumą. Visai teisingai A. Mauragis išsireiškė "Mūsų Pastogėje": "Reikia iš gėdos rausti, tik 25 žmonės dalyvavo šių metų eisenoje". O tokių nesėkmingų dalyvavimų mūsų didelėse kolonijose pasitaiko visa eilė. Jie verčia visus mus rausti iš gėdos dėl mūsų apsileidimo ar atbukimo, patriotizmo stokos, dvasinio bankroto. Ne, mes iš tikro juk nesame tokie blogi, mums tik kažko "truputį" stokoja: gal truputį patingėjome, gal truputį buvom blogoj savijautoj, gal pagailėjom pinigų nuvažiuoti

į mitingą, gal pagalvojom, kad ten iš viso mažai bus tautiečių ir jausimės vieniši, gal dar ir dar kas nors sutrukdė. Bet visi tie "gal" yra nerimti, nepateisina mūsų nedalyvavimo. To neturėtų būti. Pasistenkime ateity visuose tautiniai svarbiuose mitinguose ar demonstracijose, bei minėjimuose visada dalyvauti.

Kaip iš pirmo žvilgsnio atrodo, individo "ne-reikšmingas" dalyvavimas gali daug nusverti paruošimo sėkmingumui, taip pat jo tokia veikla, kaip laišku rašymas pagiriant autorius už jų palankius mums straipsnius, ar dėkojant parlamentarams už jų kalbas, parašant trumpus laiškelius į vietos laikraščių skaitytojų pasisakymų skyrius, įtakingiems žurnalistams ar profesoriams dovanai pasiunčiant informacinius leidinėjus apie mūsų bylą, gali labai daug padėti, ypač jei tai bus daroma ne pripuolamai, bet sistemingai, pagal rutiną.

Individai, kurie nesugeba rašinėti, pažinčių ieškoti, lengvai galėtų prisidėti prie šios mūsų kovos piniginėmis aukomis. Vienas kitas doleris išmestas ant tautinio aukuro, asmeniškai nedaug pakenktų, bet masiniai tai vykdančios susidarytų reikšmingos sumos. O pinigai šiais laikais betkokiai veiklai yra labai reikalingi. Be jų kartais negalima ir iš vietos pajudėti. Tokių tautinių švenčių proga neišmetę pav. Tautos Fondui, Lietuvių Fondui ar specialiai kuriai tautinei veiklai bent doleriuko, turėtume laikyti neatlikę savo tautinės pareigos, turėtume jei ne rausti, tai bent nejaukiai jaustis. Patriotizmo jausmas turėtų nugalėti mūsų šykštumo jausmą. Yra žmonių, kurie ir sirgdami, negalėdami į minėjamą atvykti, pasiunčia savo auką laiškeliu. Pasekime jų pavyzdžiu ir mes.

Individualinei veiklai didelė ir reikšminga sritis yra taipgi asmeninis politikavimas, kitaip sakant, ignorantų apšvietimas, jų klaidų įrodymas, komunistų apgaulingos propagandos griovimas. Daug yra svetimtaučių, kurie turi menką supratimą apie rusiškąjį komunizmą ir jo siekimus. Mums juk tenka neretai girdėti tokie kuriozai, kai milijonierius, įmonės savininkas ar kunigas, net vyskupas, remia, palaiko komunistus. Atsiranda net mūsų pačių tarpe tokių naivuolių, kurie viską pamiršę, ką patys buvo matę ir ką skaitę mūsų spaudoje, nuvykę į Lietuvą kelioms dienoms ir ten pamatę kokį mažą ekonominį pagerėjimą, ima besaikiškai girti gyvenimą ten, ima net propaguoti komunizmo spaudai. Nusisųstus ten "apsišviesti" jaunuolius, minėtas atbėgėlis Jurašas vadina tiesiog dumeliais, kurių Lietuvai nereikalinga. Jie neturėtų ten vykti, nes

tik apie 10% jų esą gudrūs, kurie greit perpranta komunistinės propagandos triukus, kiti gi — kvailiukai.

MUSŲ TAIKINIAI

individualinei veiklai galėtų būti rusų komunistų, ar bolševikų fenomenalinės apgaulės faktai, kurie nesunkiai įrodomi ir kurie gali padėti pakeisti sankalbininko opinią ir padaryti iš jo mūsų draugą. Tik turint reikalą su fanatiku ar idiotu, reikėtų jį palikti ramybėje. Šiaip jau protaujančius geros valios žmones nesunku įtikinti, kad pav. rusiškieji parlamento rinkimai yra nieko nenusveriantys, tik propagandai sugalvotas farsas; kad jų pasirašytos tarptautinės sutartys dažnai net sekančią dieną sulaužomos ir mažai ką reiškia; kad jų net konstitucija negalima tikėti, nes jie jos nesilaiko; kad jų imperialistiniams užmojams nėra ribų, kad jie tik visą pasaulį užvaldę ir paverę pilnai pasitenkintų; kad jų kalbos apie brolybę yra tik apgaulei kalbamos, kad lengviau savo tikslą pasiekus; kad iš viso, jiems kokio komunizmo ar socializmo idejos nerūpi, jiems tik rūpi imperialistinių užmačių vykdymas, pasaulio dominavimas ir t.t.

Kaikurių tų tezių įrodymas protaujančiam žmogui pareikalautų faktų žinojimo. Todėl mes turėtume pastudijuoti tuos klausimus, turėtume perskaityti vieną kitą faktų knygą, atsiminimų ir pergyvenimų aprašymus. Tai juk įdomu ir naudinga mums patiems, taipgi priešo pažinimas naudingas ir sėkmingai kovai su juo, ypatingai sėkmingai ideijinei kovai. Toks pasiruošimas galima pavadinti apsiginklavimu. Taigi, kaip matom kiekviena kova reikalinga apsiginklavimo. Mūsų idejinė kova reikalauja ir idejinio apsiginklavimo.

IŠVADOS

Mes iš konvencinių karių ar partizanų virsdami idejiniais kariais turime prisiminti, kad mūsų kovos tikslai yra kilnūs, paties Dievo ir pasaulio dorų žmonių pripažinta tiesa ir teisė. Ta mūsų teisė yra apgaule ir jėga paminta, suniekinta. Ji turi būti atstatyta. Ta teisė, atsiradusi po prancūzų revoliucijos, po Amerikos nepriklausomybės karų, prezidento Wilsono dekretų įtakoje yra virtusi pasauline tautų apsisprendimo teise. Ji mums priklauso, jos mes turime prašyti ne kaip išmaldos, bet reikalauti kaip mums priklausančios dalies. Būdinga, kad tą teisę ugde ir gynė ir mūsų Bažnyčios vadai, ypatingai pradedant popiežium Leonu XIII. Šios teisinės normos yra mūsų stipriausias ir galingiausias ginklas. Juo mes turime plačiai naudotis. Mūsų kova yra neteisėtai uždėto jungo numetimo kova, ji

yra laisvės kova, o laisvės kova iš esmės, kaip žurnale "Varpelyje" tvirtinama, "niekada nėra beviltiška. Ji gali pralaimėti daug mūšių, netekti daug kovotojų, sunaikinti daug turto, bet galutinėje sąskaitoje jos laukia laimėjimas. Ir tai dėl ro, kad žmogaus prigimtyje glūdi nesunaikinamas laisvės troškimas".

VLIKo pirmininkas yra pareiškęs: "Mūsų ginklai nėra teroro priemonė, bet tiesos žodis ir raštas. Mūsų tą kovą už teisę egzistuoti Lietuvoje kovoja "Liet. Kat. Bažnyčios Kronika" ir "Aušra", mūsų šventa pareiga yra jiems padėti ir anot žurnalisto Vinco Kazoko "visi iki vieno turime tapti Lietuvos kariais idealistais, savanoriais".

Mūsų priešas, tiesa, yra galingas, iki dantų apsiginklavęs, yra vylingas, sukta, įvairia, kad ir nedoriausias priemonės naudojās, tačiau jis yra netiesos, jis yra smurto pusėje, o tai labai žymiai silpnina jo pozicijas. Jo paties liaudis ir inteligentija, ypatingai garbingoji inteligentija, kelia balsą, nepritaria savo valdžiai. Jo pavergtos tautelės ima bruzdėti, pogrindžio bruzdėjimas stip-

rėja ir auga. O ir visas demokratinis pasaulis nepatenkintas jo politika, kad ir bijodamas jo galybės, ima jungtis, organizuoti bendram pasipriešinimui. Gal netrukus turėsime Jungtines Europos valstybes vakaruose ir sustiprėjusią, galingą Kiniją rytuose. Sustiprėjus puvimo procesui priešo viduje, galime greit laukti ir jo visiško sugriuvimo. Tai teikia mums vilčių, kad mūsų kova už tautinę egzistenciją baigsis mūsų laimėjimu.

RAMOVENŲ REZOLIUCIJA

1. Ramovėnai remia visokią antikomunistinę veiklą;
2. Ramovėnai dalyvauja organizuotai ar pavieniai antikomunistinėse demonstracijose ir eisenose;
3. Ramovėnai organizuotai ar individualiai savo laiškais užgria Lietuvos bylą remiančius kalbėtojus, ar straipsnius spaudoje;
4. Ramovėnai piniginiai remia visokias Lietuvai vaduoti pastangas ar veiklą.

(Paskaita skaityta ramovėnų susirinkime, Australijoje)



Vasario 16 Dienos minėjimas Rockforde, Ill. Programoje šaulės sesės Bilitavičiūtės; akordeonu pritaria P. Kivėnas

VILNIUS NET IR MŪSŲ ETNINIS CENTRAS

PETRAS BŪTĖNAS

(Pabaiga)

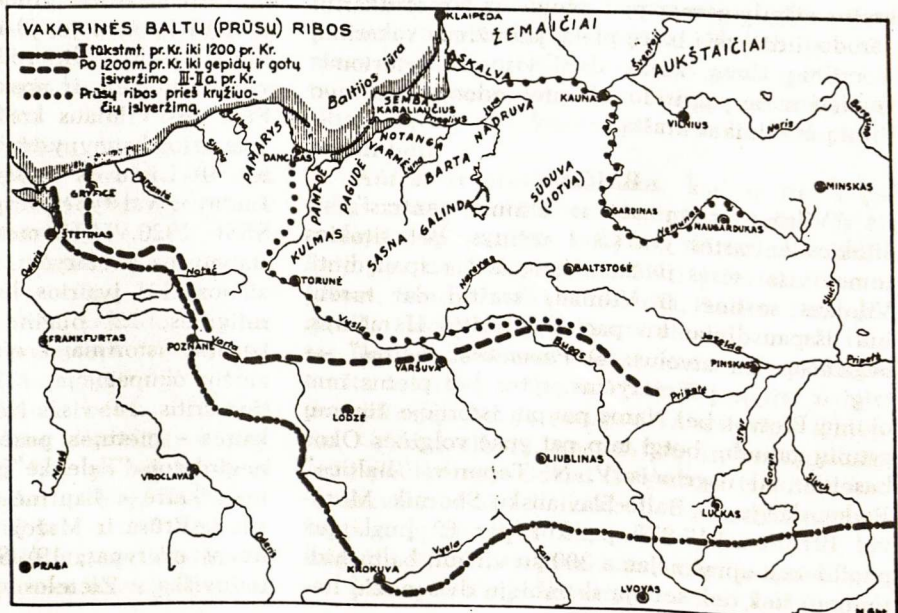
Vilnius ir Vilniaus kraštas yra Lietuvos augš-
taičių žemėje, tos žemės didelėje dalyje, kur iš-
tisinai teka nemuninė Neris, nerinė Šventoji,
Nemuno vidurupis bei augštupys su upės varla-
kinėmis versmėmis, Dauguvos vidurupio kairės -
pietinės pusės įtakai, dneprinės Berezinos augštu-
pys, o slav. *Ber-e-z-in-a* yra nuo liet. *bėržas* 3
(betula), ir žr. Analiz. 21, 176 p. O į tą augštu-
tinį kraštą įsibraukusi yra širvintinė Minsko augš-
tuma, kur dabar stovi Gudijos sostinė Minskas,
kiaurai aplink plačiai apstotas baltiškųjų hidronimų
ir toponimų. Užminskiniuose miškinguose plo-
tuose prieš Lietuvą puldinėjančias variaginių - bi-
zantinųjų rytinių slavų kniazzių družinas veikė Lie-
tuvos karalius (slavų metraščio vadinamas karol')
su savo kariuomene dar kur kas prieš karaliaus
Mindaugo mindauginės Lietuvos susikūrimo datą.
Sen. Lietuvos valstybės susikūrimo platus ryškus
branduolys kaip tik yra Augštaitija, į tą branduolį
jeinant ir visam Vilniaus kraštui.

Ligi šiol skaitėme žinias apie baltų teritorijos
tolimuosius rytus, Vilniaus kraštui liekiant toli
į vakarus nuo anų mūsiškųjų tolimųjų rytų. Dabar
dar tenka į Vilniaus kraštą ir patį Vilnių pa-
žvelgti nuo pietų pusės ir pamatyti jų visą platų
baltiškąjį pietinį užnugarį. Tam reikia istorinio -

etnografinio žemėlapio. Jį toki skaitytojams ir
pristatau, nors jis, gaila, beturįs ir daug netobulumų.

LE. XXIV. 142 p. yra M. Gimbutienės pa-
ruoštas išspausdintas žemėlapis, o po juo išspa-
sduintas bent man nesuprantamas (nes netemiškas
ir, greičiausia, ne pačios autorės papirštas) užra-
šas: "Baltų žemės XII - XIII a. (pagal M. Gim-
butienę)"; plg. žr. tai, kas šio žemėlapiu kampe
autorės detalizuotai ir visai kitaip — tiksliai pa-
aiškinta apie žemėlapiu turinį: Kur baltų teritori-
jos rytai, kur pačios Lietuva, Latvija su Latgala?
Daug nekalbant, prašom atkreipti dėmesį kad ir į
Naugarduko etninę poziciją, į Pripetės etnogra-
finį vaidmenį, į Pomeranijos vakarinę pusę, "Skal-
vos" ir "Augštaičių" geopozicijas; ir pasijieškoti
kad ir Lietuvos tautovardžio, nes, jei yra *Prūsų*,
tai turėtų būti ir ne kiek nejaunesnis *Lietuvių*
tautovardis, o ir šio mes lietuviai nesigėdiname,
kaip kad kaip tik gėdinasi pvz. rusai - velikorosai -
moskvičiai savo švedakilmio variaginio Rus' "Ru-
sės" vardo.

Toliau. Pvz. pietinėje dalyje autorė užgriebe
— — — linijos ženkline priemone labai įdomų
ir svarbų barą, bet dėl neaiškinimo, tai tiktai veik
nulis; nežinomi nė tam jos pasinaudotieji šaltiniai.
V. Bugo (Vyslos dešinio - rytinio įtako), Styrys,
Gorynės ir Slučės, S-lučė, pripetinių upių augštu-
piai nubraukti. Kodėl, ir ar tai racionalių ir et-
niška? Kodėl per Krokuvos miestą ta linija eina?
Ar kad tenai *Krók-uv-os* toponimas? O archeologi-
nę svidrinę kultūrą archeologė tikrai bus turėjusi
galvoje. Nors *buko* (fagus silvatica) ir *qžuolo*



Baltų žemės XII-XIII a.
(pagal M. Gimbutienę) Lie-
tuvii Enciklopedija XXIV t.
142 p.

(*querqus*) augimo linijos tai tikrai nebus buvus prisiminta, jei ir archeologams, rodos, tai turėtų būti tikrai svarbu.

“*Saduva (Jotva)*” tik kur ir kodėl tik taip? II amžiaus po Kr. Klaudijaus Ptolemėjo graikinis žemėlapis ir ptolemėjinės versijos lotyninis 1605 metų žemėlapis kitai parodo: gr. *Sovdynói, Soodynói* (per dvi atokias vietas), lot. *Sudeni* “sūd-yn-ai, sūdai, sūd-ūv-iai”, bet, žinoma, ten nesant tautovardžio *jótvai*, -iai, *jót-v-ing-ai*, o šių visiškai nebuvus ir nesant kokių “juodvvyžių, kiauravyžių, minkštavyžių...”; nėra nė *Dainuvos*, nors ir ši šalis ir plati, ir įdomi, ir reikšminga. Slav. *Nariovas* dokumentuose yra senesnės, tikros ir baltų lyties *Narà 2*, upė, o tų *Nārų* ir daugiau baltai turime, ir žr. “Rytinė Galinda” skyrių. Gardinas ne vietoje. *Lyna* naujausiai lenkiškai, o nuo seno baltiškai ji yra *Al-n-à 4*, prieglinė upė. Karaliaučius ne savo istorinėje ir strateginėje vietoje, nes jis baltų statytas, o ten seniausia gyvenvietė yra baltų pavadinimo ir sudėtinio žodžio: *Tūvangsta 1* iš **Tuv-+vang-ist-a*. Vok. *Oder* iš šaknies *Odr-* yra *Odrà* upė, ir niekas *údra 1* (lutra) žodžio nesako ūdera, o “*Neisé*”, vok. *Neisse* upė tegali būti tik liet. *Nysà 4*, kaip pvz. vok. *Neide* upė liet. tik *Nydà 4*.

Šį žemėlapią bent vaizduotėje reikia nors į rytus praplėsti, kol būtų susisiekti su M. Vasmerio aprašomaisiais rytinių baltų dalykais ir reikalais. Tada būtų lengviau orientuotis betkam, net ir ypač Lietuvos etninio ploto, arba lietuvių tautos ploto ribų geresniam žemėlapiui sukurti.

Bet šiaip jau šis žemėlapis Vilniaus ir Vilniaus krašto atžvilgiu nuo jų į pietus ir į pietvakarius parodo didžiausią baltų plotą, jau užimtą vakarinių ir rytinių slavų, kurie abeji visomis keturiomis veržiasi ir be pagrindo tebepretenduoja į ne savo Vilnių ir Vilniaus kraštą.

BAIGA

“Vilnius mūsų net ir etnis centras”, — šitokios antraštės yra šis I rašinys. Bet šitokios temos visai visas jis nėra baigtas čia spausdinti. Vilniaus sostinei ir Vilniaus kraštui dar turėtų būti išspausdintas tos pačios antraštės II rašinys, nagrinėjas du atvejus: a) *Pamaskvės baltai*” — taigi ir srityje į žiemryčius, rytus bei pietus nuo okinių Protvos bei Naros paupių istorijoje žinomų rytinių galindų, betgi taip pat ypač volginės Okos baseine; tai nagrinėja V. N. Toporov, “*Baltica*” *Podmoskovju*, — Balto-Slavianskij Sbornik. Moskva. 1972 m. 217-279 p., kur per 62 puslapius papildomai aprašinėjama 300 su viršum baltų hidronimų, šiek tiek senųjų skambiųjų dvisandžių lie-

tuviškųjų asmenvardinių čiabuvių toponimų, arčiausiai pačią Maskvą supančių, apie Maskvos gyvenvietės įkūrėjus baltus lietuvius, *Lietuvos* ir *galindo* vardų net hidronimus, tuoj vakariau Maskvos miesto apie *Litvą*, taigi čiabuvių lietuvių gyvenimą ir dar apie daug kitokių taip pat įdomių bei svarbių dalykų, reikalingų lietuvių tautos plotui ir kartu Vilniaus kraštui; iš autoriaus šio rašinio (analogiškai ir iš kaikiurių kitų autorių) man teko ištraukti viską, kas tiesiogiai reikalinga baltų ir lietuvių bei Lietuvos istorijai ir, žinoma, Vilniaus krašto ištisiniam lietuviškumui; šitaip yra baigtas žodis apie lietuvių tautos ploto tolimuosius rytus bei rytinius galindus ir jų talką Vilniaus kraštui apginti Lietuvai ir lietuvių tautai; ir b) “*Aplinkui Vilnių ir Vilniaus kraštą*”, o šioje II. rašinio dalyje palyginti trumpai mano yra pakalbėta apie tai pačiai temai pagalbinis tarpus ir reikalus: 1) Algirdo ir Kęstučio 1358 metų projektuotoje valstybinių — kartu ir etninių — sienų sutartyje Lietuvos valstybės pietvakarių, vakarų (Mažojoje Lietuvoje ir su Sembos sritimi, kurios dar net ir dabar užsispirdami nepripažįsta mūsų šaliai istorijos autoritetai nei M. Lietuvai, nei lietuvių tautos plotui, prieš tai kaip reikiant neišsinagrinėję anos 1358 metų sutarties, betgi klaidingai ir užsispirdami tebevadindami dusburgines Prūsijos *partes* - dalis — administracines sritis senoviškai atgyvenusiai — “gentimis - kiltimis - giminėmis - padermėmis”), šiaurės ir žiemryčių siena, o žiemryčių siena net tiesioginai liečia šičia visą Vilniaus kraštą; 2) augštumos visoje baltų teritorijoje, 3) Baltvyžio giria; 4) V. Bugo ypač baltiškasis žemupys; 5) Černaja Rus’ “Juodoji Rusė” baltų jotvingų ir lietuvių žemėje; 6) dauguminis Dysnos ir žemupio baseinas lietuviškas; 7) Dauguvos labiau vidurupio Sėla ir apskritai Lietuvos bei Latvijos Sėla ties Vilniaus kraštu ir šiame krašte; 8) Latgala ir jos kaimynystės (pietuose jau Vilniaus krašte); 9) Lietuvos valstybės trys padalinimai; 10) Lietuvos valstybės respublikos ir Sov. Rusijos — SSSR 1920.VII.12 metų sutartis ir ypač jos nustatytosios žiemryčių, rytų, pietryčių bei pietų sienos; 11) įvairios linijos — istorinės, etninės, religinės; 12) buginė Nara ir šios visos upės baseino istoriniai - etnografiniai etapai Lenkijos amžių okupacijoje; 13) Naugardukas ir jo širvintinė sritis; 14) visas Nemuno augštupys ir jo ypač kairės - pietinės pusės baseinas; 15) Polesia ir negirdėtoji “Palenkė”; 16) Pripetės 810 km ilgio upės kairė - šiaurinė - lietuvinė pusė; 17) Prūsija (=Prūsa ir Mažoji Lietuva); 18) Prūsų - Dainuvos ežerynas; 19) Slánymo senoji apskritis su lietuviškąja Zietelos parapija ir valsčiumi; 20)

Sūduva, Jotvingai - Jotva, Dainuva; 21) Suvalkų trikampis su Vižainio koridoriuku ir taip pat su lietuviškaisiais pagardiniu bei pasvisločiu; 22) užpripetinė Valuinė; 23) Vilija ir Slučė, S-luč-, upės Pripetės abiem pusėmis; 24) Vyslos žemupio nuo V. Bugo (ir jo Naros žiočių) dešinė - žiemrytinė bei šiaurinė baltiškoji pusė ligi Prūsijos sienos; 25) Vokiečių teutonų - kryžiuočių ordino baltų žemėje pat pradinė istorija iš pamatų taisytina. — tas viskas išsimoka irgi jau kaip reikiant pažinti ir suprasti, prieš pradėdant Vilniaus krašto tiesioginius dalykus ir reikalus svarstyti, taigi krašte, kuris yra to visko centre.

Galop, irgi tos pačios antraštės III rašinys jau vien tik apie Vilniaus sostinę ir Vilniaus kraštą, betgi tik ypač nuo šiaurės — pietų krypties Vilniaus linijos į šiaurę, žiemryčius, rytus, pietryčius ir pietus, nes, mat, nuo minėtosios linijos į vakarus viskas visaip aišku peraišku, — kad tai tebeprisilikusis sveikiausia lietuvių žemė, neišskiriamai nei Vilniaus su jo apylinkėmis. Bet ir šičia mano nėra rašoma kokiais specialiais politiniais, kariniais, tikibiniais, publicistiniais žurnalistiniais reikalais ir duomenimis, išvengus ir chrestomatinio pobūdžio kitų rašančiųjų itin mėgiamų vaizdėlių, atsiminimų ir aplamai pasipamokslavimų: terašoma irgi tik istoriniu - etnografiniu principu. O kitų rūšių mūsų specialistai, visuomeninkai, politikai, jei tik norėdami, nesunkiai ir suprantamai galėtų pasinaudoti.

☆

Rašoma lietuviui apie savo lietuvių žemę baltų teritorijoje, lietuvių augštaičių gyvenamoje, kurioje kokie slavai tėra tik buvusių ir esamų imperijų "karinio muštro" kolonizaciniai emigrantai, ar ir atkeltiniai iš Dniepro vidurupio baseino visų slavų protėvynės.

Jei kas įkirsdamas padejuotų, kad mano pvz. plačiai, ar pvz. ir "nereikalingai" rašoma, net man užmirštant ir praleidžiant grynąją politiką, "dienos pragmatizmą", vartojant "mirusiąją etniką" (Tai slavų išgalvojimas su centru "maskviniame moksle" vien slavinei naudai, o ir mūsų kaikiurių istorininkų bei politikų žurnalistų įsikastai.), — tai prašom nieko nelaukiant padejuoti periodikoje, o aš, jokių dejuokliškumų nepripažindamas, bežiūrint būtinai "pasitaisyčiau", betgi visą šios temos iniciatyvą ir apgynimą dejuokliams perleisdamas, ir tarsi žino. Ligi šiol gi net per daug akivaizdžiai skaitytojais esame patyrę, kiek per gerokai metelių čia užatlantyje įvairių straipsnininkų buvo prirašyta, pridejuota, priaimanuota, ir, pagaliau, išsirašius išsinuomionius jų nutilta:

nieko naujo bei konkrečiau jų vargšelių - autoritetų nebesiekta, net, svarbiausia, ir tų pačių Lietuvos etninio ploto, arba lietuvių tautos ploto ribų nesurasta.

Šio rašinio tikslas yra dvejopas — saviems ir svetimiems.

Pirma, reikėjo mūsų šioms tyrinėtojoms ir rašantiesiems bei skaitytojams parodyti paaiškinti, kas reiktų išmanyti bei žinoti apie baltų ir visos Lietuvos etniką, kad jie norėdami galėtų sėkmingiau spręsti apskritai įvairius Lietuvos reikalus, neaplenkdami ir lietuvių tautos ploto ribų susiradimo jau tik savarankiškai, t.y. be svetimųjų kokių talkų. Toliau, ir šandie tebėra net mokytų lietuvių "parapijinių simpozininkų", sau ir kitiems lengvai, karštai bei paviršutiniškai tebetvirtinančių, kad, esą, pvz. Lietuvos ir lietuvių tautos istorijos gausieji rašytinių šaltinių duomenys pasibaigę sulig koku XII amžiumi po Kr., o, anot jų, toliau einant į žilesnę senovę, tesančios tik kokios negaūšios istorinės nuotrupos. Betgi jie bardai nežino, kad ir tos jiems istorinės nuotrupos mūsų vis dar nėra nei galutinai visos susirankiotos, nei net ir susirankiotosios kitos dar nėra nei tų kokių bardų, nei kitų rašto žmonių reikiamai ištyrinėtos bei aprašytos. Ir šis rašinys savo kaip tik senesniųjų laikų atskleidžiamomis žiniomis jiems nuolat papriekaištuoja, ir kartu jiems gudrininkams padėtų, jei jie, užuot bergždžiai nuomonė, chronologiškai ir iš skelbiamųjų faktų nepasididžiuodami čia pasinagrinetų ir bešališkai apsvarstytų, nustodami kitus savo pasakėlėmis "autoritetiškai" klaidinti. Tuomet baltų teritorijoje sen. Lietuvos valstybės lietuviuose augštaičiuose ir Lietuvos valstybės sostinės Vilniaus bei Vilniaus krašto lietuviškasis vaizdas jiems geriau bei tvirčiau įsimintų ir tikrai taptų savėnis, net ištiesai savas, nes kitoks jis niekad nebūvo ir negali būti.

Añtra, ir svetimtaučiams, kad ir tiems patiems mūsų nuolatiniais kaimynams gudams šis rašinys taip pat yra taikytas, skirtas. Nesvarbu, kaip jie, kiti užkietėjęliai, žiūri į čia skelbiamus faktus. Svarbu, net svarbiausia, kad ir jie, ypač gudai, žinotų, kur jų tautos stovima ir pvz. kas tas lietuvių Vilniaus kraštas, kas už šio Vilniaus krašto natūraliųjų ribų stovintis jiems Gudijos sostinė Minskas bei jų patogusis Augštutinis Dniepras, — kad žinotų, apsvarstytų ir bent pamažu imtų pradėti neatlaidžiai išsivaduoti ir nutolti nuo "maskvinio mokslo", kuris net ir pačiai nerusiškajai gudų tautai ne tik niekuo nenaudingas, bet kaip tik ištiesai pavojingas, žalingas, pragaištingas.

Visa praeitis ir dabartis kruvinai kas žingsnis

REDAKCIJA

PREKINIAME VAGONE

R. M.

(Pabaiga)

Raporte rašiau, jog lietuviai visada stengėsi su visais savo kaimynais gražiai ir taikiai gyventi, o visi karai, ginčai kildavo ne iš jų iniciatyvos. Lietuviai yra taiką mylinti tauta, tik juos reikia žmoniškai traktuoti, nežeminti, neskriausti. Jeigu pats Fiureris laiko juos žemesnio lygio tautele, turinčia duoti kraujo didžiąjai Vokietijai, tai jis daro labai didelę klaidą. Vieton pavergimo politikos, paskyręs tinkamus vadus, davęs nepriklausomą savivaldą, tokias pat teises ir savą kariuomenę, jis susilauktų ne tik lietuvių simpatijų, bet ir pagalbos.

Vokiečių kalba mano paties surašytą 15 puslapių raportą daviau Mileriui ištaisyti. Kai jis perskaitė, tai stvėrėsi už galvos! Sakė, jog už tokį rašinį mane tuoj pat galėtų sušaudyti! Gerasis vyras ėmėsi taisyti ir švelninti mano raportą. Daug ką visiškai išbraukęs, jis pats perrašė mašinėle jau tik 11 puslapių raportą. Žinoma, beveik neatpažinau savo kūrinio, bet Milerio įkalbamas nebekeičiau jo sušvelnintos raporto formos, nes ir pats pajutau, jog kartūs žodžiai šiuo atveju galėtų visam reikalui tik pakentti. Pasirašiau ir išsiunčiau raportą vadui į pafrontę.

Kai po kelių dienų Oberltn. Fischeris sugrįžo, aš pats nuėjau pas jį klausti dėl laikraščio reikalų. Jis pasišaukė mane ir mudu susitikome vėl prie traukinio. Žingsniuodami šalia vienas antro išilgai vagonų, kalbėjomės laikraščio reikalais — jo tolesnis leidimas vis dar buvo neaiškus ir du atspausdinti numeriai buvo tebesukrauti traukinyje.

Netikėtai vadas sustojo ir padavė man ranką, ko anksčiau niekad nebuvo daręs. Stipriai kratydamas, tarė:

— Gavau jūsų ilgą raportą ir perskaičiau nuo pradžios iki galo. Dėkui jums labai — dabar aš viską gerai suprantu.

REDAKCINIO KOLEKTYVO SUDARYMAS

Turėjau rasti savo redaguojamam laikraščiui skaitytojų ir bendradarbių. Tai buvo sąlygos, kuriomis vokiečiai nutarė tęsti lietuviškojo laikraščio kariams leidimą. Kaip skęstantis griebiasi už šiaudelio, taip ir aš rankiojau lietuvių adresus, kur tik įmanydamas. Parašiau keliems pažįstamiems lietuviams į Berlyną ir iš jų gavau nemaža civilių asmenų adresų. Asmeniškai lankantis Berlyne teko užmegzti gausnesnius ryšius su lietuviais, o iš jų sužinoti ir jų giminių adresus, paimtų į Luftwaffe, arba Wehrmachtą.

Tačiau kelių kareivių adresų nepakanka. Reikėjo daugiau skaitytojų karių tarpe, ypač lietuviškuose daliniuose. Oberltn. Fischeris išsiuntė mane kartu su Mileriu į dar bolševikų neužimtą Lietuvos dalį, į Žemaitiją. Motociklu nukeliavome net ligi Mažeikių, sustodami prie lietuvių darbo kuopų esančių Wehrmachto sudėtyje.

Sedos apylinkėse susitikome su lietuviiais partizanais. Čia prašiau ten sutiktą žurnalistą Simą Migliną bendradarbiauti ir palaikyti su mumis ryšį. Tilžėje iš kpt. Berento sužinojau, kad žurnalistas A.M. (neturiu jo leidimo naudoti pavardę) ir rašytojas Liudas Dovydenas taip pat čia gyvena. Susiradęs juos ir pakalbėjęs, gavau jų sutikimą užskaityti etatiniais redakcijos nariais, civiliais tarnautojais. Vėliau juodu abu prisistatė į Riesenburgą.

Didelė man parama buvo Milerio buvimas, nes be jo būčiau negalėjęs pažadėti šiem dviem žmonėm algų. Iš to supratau Milerio didelį vaidmenį ir įtaką. Be atlyginimo gi negaučiau nė raštininko.

liudija, kad suomių - ugrų, aisčių - baltų ir rytinių bei vakarinių slavų bendrojoje europinėje hemisferoje yra ir pasiliks du griežtai skirtingų interesų pasauliai: a) totalistinis kolonizacinis — betkokių politinių režimų Rusija (nors dabar ir vadinama SSSR), Lenkija ir Vokietija kaip įvairių tautų buvę, ar tebesą dirbtiniai konglomeratai, ir b) ano diktatūrinių polinkų pasaulio nusmerktosios tautiškaip pribaugti ir eksploatuojamomis kolonijomis ribbentropiškai - molotoviškai įamžinti — Suomija, Estija, Latvija, Lietuva, Gudija ir Uk-

raina.

Pagalvokime, ką pasakys ir atneš ateitis. Ne tik kitur, kaip dabar spontaniškai vyksta tautų išsivadavimas iš kolonializmo ir savųjų vaslybių susikūrimas, bet ir pačioje Europoje natūraliai turės pasibaigti betkokio kolonializmo ir mažesniųjų tautų vergimo laikotarpis. O tokio kolonializmo ryškiausias ir atgrasiausias pavyzdys tuo tarpu dar tebėra Sov. Rusijos - SSSR totalinės kolonizacijos konglomeratinės valstybės rusofilinė vergija.

Kol su Mileriu važinėju po Lietuvą, Riesenburge redakcijai buvo paruošta patalpa. Gyvulinio vagono pusė buvo atitverta fanerine siena, jose durys. Viduje buvusios vagono nešvarios sienos buvo išmuštos taip pat švaria, kvepiančia fanera. Trys stalai ir dvi rašomosios mašinelės, kurių viena buvo mano atsigabenta iš Lietuvos.

Prasidėjo darbas, nes laikraščio leidimas buvo numatytas atnaujinti. Su keliolika karių adresų (Feldpost Nr.) ir keliasdešimt civilių asmenų adresais laikraštis ėmė siekti skaitytojus.

Beje, Tilžėje, atsitiktinai, viename bombų sugriautame name užtikau Propaganda Kompanie kareivius, o jie man parodė kampe dar tebetūnančius laikraščio pundus su 1 ir 2 numeriais... Kiek galėdamas panešti, pasiėmiau vis dėlto atgal, vėliau juos pasiųsdamas skaitytojams. Likusieji gi greičiausia žuvo tame name per kitus bombardavimus, o gal atiteko sovietams.

NUOLATINIS LEIDIMAS

Nuo Nr. 3 laikraštis „Už Tėvynę“ ėjo kas savaitę ligi pat uždarymo. Turėdamas pas save dabar Nr. 6, nustačiau kitų numerių datas: pirmieji du numeriai turėjo bene spalio 2 ir spalio 9 dienos datas; tolimesnieji gi buvo atžymėti 1944m. lapkričio 12, 19, 26, gruodžio 3, 10, 17, 24 ir 31 ir 1945 m. sausio 7 dienos datomis. Palengva atsirado vis daugiau skaitytojų. Žmonės reikalavo jiems siųsti, nes kai kurie iš viso jokio laikraščio nežinojo. Pinigai ėjo laiškuose, perlaidomis ir prie progos — asmeniškai. Teko man pačiam vesti buhalteriją, atskaitomybę, nors vadas sakė, jog jam jokie pinigai nerūpi, o jeigu mes gauname, tai galime juos panaudoti laikraščio gerinimui.

Sudariau atskirą skaitytojų laiškų skyrelį, kuriame kariai ar ir kiti skaitytojai pasisakydavo savo nuomonę ar ko nors užklaUSDavo. Kone visi entuziastiškai sveikino mus, pranešdami, jog laikraštį perskaito nuo pradžios ligi pabaigos. Žinoma, adresu buvo pažymėtas Feldpost numeris 10792, o atsakomuoju redaktorium pasirašinėju tik aš, kitiems nenorint savo pavardžių skelbti. Aišku, aš pats taip pat nenorėjau dėti savo parašo, bet tokia jau buvo mano tarnyba...

Lapkričio 23-ji buvo atitinkamai paminėta atskiru straipsniu, mano paties parašytu Lietuvos kariuomenės atsikūrimo tema, paminint kariuomenės įsteigimą 1919 metais, kovas su bolševikais, bermontininkais bei lenkais.

Kalėdinis numeris buvo išleistas net 12 puslapių, su pritaikytais metų laikui skaitymais, ki-

tų redakcijos narių reportažais ar straipsniais ir mano surinktais įvairenybių bei galvosūkių skyriais. Naujųjų 1945 metų proga išleidome mažą, kišeninį kalendorėlį, siunčiamą skaitytojams sykiu su laikraščiu. Jis taip pat turėjo Vyčio herbą.

Aplamai visas laikraščio tonas buvo kreipiamas prieš komunistinę Rusiją ir mūsų tėvynės pavergėjus bolševikus. Naciška politika reikalavo pulti ir anglosaksus, nes juk jie buvo kaskart stiprėjantieji jų priešai. Fronto žinias aš pats gaudavau ir privalėjau dėti taip, kaip jos „Panzerfauste“ arba teletipo kaspinuose buvo atspausdinamos. Iš „Panzerfaust“ ir „Novyj Put“ teko versti taip pat ir satyras, feljetonus, dėti gausias karikatūras, daugiausia su Stalino fizionomija.

Savotišką praskaidrinimą suteikdavo L. Dovydeno literatūriniai rašinėliai ir Igno Šeiniiaus gautas apysakos rankraštis, ėjęs atkarpoje per kelis numerius. Jam aš net ir vinjetę nupiešiau.

Stepas Vykintas, žymus mūsų laikraštinkas, parašė labai entuziastingą laišką, stebėdamasis, kad vokiečių tarnyboje sugebame spausdinti tokiomis tautinėmis temomis rašinius, kaip mūsų kariuomenės atsikūrimo paminėjimą arba iš viso straipsniuose praveisti grynai patriotinę, tautinę nuotaiką. Linkėjo mums sėkmės ir sveikino. Jo laiškas man padarė gilų įspūdį. Tada pajutau, kad, nors ginklu nekovoju, bet spaudoje pateikiu daug galingesnę ir patvaresnę ginklą tautinės sąmonės išlaikymui.

GALO PRADŽIA

Retkarčiais į redakciją atsilankydavo pravažiuoją lietuviai. Buvo atsilankęs Albertas Puskepalaitis, žymus Mažosios Lietuvos veikėjas ir buvęs spaudos mašinų ir jų reikmenų prekybininkas. Jis labai domėjosi mano redaguojamu laikraščiu, tai jam daviau bene kelis pilnus komplektus, nes tuo metu jau buvo žinoma, jog laikraštis diena iš dienos bus sustabdytas. Puskepalaitis tada teiravosi apie „Žaibo“ spaustuvės linotipus, vokiečių konfiskuotus ir išvežtus.

Kartą užsuko buvęs „Kario“ redaktorius Simas Urbonas, lydintas Broniaus Aušroto. Jie pasisakė darą žygius atgaivinti „Kari“ Vokietijoje, pranašaudami manajam pražūtį... Tačiau ir jie buvo patenkinti jo lietuviška linija.

Vieną rytą, berods, sausio pradžioje (1945 m.), atvykęs į redakciją kasdieniniam darbui, pamaciau prie vadovybės keleivinio vagono besibūriuojančius kariškius. Žinojau, jog vakar buvo atvykę revizoriai patikrinti ūkio vedėjo Heydricho veiklą. Kažkas šiandien pasakė, kad ltn. Heydrichas iš pat ryto rastas nusišovęs savo va-

gone... Pasirodo, kad jis buvo padaręs milžiniškų išieškojimų, ypačiai specialaus davinio ir cigarečių normose. Kareiviai negaudavo nustatytojo savo davinio. Matyt, kažkas įskundė savo viršininką ir jis buvo sugautas. Nebeturėdamas kitokios išeities, gelbėdamasis nuo karo lauko teismo ir negarbės, pasirinko savižudybę.

Liūdniausia, kad liko našlaičiais ne tik žmona, bet ir devyni vaikai... Šitaip negarbingai pasibaigė karjera vieno iš uoliausių nacių. Lt. Heydricho tikras brolis buvo buvęs Bohemijos-Moravijos protektorius. Jis buvo čekų patriotų pagrindžio partizanų nušautas ir už tai naciai sunaikino ištisą Lidice kaimą Čekoslovakijoje. Tas pats Reinhard Heydrich buvo Dachau koncentracijos stovyklos įsteigėjas ir nacių Gestapo viršininko Himmlerio pareigūnas. Taigi, abu broliai žuvo tragiškomis aplinkybėmis.

Beje, straipsnio pradžioje minėjau, jog vokiečių kariai nelabai paisė manęs, kaip karininko. Savo autoritetą dar 1944 m. pabaigoje atstaciau bent Propaganda Kompanie štabo kadro tarpe.

Kartą kažkoku reikalu atsilankiau štabe. Būdintis raštininkas, bene vokiečių grandinio laipsnio, su kuriuo anksčiau esu kalbėjęsis ir kuris anksčiau laikė gazolino stotį kažkokiame pareinio mieste, tik pakėlė galvą ir toliau tęsė žurnalo skaitymą. Į mano pasveikinimą "Guten Morgen" jis taip pat tik žodžiu atsakė, visai nepasikeldamas iš vietos. Prikėliau jį, įsakydamas atsistoti ir išdrožiau pamokslėlį, pareikšdamas tezę, jog jeigu jis nenori gerbti mane, kaip lietuvi karininką, tai tepagerbia vokiečių karininko uniformą.

Tai paveikė ne tik šį gefreiterį, bet ir kitus štabo narius. Anksčiau nė vienas manęs nesvaikindavo lauke susitkęs, o dabar visi ėmė kariškai sveikinti. Matyt, anas raštininkas papasakojo kitiems apie įvykį su juo.

Kasdien vykdavau tarnybą į savo fanerinę redakciją ir rasdavau abu redaktorius besikalbančius. Dažnai L. Dovydenas įsileisdavo į aštrius ginčus su žurnalistu A.M., pašaipiai ir kritiškai peržvelgdamas ano buvusius rašinius nepriklausomybės laikų mūsų spaudoje. Tačiau aš neįsileisdavau į jų tarpusavio ginčus, leisdamas jiems ginčytis kiek nori.

Bolševikams užėmus visą Lietuvos teritoriją, atvyko Simas Miglinas, o iki tol jis buvo tik tai korespondentas. Išsirūpinau jam taip pat civilinio tarnautojo algą, kaip ir abiem redaktoriam. Čia, žinoma, daug gelbėjo W. Mileris. Miglinas pasidarė laikraščio keliaujantis koresponden-

tas, pasiekdamas net pafrontę prie Varšuvos bei prie bolševikų supamojo Karaliaučiaus. Labai įdomūs jo reportažai ir pasikalbėjimai su fronte kovojančiais lietuviais tilpo paskutiniuose numeruose.

1945 metai mane užklupo Berlyne, kur lankiausi gelbėdamas savo laikraštį nuo uždarymo, tačiau išgelbėti buvo neįmanoma, nes visa Hitlerio karo mašina jau smarkiai braškėjo... Vyriausioje Kariuomenės Būstinėje man buvo pasakyta, jog lietuviams dviejų karinių laikraščių nereikia. Weimare (Tiuringijoje), priskirtas prie aviacijos (Luftwaffe) dalinių, jau pradėjo eiti "Karys", kpt. Simo Urbono ir lt. Broniaus Aušroto redaguojamas. Supratau, kad mano laikraščio dainelė jau sudainuota.

Išleidęs iš eilės 11 numerį, gavau įsakymą sustabdyti laikraščio redagavimą ir vėl prisistatyti į IV (Propagandos) skyrių prie Vyr. Kariuomenės Būstinės. Perspėjęs šeimą, kad per tą laiką susipakuotų ir laikytųsi prie redakcijos patalpų (vagone), išvykau į Berlyną.

Vokietijos sostinėje buvau laikinai priskirtas prie IV Skyriaus ir laukiau naujų pareigų. Po kelių dienų mane paskyrė į Vokietijos Radijo Žinybą, kaip svetimų kalbų žinovą ir karinį reporterį. Nuvykęs į šią įstaigą Berlyne, gavau įsakymą vykti į Karaliaučiaus radiofoną, bet kadangi kaip tik tuo metu ėjo žūtutinės kovos dėl to miesto, man buvo liepta laukti tolesnių nurodymų.

Po dviejų dienų Karaliaučius krito... Tada (žinoma, kiek palengvėjusia nuotaika...) turėjau vėl prisistatyti į IV Skyrių. Viršininkas, Latvijos vokietis (rodos, pavarde Götz) liepė vykti į Weimarą, prie "Kario" redakcijos. Pasiprašiau tik, kad man leistų pasirūpinti savo šeima, dar pasilikusia Vakarų Prūsijoje.

Pasiekęs vėl Riesenburgą, pamačiau, kad šis miestas jau evakuojamas. Gavau iš Oberlt. Fischerio leidimą su šeima prisiglausti buv. redakcijos patalpoje, nes visas Propaganda Kompanie traukinys buvo kas minutę pasiruošęs išvykti Berlyno kryptimi.

Kitą dieną jau dardėjome Berlyno link. Kitą traukinio vagonai taip pat buvo kimšte prikimšti vokiečių civilių pabėgėlių iš Rytprūsijų, Karaliaučiaus, Vakarų Prūsijos ir net iš Lenkijos bėgančių. Rinkyklose, spaustuvėje, cinkografijoje ir redakcijose buvo pilna žmonių. Pakeliui, stotyse sulėtinant, į vagonus kibo vis daugiau pabėgėlių, vyrų ir moterų.

Turėdamas jau kitą paskyrimą, Berlyne iš traukinio su šeima išlipau. Visi linotipai, spaus-

40 METŲ SUKAKTIS

(Liktinių puskarininkių 6 mėn. kursų I-mos laidos išleistuvėms paminėti)

1934 metais, perėmus kariuomenės gen. štabo v-ko pareigas gen. štabo plk. ltn. St. Raštikiui (vėliau kariuomenės vadui ir generolui), buvo pradėtas tvarkyti kariuomenės įstatymas, kuriuo buvo paliesti ir liktiniai puskarininkiai.

Iki įstatymo išleidimo, liktinių puskarininkių ateitis kariuomenėje buvo netikra. Pasiekus viršilos laipsnį, lyg ir nusistovėdavo. Likt. puskarininkis turėdavo rašyti kas metai raportą, prašydamas pratęsti tarnybą. Pasitaikydavo, kad dėl kokių nors priežasčių tarnyba nebūdavo pratęsiama ir puskarininkis turėdavo išeiti atsargon. Puskarininkis, matydamas nelabai šviesią ateitį kariuomenėje, susiradęs pastovesnę tarnybą, dažnai pats pasiliuosuodavo. Naujame įstatyme likt. puskarininkiai buvo užskaityti valstybės tarnautojais ir galėjo ištarnauti pensiją. Kaip ir karininkai, jie gaudavo kas metai asmeninę atestaciją. Atlyginimas buvo mokamas už laipsnį ir einamas pareigas. Be to, turėjo būti aprūpinti valdišku butu, arba butpinigiais.

Pagerinus sąlygas, buvo įvesti sunkesni reikalavimai. Puskarininkis negalėjo iš karto likti liktiniu, turėjo išbūti pusantrų metų kandidatu ir įrodyti savo tinkamumą būti liktiniu. Likt. jaun. pusk. į puskarininkio laipsnį galėjo pakelti pulko vadas. Kandidatas turėjo būti nemažiau kaip 2 gimnazijos klasių išsilavinimo. Į viršilos laipsnį galėjo pakelti divizijos vadas ir puskarininkis turėjo būti nemažiau kaip 4 gimnazijos klasių išsilavinimo, turėti kuopininko vietą

dinimo mašinos, teletipai bei raidžių rinkyklos nukeliavo kažkur šiauriau Vokietijos sostinės, berods, į Magdeburgą. Tačiau niekas nežinojo šio karinio traukinio galutinio tikslo.

Šitaip mano redaguotas ir vienu metu vientelis Europoje lietuviams kariams skirtas laikraštis "Už Tėvynę" baigė egzistavimą. Prasidėjo mano tolesnioji odisėja, kuri, tačiau, jau nebeįeina į šio rašinio temą.

Gyvendamas tremtinių stovyklose girdėjau, jog Oberleitenantas Joachim Fischer buvo nacių areštuotas, nes jis buvo įveltas į nepasisekusį atentatą prieš Hitlerį. Dabar supratau šio žmogaus demokratiškumą, net jo priešiškimą nacių režimui. Visada stebėdavausi jo tik grynai karišku

ir būti baigęs prie divizijos ar pagelbinių ginklų rūšių štabų 6 mėn. specialius kursus.

Š.m. kovo mėn. pabaigoje sueina 40 metų nuo tokių specialių kursų likt. puskarininkiams I-mos laidos išleistuvių. Baigusių eilėse buvo ir šias eilutes rašantis, kuriam teko kursus baigti prie III pėst. divizijos štabo Šiauliuose. Pulko vadams paskyrus kandidatus, 1936 m. spalio mėn. pradžioje, susirinkome į specialiai išnuomotas patalpas prie div. ryšių kuopos, prisistatyti kursų v-kui 7 p. pulko mjr. (vėliau plk. ltn.) V. Stanuliui (miręs 1975 m. Toronte, Kanadoje).

Mūsų buvo viso 24 vyrai. Iš 6 p. K. Margio pulko — 7 pusk., iš 7 p. Žem. K. Butegeidžio pulko — 2 virš. ir 8 pusk. ir iš 8 p. K.K. Vaidoto pulko — 2 virš. ir 5 pusk.

Mitybai buvome priskirti prie III pėst. divizijos ryšių kuopos ir valgėme kuopos valgykloje. Kursų vadovybė: kursų v-kas mjr. V. Stanulis, būrio vadas j. ltn. S. Garliauskas (8 p.p.), kursantų vyresnysis. seniausias amžiumi kursantas 7 p.p. viršila Rakauskas. Kursai betarpiai priklausė div. štabo v-kui.

Pirmą dieną susitvarkėm patalpas, kurios susidėjo iš 3 miegamųjų, klasės, kur buvo mokymo priemonės ir kursų v-kui kambario — raštinės.

Sekančią dieną prasidėjo sunkus ir įtemptas darbas, nustatytos 6 mėn. programos vykdymas. Prieš pabaigą, sekė egzaminai.

Dienos darbotvarkė susidėjo iš 8 darbo valandų. Keturias valandas prieš piet, lauke, taktiški užsiėmimai vykdomi Šiaulių miesto ir priemiesčių apylinkėse. Blogam orui esant, tas pats pratimas klasėje, specialioje smėlio dėžėje. Pietų pertrauka, ir 4 valandos teoretinės pamokos

pasisveikinimu, bet ne Hitlerio "paheilinimu". Tačiau tokie demokratiškumo lašai nacizmo jūroje nedaug ką galėjo gelbėti. Fischerio nuopelnai lietuviškai karinei spaudai tik dabar pasiekė mano sąmonę, nors anais redaktoriavimo laikais galėdavau tik stebėtis, kaip jis leido taip laisvai spaudoje lietuviams išsiskyti.

Iš 30 metų perspektyvos žvelgiant į II Pasaulinio karo pabaigos lietuvių karių padėtį Vokietijos Wehrmache, mano redaguojamas laikraštis atliko nors ir menką, bet nuoširdų tautinės sąmonės išlaikymo patarnavimą. Geriausiai atpildu už savo darbą laikau šimtus laiškų su padėkomis ir pagyrimais iš įvairių Europos vietovių, kur tik mano laikraštis buvo pasiekęs mūsų karius.



III p. div. Liktnių Puskarininkų Kursų I laidos kursantai po pratimo nagrinėjimo 1936 m. lapkričio 7 d., Šapnagių kaime. Priekyje kursų virš. plk. ltn. V. Stanulis.

klasėje. Po vakarienės — pasiruošimas rytojaus dienos pratimui ir laisvas mokymasis. Pratimui pareigūnus kursų v-kas paskirdavo iš vakaro, bet ruoštis tekdavo visiems, nes išvedus kai kada iš rikiuotės iš anksto paskirtą pareigūną, kiekvienas galėjo būti paskirtas užimti jo vietą.

Kursų programa, atrodo, buvo sutrumpintas karo mokyklos kursas. Išskyrus Vidaus Tarybos, Įgulos ir Drausmės statutus (užskaitė, kad žinome) buvo dėstomi visi kiti statutai ir pėstininkų ginklai, bei šaudyba platesnės apimties. Nauji dalykai kursantams buvo: karo pedagogika, karo istorija, kitų valst. kariuomenių organizacija ir apsiginklavimas ir karo administracija. Pusė viso laiko, kaip matosi iš dienotvarkės, buvo skiriama taktiškiems pratimams lauke, vadovaujant kursantams, nuo kautynių skyriaus iki bataliono vado pareigų, imtinai.

Kursų lektoriais buvo: III pėst. div. štabo 2 gen. štabo plk. ltn., 1 san. plk. ltn., 5 p. pulko 1 plk. ltn. (kursų viršininkas), 8 p. pulko 2 kapitonai, 1 leitenantas, 1 j. ltn. (būrio vadas) ir 4 art. pulko 1 kapitonas.

Kursus baigėme visi 24 kursantai, 17 su pažymiais "gerai" ir 7 — "patenkinamai".

Kursų išleistuvės įvyko Šiaulių įgulos karininkų ramovėje iškilmingų pietų metu, dalyvaujant lektoriams ir div. vadui gen. M. Rėklaičiui (miręs Čikagoje, 1976 m.), kuris pasakė atsisveikinimo kalbą. Šešių mėn. laikotarpyje, kursantai buvome artimai susidraugavę. Tam įamžinti buvo padaryta kursantų su kursų vadovybe

ir lektoriais vinjetė. Buvo nutarta paminėti dešimtmetį, suvažiavimu Klaipėdos įguloje, tačiau, žinomi mums įvykiai išsklaidė mus po platųjį pasaulį ir nutraukė visus tarpusavio ryšius.

Tokių kursų iki Lietuvos kariuomenės likvidavimo buvo išleistos 3 laidos.

40-čiai metų praėjus, daugelio kursantų ir lektorių, be abejo, nebėra gyvųjų tarpe. Dalis jų žuvo įvairiuose frontuose eidami pareigas, kiti, palūžus sveikatai, iškeliavo amžinajam poilsiui. Visiems jiems tebūna lengva žemelė, kurioje jie ilsisi, o gyviesiems neužmiršti mūsų brangiosios Tėvynės ir dirbti jos labui.

Buvęs kursantas P. Gulbinskas

Buv. 3-čio dragūnų "Geležinio Vilko" pulko vadui

gen. št. plk. ANTANUI RĖKLAIČIUI

mirus, sūnui Vytautui Rėklaičiui ir dukrai Vidai Jurkuvienei, jų šeimoms ir giminėms reiškiamo gilią užuojautą.

Buvę pulko karininkai:

*Stasys R. Kaslas Kazimieras Plenys
Edvardas Nakutis Jurgis G. Stankūnas*

NAUJAS VEIKALAS APIE ŽALGIRĮ

Vien tik įrašas knygos aplanko krašte, kad „BANDERIA PRUTENORUM“ autorius, papildydamas rankraštį po 1448 m. dešimties vėliavų paveikslais, turėjo tikslą lenkų vaidmenį Žalgirio pergalėje iškelti, o lietuvių sumažinti, skatina lietuvių skaitytoją imti šią naują knygą ir atydžiai ją perskaityti.

Kalbame apie veikalą, kurį vokiškai parašė švedų istorikas Sven Ekdahl, būtent, DIE „BANDERIA PRUTENORUM“ DES JAN DLUGOSZ — EINE QUELLE ZUR SCHLACHT BEI TANNENBERG 1410. (Untersuchungen zu Aufbau, Entstehung und Quellenwert der Handschrift. Mit einem Anhang: Farbige Abbildungen der 56 Banner, Transkription und Erläuterungen des Textes.)

Išleido leidykla Vandenhoeck Ruprecht, Göttingen, 1976.

Knyga turi 315 psl., kietus viršelius su aplanku, kurį puošia kryžiuočių didžiojo magistro Ulricho von Jungingeno, žuvusio Žalgirio mūšyje, karinės vėliavos — gonfanono paveikslas.

Knyga yra padalinta į dvi pagrindines dalis. Pirmoji turi įžangą ir 19 skyrių. Antroji — priedas, tai Žalgirio mūšyje paimtų kryžiuočių vėliavų spalvoti paveikslai, perfortografuoti iš Jono Dluogošo rankraštinės knygos. Jie yra su paaiškinimais, literatūros nurodymais ir rodyklėmis.

Nors knyga yra skirta istorikams — mokslininkams, tačiau parašyta lengvu stiliumi ir bus mielai skaitoma bet kurio istorijos mylėtojo.

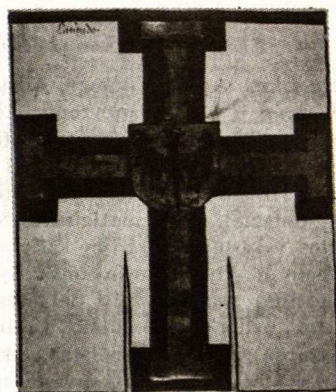
Lankydami Krokuvėje, autorius turėjo progą pavartyti tą rankraštinių lenkų istoriko veikalą, „Lenkų tautinę brangenybę“, laikomą Jogailos bibliotekoje — Krokuvėje. Jam iš karto krito į akis kai kurie originalo ypatumai, kurie prieštaravo ligšiolinėms mokslininkų tezėms apie šio veikalo sukūrimą. Jis nutarė tą reikalą iširti ir tų jo tyrinėjimų išdavos yra išdešytos šioje naujoje knygoje apie kryžiuočių vėliavas paimtas Žalgirio mūšyje.

Knygoje švedų istorikas patiekia bešališką vaizdą apie Dluogošo veikalo sudėtį, atsiradimą ir jo, istorinio šaltinio, vertę.

Pačių vėliavų likimas yra nežinomas. Jos ilgai, dar iki 1603 metų, kabojo Krokuvos katedroje. Laikui bėgant, jos, greičiausiai, sunyko-sutrūnijo. J. Dluogošo pastangomis vėliavų paveikslai buvo nupiešti 1448 m. dailininko Stanislovo Durink. Viso rankraštyje yra paveikslai 51 vėliavos, paimtos 1410 m. Žalgirio mūšyje, vienos paimtos kautynėse ties Polnisch — Krone tų pat metų, spalio 10 d. ir keturių vėliavų, paimtų kautynėse ties Nakel, 1431 m. rugsėjo 13 d.

Prie piešinių yra paties dailininko prieraišai, apie vėliavų didumą, J. Dluogošo ranka daryti paaiškinimai ir dar nežinomo autoriaus vėlesni papildomi įrašai. Tie prieraišai ir komentarai aiškina koks dalinys su kokia vėliava kovėsi mūšyje, kokio didumo dalinio būta, kas vadovavo ir kita.

SVEN EKDAHL



Die »Banderia Prutenorum« des Jan Długosz

eine Quelle zur Schlacht bei Tannenberg 1410

Vandenhoeck & Ruprecht · Göttingen

Sven Ekdahl jau daug metų tyrinėja Žalgirio mūšį. 1963 m. „Zeitschrift für Ostforschung“ Nr. 12 tilpo jo įdomus straipsnis „Die Flucht der Litauer in der Schlacht bei Tannenberg“. Straipsnis savo laiku buvo komentuotas ir KARIO puslapiuose. Šiuo metu švedų istorikas baigia rašyti tyrinėjimą apie Žalgirio mūšio istorinius šaltinius — „DIE SCHLACHT BEI TANNENBERG“. Tai bus, tikimasi, bešališkas ir kruopštus žvilgsnis į visus dabar žinomus istorinius šaltinius ir jų aiškinimus, liečiančius šią didžiausią Viduramžių lietuvių-lenkų pergalę.

Autoriui yra žinomas ir 1960 m. KARIO Nr. 6 kur yra atspausdintas dr. K. R. Jurgėlos straipsnis apie Žalgirį. Žurnalą jam parūpino straipsnio autorius.

Viduramžiais vėliava mūšyje ar kautynėse buvo ženklas telktis ir neišsisklaidyti kovotojams. Manoma, kad prie kiekvienos vėliavos XIV-XV amžiais rikiavosi keletas ar keliolika šarvuotų riterių su raitais padovais ir tarnais, viso apie 25-30 vyrų. Taigi, iš vėliavų skaičiaus kai kada yra galima nustatyti mūšio dalyvių apytikrą kiekį.

Autorius mano, kad kryžiuočių vėliavos ne visos iš mūšio lauko buvo nugabentos į Krokvę. Dalis jų pateko ir į Vilnių, nes lietuviai ir lenkai buvo lygūs mūšio partneriai. Deja, nėra žinių kiek ir kokios vėliavos atsidūrė Vilniuje.

Išnagrinėjęs Dluogošo „BANDERIA PRUTENORUM“ vertę autorius priėjo išvadą, kad veikale „patiektų panaudotinių karinės technikos žinių kiekis yra tikrai mažas; atsakymo į svarbesnius klausimus: kaip kariuomenės buvo padalintos į taktines dalis, kokia

ŠPIONAŽAS MODERNINĖMIS PRIEMONĖMIS

O. URBONAS

Komunistų bloko kraštai, drauge, arba kiekvienas atskirai, turi teisę ir gali manevruoti, keisti savųjų ginkluotų jėgų dislokaciją, gali jas didinti, arba mažinti, jų vadai gali sakyti karingas kalbas — tas viskas yra tvarkoj ir nė kiek nekliudo „įtempimo atslūgimui“ — detantei. Bet, mažiausias NATO jėgų, arba bet kurios vakarinių valstybių kariuomenių pajudėjimas be galo nervingai sutinkamas Rytuose, ypatingai komunistinės spaudos kaip detantės pažeidimo ženklas. Ir tos padėties įtempimo kaltininku būna NATO, ta Rytuose taip nepakenčiama, faktiškai, tokia kukli organizacija. Vienu žodžiu, sovietų spaudos nervai negali pakelti tų keturių raidžių: N A T O, ir kiekvienas vakarinės spaudos NATO paminėjimas iššaukia ten savo rūšies istoriką, kuri pasireiškia visa eile barnių, apkaltinimų ir insinuacijų.

Prieš kiek laiko sovietų centrinis spaudos organas „Izvestija“ atspausdino reportažą, pavadintą „NATO patruliai“. Apie kokius patrulius eina čia kalba ir kur tie patruliai ilindo, iššaukė tokį pyktį sovietų spaudoje? Pasirodo, tai nėra paprasti patruliai, kaip mes tą savoką suprantame. Kalba eina apie manevrus, kuriuos pravedė Vakarinė Vokietija, kad patikrintų savosios kariuomenės parengimą.

Suprantama, kad nervingai reaguodami į kiekvieną NATO jėgų pajudėjimą, sovietai dėjo visas pastangas, kad susektų tų manevrų eigą ir išaiškintų jų tikslą ir paskirtį. Aišku tą turėjo atlikti špionažas, ir tą špionažą jie pravedė moderninėmis priemonėmis.

Štai, mažas epizodas, paimtas iš Vakarų Vokietijos spaudos (vertimas iš vokiečių kalbos):

„Viskas įvyko 1975 metų rugsėjo 15 dieną, pirmąją Vakarų Vokietijos manevro „Didžioji Rokada“ dieną. 4-tas žvalgomasis šarvuotas batalionas žygiavo per Bavarijos mišką Štraubingo miestelio link. Tuo pat metu 18-ta krašto apsaugos rinktinė įtvirtino pietiniame Dunojaus krante gynimo poziciją tarp Štraubingo ir Degendorfo.

„Niekas iš karių nežinojo, kad jie tuo metu buvo labai atydžiai sekami. Daugiau kaip 2,000 km atstume, rusų pusiausalyje Kryme, Eupatorijoje, rusų karininkas sėdėjo prieš ekraną ir žiūrėjo filmą. Filmą, vadinosi „Didžioji Rokada“. Programos dalyviai buvo 4-as šarvuotas žvalgomasis batalionas ir 18-ta krašto apsaugos rinktinė. Visa programa buvo transliuojama per televiziją.

buvo mūsų eiga, iš to veikalo gauti negalima. Nei kariuomenių dydžio, nei ginklo rūšių proporcijos, pagal BANDERIA davinius, apskaičiuoti negalima“.

Tačiau BANDERIJOS vertė yra kitose srityse: kultūrinėje, meno istorijos, heraldikos ir ypač Dligošo — istoriko tyrinėjime.

Mums, lietuviams, yra ypač įdomi išvada, kuria

„Tai nėra scena iš kokio nors utopiško romano. Vakarų ekspertų tvirtinimu, taip iš tikrųjų buvo. Būtent, satelitas „Kosmos 759“ ta padarė galima. Pakrautas objektyvais, kameromis ir filmais, šis nekviestas manevro stebėtojas 200 km aukštyje virš Štraubingo miestelio skrido rugsėjo 15 dieną, kaip tik 10 valandą 50 minučių.

„Viską, ką jo kameros matė žemėje „Kosmos 759“ perdavė į Eupatoriją, ir rusų karininkai galėjo sekti ant savo ekrano, ne tik dalyvių judesius, bet ir suskaityti iš kiek šarvuotųjų kiekviena vora susidėjo.

„Jei ekrane pasirodydavo kokia ypatingai įdomi scena, karininkui reikalinga buvo tik paspausti tam tikrą mygtuką ir tuo įjungti vieną iš satelito kamerų. Tuo būdu ta scena būdavo užfiksuota. Tą filmą „Kosmos 759“ atnešė į žemę rugsėjo 22 dieną, nusileisdamas Kazakstano stepėje. Filme rusai galėjo daug daugiau pamatyti, negu ekrane to filmo transliacijos metu, pav., kad 4-as šarvuotas žvalgomasis batalionas naudojo šarvuotuosius dar senojo modelio, būtent M-48 A-2 ir kad 18ta krašto apsaugos rinktinė turėjo ginklus prieš šarvuotuosius.

„Sekančią dieną, 10 valandą 42 minutės, „Kosmos 759“ vėl pasirodė virš Žemutinės Bavarijos ir šį kartą jis stebėjo ir transliavo 10-os šarvuotos divizijos artėjimą iš Ingolštado.

„Norėdami pamatyti kaip galima daugiau „Didžiosios Rokados“ manevro, sovietai pasinaudojo dar ir antru satelitu — „Kosmos 760“, kuris rugsėjo 18 d. prieš vakarą galėjo stebėti, kaip „raudonieji puolikai“ Bavarijos miške buvo sulaukyti ir galų gale atstumti atgal.

„Toks satelitų panaudojimas špionažui yra brangus ir sudėtingas dalykas, bet sovietams, matomai, ta aukšta kaina apsimoka, nes iki šiol kiekvienas NATO manevras buvo jų stebimas ir sekamas iš erdvės.

„Dabartiniu metu toks satelitų panaudojimas nesudaro nieko ypatingo. Sovietų ir amerikiečių slaptoji žvalgyba jau senai užkariavo savo naudai erdvę ir patalpino ten visą arsenalą savųjų agentų“.

Yra satelitų, kurie svetimame krašte gali viską fotografuoti, kas jų „šeimininkams“ yra įdomu. Sovietų žvalgai gali iš erdvės viską įžiūrėti žemėje, kas tik yra didesnis kaip 30 cm. Amerikiečiai dar labiau išvystė techniką ir mato žemėje iš savų satelitų vis-

šios knygos autorius baigia savo darbą:

„Papildydamas savo rankraštį dešimties vėliavų paveikslais dešinėje knygos lapų pusėje (Recto — Bannem), pieštais po 1448 metų, autorius pasiekė dvigubą tikslą, būtent, išpūtė lenkų pergale, o lietuvių kariuomenės reikšmę mūsų žemėje“.

Z. R.

ką, kas yra didesnis kaip 10-15 cm. Jie, pav., palyginant neseniai nustatė, kad sovietai, nežiūrint SALT sutarties, toliau vysto savo strateginį apginklavimą: ištiesai Transsibiro geležinkelio jie stato naujus šulinius tarpžemyninėm raketom, kurios visos yra nukreiptos prieš Ameriką.

Erdvėje skraido satelitai, kurie sugauna telefono pasikalbėjimus, vykstančius žemėje. Jie sugaudo elektroniskas bangas, užrašo jas ir persiunčia žemėn tik būdami virš vienos iš savo krašto stočių. Taip amerikiečiai Turkijos bazėje sugavo sovietų satelito perduodamus žemėn pasikalbėjimus, kuriuos jis sugavo vūdamas virš Amerikos. Du buvusieji Amerikos slapotos žvalgybos (CIA) nariai, Marchetti ir Marksas, sako: "Visą eilę metų CIA klausydavosi sovietų valdžios automobilių, kai Brežnevas ir kiti politbiuro nariai automobilių telefonais tarpusavyje kalbėdavosi".

Yra satelitų, kurie svetimame krašte suranda kiekvieną radaro stotį ir nustato kokia banga ta stotis dirba ir nustato jos galinumą.

Yra satelitų, kurie kiekvienos raketos svetimame krašte iššovimą tuojau praneša savo kraštui. Amerikiečių pusėje tą darbą atlieka satelitas, patalpintas 36,400 km aukštyje virš Indijos vandenyno. Iš čia jis seka Kiniją ir Sovietų Sąjungą. Kai tik kur nors užsidega raketa stumiamas užtaisas, satelitas tuojau praneša amerikiečių oro apsaugos įstaigai NORAD. Amerikiečių krašto apsaugos sekretorius McLukas tą patvirtino sakydamas: "Mes sukonstravome satelitą, kuris suseka tarpkontinentinę raketą tuo momentu, kai ji iššaunama".

Yra satelitų, kurie seka visus pasaulio vandenynus ir registruoja bet kokio laivo kursą ir greitį. Tuo būdu, visi sovietų karo laivyno judesiai yra amerikiečiams žinomi ir to laivyno atsiradimas bet kokiam taške negali jiems sudaryti netikėtumo.

Galų gale yra satelitai, kurie gali sunaikinti kiekvieną kitą satelitą. Tokius satelitus — žudikus, sovietai laiko parengties padėtyje. Vienas iš tokių bandymų buvo atliktas 1971 m. gruodžio mėnesio bėgyje. Satelitas "Kosmos 462" per keleta valandų priartėjo prie "Kosmos 459", kuris buvo iššautas į erdvę prieš keleta dienų. "Žudikas" priartėjęs prie savo aukos sprogo ir savo skeveldromis ją sunaikino.

Žinoma, tarp žemės ir dangaus yra ir daugiau satelitų, apie kuriuos paprasti piliečiai nieko nežino. Tie satelitai yra laikomi ne tik paslapy, bet "superpaslapy".

Kad toks abiejų "supervalstybių" žvalgymas labai daug kaštuoja yra savaime suprantama. 1975 m. amerikiečių aviacijos biudžetas siekė 524 milijonus dolerių, 1976 m. tas biudžetas turėjo būti 1000 milijonų dolerių padidintas. Tačiau "vien tik žvalgybos satelitai verti 10 kartų daugiau negu jie kaštavo", dar 1967 metais pareiškė prezidentas Lyndon B. Johnsonas ir paaiškino savo tvirtinimą sakydamas: "Satelitų nuotraukų dėka mes tiksliai žinome kiek raketų priešas turi, ir šitos žinios saugoja mūsų kraštą nuo begalinės baimės".

Kai 1961 m. vasarą šaltasis karas ypatingai paaustrėjo, Kruščiovas pareikalavo iki metų pabaigos sudaryti taikos sutartį su Vokietija, grasindamas priešingu atveju sudaryti atskirą taikos sutartį su Rytų Vokietija, nepalikdamas jokios abejonės, kad Berlyno klausimas bus išrištas pagal jo norą ir būdą. Kada, po to, rugpjūčio 13 dieną vakarinis Berlynas buvo mūro siena atskirtas nuo rytinio, nervų karas pasiekė savo viršūnę. Abi pusės griežėsi tų pat apsaugos priemonių: kariuomenės buvo mobilizuotos, karo laivynai išplaukė iš savų uostų ir abiejų pusių karo aviacija stovėjo parengties padėty. Amerikos prezidentui daugiausiai rūpėjo sovietų tarpkontinentinės raketos. Žvalgybos žiniomis sovietai tokių raketų turėjo 124, prieš kurias Amerika galėjo pastatyti tik 48 "Atlas" raketas.

Kruščiovas sąmoningai baugindavo amerikiečius, kad jo raketos gali pasiekti bet kokį žemės rutulio tašką ir kad nėra jokios galimybės tas raketas neutralizuoti, arba sunaikinti. Galimas dalykas, kad Vakarų valstybės būtų negalėję atsispirti tiems Kruščiovo reikalavimams ir būtų buvę priverstos bent dalinai jo reikalavimus pildyti. Tačiau, laimei, satelitų technika amerikiečių pusėje jau buvo pasiekus tokio laipsnio, kad liepos, rugpjūčio, rugsėjo ir spalio mėnesiais jie galėjo paleisti į erdves po vieną satelitą kas mėnesį. Kuo giliau į sovietų teritoriją įžvelgdavo sovietų satelitai, tuo daugiau mažėjo Kruščiovo raketų skaičius, kol galų gale sumažėjo iki 14 vienetų. Tuo būdu, lošdamas pokerį su sovietais dėl Berlyno, prez. Kennedy gavo į rankas "džiokerį", kurį jis apsuksiai pavartojo. Spalio 6 dieną Newporte jis priėmė sovietų užsienių reikalų ministrį Gromyką, su kuriuo kalbėjosi dviese iš viso 2 valandas. Praėjus vienuolikai dienų po to pasikalbėjimo, Kruščiovas atšaukė savo reikalavimus, ir Vakarų Berlyno likimas buvo stabilizuotas.*

Palyginus amerikiečių ir sovietų satelitus, tektų pasakyti, kad sovietų optika yra blogesnė negu amerikiečių. Amerikiečiai gali fotografuoti žemėje viską, kas tik yra didesnis kaip 10-15 cm, tuo tarpu sovietai gali fotografuoti tik kas yra didesnis kaip 30 cm. Šitas dalykas būtų dar pusė bėdos, bet sovietų satelitai turi kitą trūkumą, kurį atitaisyti yra žymiai sunkiau. Dalykas tame, kad sovietai, norėdami gauti satelitų padarytas nuotraukas, turi atšaukti satelitą žemėn. Dėl to maždaug kas 12-14 dienų jie turi paleisti į erdves naują satelitą.

Amerikiečių gi dabartinis "Big Bird" satelitas, kuris yra satelitų ketvirtos kartos, laikosi erdvėje iki 140 dienų ir siunčia kas 14 dieną žemėn 3 centnerių svorio kapsulę su nuotraukomis. Tuo būdu, ką sovietai gali atsiekti 10 satelitų pagalba, amerikiečiai gauna vieno "Big Bird" pagalba.

Tačiau, nežiūrint visų pirmenybių, amerikiečiai privalo skaitytis su sovietų satelitais. Tuo jie neperseinausiai įsitikino.

Tai buvo Vietnamo karo laikais. Amerikiečiai rengešis išlaisvinti paimitus į nelaisvę savus karius, kurie

buvo laikomi Siaurės Vietname Son Tay stovykloje. Kad pasiruošus tam uždaviniui, kariniame aerodrome Eglin, Floridoje, amerikiečiai pasistatė Son Tay stovyklos tikrą kopiją. Ten kariuomenė ir pratinosi praveisti tą operaciją. Kiekvieną kartą, kai tik sovietų žvalgomasis satelitas prisiartindavo, visi pastatai būdavo nugriaujami ir viskas būdavo užmaskuojama. Tačiau, nežiūrint visų atsargumo priemonių, kai amerikiečiai nusileido į Son Tay, stovyklą rado tuščią. Ar sovietų satelitas įspėjo šiaurės vietnamiečius apie amerikiečių pasiruošimą, ar jie tą žinią gavo kitu keliu — tikrai nėra žinoma, bet spėjama, kad tai buvo sovietų satelitas, kuris tą operaciją sutrukdė.

Šiandien abi didžiosios valstybės jau nebe vienos erdvėje. Jos gavo naują konkurentą ir būtent, Kiniją, 1974 m. liepos 26 d. išskrido trečiasis kinų satelitas. Tai buvo kiniečių špionažo prototipas. Kad taip tikrai yra, amerikiečiai nustatė pagal satelito skridimo liniją, kuri yra tipiška kaip tik špionažo, fotografuojantiems, satelitams. Kiekvieną dieną, lygiai 8 valandą ryto ir 4 valandą po pietų, šitas satelitas pasirodo virš rusų-kiniečių rubežiaus — įtampos rajono. Dar daugiau nustebo amerikiečiai ekspertai, kai tas kiniečių satelitas rugpiūčio mėn. gale netikėtai pakeitė savo skridimo kryptį. Atrodė, kad jis pasiuntė į žemę kapsulę su filmais. Nieks, žinoma, to fakto nepatvirtino, bet jei tas yra tiesa, tai kiniečiai savo trečiuoju satelitu pasiekė techniką, kokią sovietai pasiekė tik po 19 skridimo metų, nes jiems pasiūsti tokią kapsulę žemėn pasisekė tik 1974 m. rugsėjo 26 dieną iš "Salut 3."

Į aciau ir geriausios nuotraukos yra bevertės, jei jos klaidingai skaitomos. Tokia nemaloni žmogiška klaida įvyko prieš Yom-Kippur karą.

Dar spalio 3 dieną amerikiečių slaptoji tarnyba (Defence Intelligence Agency), kuriai yra prieinami visi slaptieji žvalgybos šaltiniai, paskelbė: "Sirijos kariuomenės judesiai ir egiptiečių kariuomenės parengties padėtis laikoma pripuolama ir, matomai, jos nėra pasirėngę didesnėms karinėms operacijoms". Praslinkus trim dienom, egiptiečiai drauge su Sirija puolė Izraelį.

Amerikiečiai visomis priemonėmis mėgino atitaisyti tą savo klaidingą būklės įvertinimą. "Big Bird" nuotraukose jiems pavyko įžiūrėti silpną vietą egiptiečių pozicijose, einančiose išilgai Suezio kanalo — ir tiksliai, kaip tik toje vietoje izraelitai puolė, pralaužė egiptiečių poziciją ir apsupo jų armiją.

Prie nuotraukų, kurias pagamina amerikiečių karo žvalgyba, reikalinga dar pridėti ir tas nuotraukas, kurias daro civilinės erdvės tyrinėjimų stotys "Skylab" sistemos. Kad tai ne menkniekis, įrodo faktas, kad, kai 1973 m. rugsėjo 25 dieną, apie 2 savaitės prieš karo pradžią, trys amerikiečių astronautai, išbuvę 59 dienas ardvėje, nusileido žemėn, karinė žvalgyba paėmė savo žinion visą tą milžinišką nuotraukų rinkinį, kurį tie astronautai ardvėje pagamino. Tik atydziai įvertinus visas nuotraukas, jos buvo grąžintos NASAi. Visos nuotraukos, kuriose matomi bent koki kariški

motyvai iki šios dienos yra laikomos paslaptį.

Šitą savo straipsnį užbaigiu sekančiais:

Būtų labai naudinga, jei visų pasaulio kraštų pacifistai, izoliacionistai ir kairiųjų simpatikai pagalvotų apie tikrąją prasmę ir turinį tų oficialių pareiškimų, kuriuos sovietų valdovai tam tikrom progom padaro. Taip, 24-me komunistų partijos suvažiavime, Maskvoje, Brežnevas pasakė: "Per praėjusius metus... stiprėjo ir tvirtėjo didžioji sąjunga, sudaryta iš trijų pagrindinių revoliucinių dabarties jėgų: socializmo, tarptautinio darbininkų judėjimo ir revoliucinio išlaisvinimo kovų... Sovietų užsienių politikos tikslas yra: drauge su kitomis socialistinėmis valstybėmis *užtikrinti palankias tarptautines sąlygas įvesti socializmą ir komunizmą*, stiprinti socialistinių kraštų vieningumą, jų draugystę ir broliškumą; *palaikyti revoliucinius — išlaisvinimo judėjimus* ir vykdyti bendradarbiavimą su jaunais kraštais..."

Pirmajam bosui akomponavo antrasis — Podgornij: "Mūsų partijos kursas, kaip gyvenimas patvirtina, atitinka išlaisvinimo judėjimo pagrindiniams interesams. Mūsų partija, mūsų tauta, žygiuoja vienoje rikiuotėje su kitais revoliuciniais kraštais ir broliškomis komunistiškoms partijomis. Savosios užgrūdintos Lenino partijos vadovybėje sovietų tauta, žygiuodama kaip viena iš revoliucinių rinktinių, tinkamai išpildys iki galo savo misiją, siekiant komunizmo viršijimo..."

Dar aiškiau jis išsireiškė švenčiant suomių-sovietų taikos 30 metų sukaktuves. Bendrai, reikalinga pasakyti, kad tos iškilms buvo atliktos su tokia pompa, kuri jokiū būdu nepritiko tam įvykiui. Plačiai apibūdinęs visiems gerai žinomą tiesą, kad tik taikos meto sąlygos yra valstybės vystymui palankios, jis perėjo prie Vakarų Europos bendros padėties apibūdinimo ir pasakė: "Visa Europos istorinio vystymosi eiga rodo, kad *Vakarų Europa yra parengta, vaizdžiai pasakius, yra prinokusi pagrindinėm pozityviom permainom*". Atrodo, aišku.

Bet, štai, atsiranda tokie "išmintingi" politikai, kaip Fulbraitas, kuris skaitlingame susirinkime piktai pareiškė: "Komunistų sąmokslas yra mitas, tai baidyklė, kurią išgalvojo administracija, kad vestų propagandą naivių piliečių tarpe...". Tokiems "fulbraitams" priklauso ir Fordas, kuriam Europos Rytų valstybės yra nepriklausomos sovietų ir, deja, deja, ir misteris Carteris, kuris dar nepradėjęs eiti prezidento pareigas, suspėjo padaryti du reikšmingus pareiškimus: 1) jis sumažins karinį biudžetą, ir — 2) sužinojęs apie Brežnevo kelionę į Belgradą, pareiškė, kad, jei po Tito mirties sovietai mėgintų griebtis priemonių prieš Jugoslaviją, tai USA neįsikiš.

Tokį pareiškimą išgirdus, volens nolens, prisimena Taleirando posakis: "Tai blogiau negu prasižengimas, — tai kvailystė". Ir tikrai, jei iš tikrųjų ir būtų toks misterio Carterio nusistatymas — *tai apie tai neturėtų būti kalbama*, nes toks viešai padarytas pareiškimas yra niekas kitas, kaip sovietų paraginimas ką nors pradėti, būnant užtikrintiems, kad nesusilauks kokių nors komplikacijų.

Prieššarvinė taktika

B. B.

... 1339 m. birželio 21 d. šveicarų pikininkai, remiami lankininkų, ties Laupenu atrėmė burgundų pėstininkų ir sunkios kavalerijos puolimą. Tuo metu įvyko naujas posūkis taktikoje.

Praėjus 634 metams, 1973 m. panašus įvykis pasikartojo Sinajaus pusiasalyje, kur arabų pėstininkai, ginkluoti prieštankiniais ginklais, sustabdė žydų tankų puolimą. Vakarų valstybėse šis įvykis sukėlė daug diskusijų, kurių daugumoje prieita išvadų, kad II Pas. kare dominavęs tankas, dabar sutiko stiprų priešginklį. NATO jėgos Europoje įgavo padoršinimą, kad pėstininkas, ginkluotas atitinkamais prieštankiniais ginklais, galės sustabdyti Varšuvos pakto valstybių puolimą, kurio taktika iki šiol bazavosi masiniu tankų panaudojimu.

1974 m. lapkričio mėn. Malinovskio karo akaremijoje buvo sušaukta konferencija, kurioje dalyvavo apie 200 maršalų, generolų ir karininkų, susirinkusių iš įvairių armijų grupių štabų, tikslu išnagrinėti 1973 m. Sinajaus kautynes, išryškinant tankų veiksmus, modernaus karo lauke. Prieita apie abejonių dėl šiometinės rusų puolimo taktikos veiksmingumo.

1975 m. sausio mėn. buvo sušaukta antra panaši konferencija Maskvoje, kurioje gynybos ministeris Grečko ir sausumos jėgų viršininkas Pavlowsky pabrėžė ypatingą reikalą, pasinaudojant Sinajaus karo veiksmų patirtimi, išdiskutuoti prieštankinių ginklų technologines galimybes, tikslu pritaikyti sėkmingam jų panaudojimui ir atrasti priešginklį. Konferen-

cijoj išryškinta, kad moderniška gynyba, pasireiškianti stipriu pėstininkų ginklavimu, gali būti pastovi — stabili. Taip pat, kad pirmieji puolantys tankai, gali būti lengvai pėstininkų sunaikinami ir todėl tankų panaudojimas puolamų kautynių lauke tampa labai sudėtingas. Nuolatinis gerinimas prieštankinių pėstininkų ginklų kasdiena duoda naujas geresnes galimybes prieštankinei apsaugai.

Paskutiniųjų metų bėgyje, rusų karinėj spaudoj tilpo virš 50 straipsnių, nagrinėjančių Sinajaus pusiasalio kautynių patyrimus, rišant juos su nauja tankų ir prieštankinės gynybos taktika. Iš visų pasisakymų susidarė sekančios išvados: Raudonosios armijos puolimo doktrina neturėtų būti bazuojama tankais. Tankai turi būti pagalbinis ginklas kitoms sudėtinėms ginklų rūšims.

Pagrindiniai prieštankiniai ginklai turi būti nukreipti ne prieš tankus, bet prieš pėstininkų šarvuočius (šarvuotus pėstininkus). Turimų prieštankinių ginklų turėtų pakakti ir šiuo tarpu jie yra patenkinami, tačiau yra būtinas reikalas nagrinėti jų pavartojimo būdus.

Kiek plačiau apie atskirus samprotavimus.

Kau Kruščiovas buvo pareiškęs, kad išleidžiamos didelės sumos tankų gamybai nebus pateisinamos kautynių metu, nes tankai pirmi suliepsnos, dar nepasiekę kautynių lauko (Wolfe, The Soviet Power in Europe). Jau 1967 m. rusų karinėje spaudoje buvo diskutuota Vakarų karinėse jėgose atsiradusios prieštan-

kinės raketos galimybės ateities kare ir reikalas keisti pažiūrą į tankų pirminę reikšmę puolamose kautynėse, nes vieno pėstininko raketa, gali išvesti tanką iš rikiuotės, dar nepasiekusį kautynių lauko. Po 1973 m. Sinajaus kautynių, rusų spaudoje buvo pabrėžta, kad pėstininkas turi savo rankose iki šiol dar neturėtų ginklų ir vienu šūviu gali sunaikinti brangiai kainuojantį tanką anksčiau negu tanko įgula suspės pavartoti savo ginklus prieš pėstininkus.

Paskutinio dešimtmečio bėgyje, rusų ginkluotos jėgos rėmėsi pėstininkų šarvuočiais, raketomis ir artilerija. 1960 m. santykis tankų ir šarvuotų pėstininkų dalinių buvo 1:1.8. 1974 m. suorganizuota 20 naujų pėstininkų šarvuotų divizijų, kurių santykis su pėstininkų div. pasidarė 1:2.2, kitaip sakant, beveik kiekviena trečia pėstininkų divizija yra šarvuota. Pastaruoju metu yra stipri tendencija organizaciniai tankus sujungti su pėstininkų šarvuotais daliniais. Tas parodo rusus ruošiantis kautynių veiksmams prieš gynybos užnugaryje. Šia proga pravartu paminėti, kad paskutinių 10 metų bėgyje, Varšuvos pakto ginkluotų jėgų ginklavimas yra pasikeitęs — vietoj T72 atsirado moderniškasis M62 tanko modelis; yra visai naujo pobūdžio penkios sistemos priešlėktuvinės apsaugos, artilerijos ir pėstininkų šarvuočių. Pastarieji turi ginklus prieš tankus (73 mm prieštankiniai pabūklai, RPG 7 prieštankiniai raketsvaidžiai), ko anksčiau neturėjo.

Rusų ginklavime yra būdinga, kad prieššarviniai ginklai yra kreipiami daugiau prieš pėstininkų šarvuočius, negu prieš tankus, gal būt dėl to, kad pėstininkų šarvuočiai lengviau

Sakoma: ne kiekvienas, kuris mato — įžiūri, ne kiekvienas, kuris girdi — suvokia. Šitas posakis, deja, per dažnai pasitvirtina.

Išnaša

* Galimas dalykas, kad tu, satelitų surinktų žinių, prezidentui Kennedy ir būtų neužtekę be rizikos vesti žaidimą su Kruščiovu, bet kaip tik tuo metu anglų Intelligence Service agentui Grenviliui Vinnui pasisekė išgauti iš sovietų pulkininko Penkovskio, kuris tarnavo SSSR karo žvalgybos štabo 4-me skyriuje, slaptiausias ir svarbiausias informacijos Savo knygoje "Susitikimai Gorkio gatvėje" jis rašo: "Aš

negaliu įvertinti visą svarbumą Penkovskio dokumentų, kuriuos jis per mane perdavė Vakarams. Tą padarė daugiau kompetentingi asmenys, bet aš žinau, kad Penkovskio informacijos padėjo Vakarams atskleisti sovietų blėfą apie jų karinę ir ekonominę galybę".

Kaip ir kur Vinnui pasisekė sudaryti ryšius su Penkovskiu jis plačiai aprašė savo knygoje "Susitikimai Gorkio gatvėje". Knyga yra labai įdomi ir atvirai atskleidžia daug ką iš sovietų realybės. Vien tik jo ir Penkovskio teismas yra tikra teismo parodija. Galų gale, jis sovietų buvo iškeistas į Anglijoje sugautą sovietų agentą pulkininką Gordo-ną Landsdeilį.

pažeidžiami, tuo pačiu greičiau silpninami pėstininkai. Puolimo taktikoj rusai pėstininkų šarvuočiams, tikriau variant šarvuotiems pėstininkams, skiria pagrindinę reikšmę, nes jų apskaičiavimu, pėstininkai susodinti į ginkluotus šarvuočius, remiant artilerijai, tankams ir oro jėgoms, turėtų lengvai praeiti bet kurią NATO gynybos linijos vietą. Tačiau, jei pėstininkų šarvuočiai lengvai pažeidžiami (dėl silpnų šarvų) pėstininkai paliks be priedangos ir nuspėstinę negalės judėti prieš ugnies įtakoje tuo pačiu greičiu, kaip lydintieji tankai, kurie pralenkę pėstininkus, atsiras be tiesioginės apsaugos prieš prieš pėstininkus, ginkluotus prieštankinėm raketom. Tuo būdu sunkiai ginkluotas ir brangiai kainuojantis tankas atsidurs prieš individualų kovotoją, kuris vienu šūviu išves puolantį tanką iš rikiuotės, be to puolantis tankas atsiras nelygiam santikyje dvikovoje su pėstininku (kurių, suprantama, turėtų būti daugiau apkasuose, negu puolančių tankų. Tai patvirtino Sinajaus kautynės 1973 m.). Kitas atvejis, kai puolantieji tankai, nustojus pėstininkų šarvuočių, turėtų sulėtinti puolimo greitį, prisitaikydami pėstininkų judesiu, tačiau ir šiuo atveju tankams padėtis yra pragaištinga, nes jie virs lėtai slenkančiu taikiniu prieš prieštankiniams ginklams pasilikdami ilgesnį laiką gynybos ugnies įtakoje. Abejais atvejais, puolančių tankų sunaikinimo galimybės didėja, nes ilgiau pasilieka prieš ugnies įtakoje. Tokiu kritišku momentu galėtų padėti artilerijos telkinė ugnis, kuri sudarytų puolantiems priedangą, tačiau dėl to tektų nustoti didelio kiekio šaudmenų, antra, ne visuomet bus galima lanksčiai telkinę ugnį panaudoti, nes artilerijos priedanga gali būti gyvybinė ir kaimyniniam ruožė. Kautynių metu susidarys ryšių sunkumai, gynybos ugnies įtakoje artilerijos dalinių pergrupavimas gali būti neįmanomas (todėl ir numatoma turėti šarvuota-motorizuota artilerija). Viso to apimtyje — jungtinių ginklų organizacijos ir pasilieka silpniausia vieta — pėstininkų šarvuočiai.

Tą silpną vietą rusai ir bando

išlyginti. Paskutinių 30 metų bėgyje rusų žemės jėgų strateginė ir taktinė koncepcija buvo puolimas: pradendant sunkių priemonių bombardavimu suardyti prieš gynybos liniją ir stambiais tankų telkiniais — prieš gynybos užnugarin prasisveržus, izoliuoti prieš rezervus. Šis metodas buvo naudojamas paskutinėmis II Pas. karo dienomis. Rusai jį laikė sėkmingu. 1950 m. buvo susidariusi pažiūra, pirmam prieš gynybos pozicijų pralaužimui naudoti branduolinės energijos užtaisų ginklus, gi 1960 m. sugrįžta prie pirmutinės, II Pas. karo pabaigoje naudotos, idėjos. Nežiūrint tris dešimtmečius kintančios technologijos, puolimo idėja pasiliko nepakitusi. Tačiau, paskutiniais metais sugrįžta prie 1950 m. idėjos, nes gynybos prieštankiniai ginklai pasiekė tokio laipsnio, kad normaliomis priemonėmis negalima juos sunaikinti, todėl ir kyla reikalas panaudoti taktinius branduolinės energijos ginklus, praskinti gynybos linijoje kelią šarvuočiams. Paskutiniais metais vis daugiau atsiranda motorizuotos artilerijos, ginkluotos branduolinės energijos užtaisais. Tokiu atveju, per pralaužtą gynybos liniją taktiniais branduolinės energijos ginklais šarvuoti pėstininkai, lydimi tankų ir motorizuotos artilerijos, galėtų greitai įsiveržti prieš gynybos gilumon. Nežiūrint to, yra rusų spaudoje daug politinių ir karinių pasisakymų prieš taktinių branduolinės energijos ginklų pavartojimą puolimui.

Yra stipri artileristų nuomonė, kad apsaugojus puolančius šarvuočius nuo prieš gynybos prieštankinių ginklų, reikia stipria telktine artilerijos ugnimi pramušti skylę gynybos sistemoj, po kurią praeitų nesunaikinti šarvuočiai. Tačiau, yra stambi kliūtis: netiesaus taikymo artilerijos ugnis yra, palyginamai, netikslė, gi taikinių, pėstininkų su prieštankinėm raketom, bus daug išsidėsčiusių plote ir gerai įsitvirtinusių. Svarbiausia, jie, būdami judrūs, gali keisti pozicijas, todėl ir po telktinės artilerijos ugnies (kuri turi tęstis trumpai, nes gynybos jėgos, pajutę puolimo kryptį dėl užtęsto bombardavimo, suspėtų jud-

riom priemonėm sutelkti priešpuolį) dar pasiliks pakankamai pėstininkų su prieštankinėm raketom, kurių pakaks sustabdyti šarvuočių puolimą. Pavartoti artileriją tiesiam taikymui, reikia artilerijos junginius decentralizuoti iki atskirų baterijų, tada susidarytų sunkumų su vadovavimu ir aprūpinimu. Be to, artilerija atsidurtų tiesioginėj prieš ugnies įtakoje, todėl artilerijos daliniai turėtų būti motorizuoti ir šarvuoti (praieitais metais rusai pastatė du motorizuotus sunkaus kalibro pabūklus su šarvais, kurie galėtų būti pavartoti tiesiu taikymu prieš atsparos lizdus ir prieštankinius pabūklus šaudyti iš didesnio atstumo). Prie visų prisideda dar viena blygė, bes reikėtų padidinti šaudmenų normas, o prieš ugnies įtakoje tiekimas labai pasunkėtų. Reikia žinoti, kad ateities gynyba neapsiribos iš anksto nustatytom geometrinėm linijom, gynybos elementai taip pat sieks puolančio prieš tolimą užnagarį, tikslu suardyti puolimo sistemą ir tiekimą.

Artilerijos vartojimui yra priešingi tankistai, nes kautynių zonoje, artilerijos priedangos ugnis apribotų ir sulėtintų tankų judesį, tuo padidindama sunaikinimo galimybes.

Dar yra nuomonių už tai, kad smūgiui reikėtų panaudoti telktinius šarvuotus pėstininkus (telkinys priklausytų nuo santykio tarp erdvės — vietos ir jėgų. Didesnis jėgų telkinys reikalauja didesnės erdvės judesiu, lėtesnis judesys, mažiau paslankus, reikalaujantis iš anksto nustatyto veikimo plano, kuris keičiantis aplinkybėms gali prirėkti keisti, kas būtų neįmanoma. Duotoj erdvėj mažesnis telkinys yra paslankesnis, lengvai prisitaikantis besikeičiančiose aplinkybėse). Šarvuoti pėstininkai lengviau galėtų sudaryti netikėtinumus — užpulti nepasiruošusį gynybai priešą. Netikėtumas — laidas judesiu ir didelė galimybė prasisveržimui.

Amerikiečiai mano, kad galimas užpuolimas prasidės ten, kur jo visai nelaukiama ir tada, kai dar nepasirengta gynybai, todėl ir rusų ginkluotų jėgų laikymas gausesnius negu turėtų būti taikos metu, duoda pagrindo tikėtis tokių veiksmų.

Redaguoja —
S. Kaunellenė
531 W. Grand Blvd.
Detroit, Mich. 48216

TREMTIES TRIMITAS

Brangios Sesės, Mieli Broliai!

Ir vėl gražus, žiedais ir sužaliavusiais medžiais pasipuošęs, kvapusis birželis primena mums kaitrųjį, šiurpųjį birželį tėvynėj, kai dešimtys tūkstančių nekaltų lietuvių buvo žiauriai išplėšti iš lovų ir po kelių dienų kančių užkaltauose prekinuose vagonuose, išvežti į nežinią, kančia ir lėtą bado mirtį. Ar turime teisę juos užmiršti, “nebeverkšlenti”, kaip kai kurie pageidauja? Jei jų vietoje būtume buvę mes, mūsų tėvai, broliai, seserys, ar mes norėtume, kad kiti užmirštų ir mūsų kančių neprisimintų?!

Neseniai Detroite televizijos 7-ta stotis rodė žydų paruoštą programą apie vienos žydų šeimos iš Čekoslovakijos tragediją. Programą paruošė vienas šeimos narių, vienintelis likęs iš šeimos gyvas. Tuo metu jis buvo tik 12 metų: Šiurpūs jo išgyvenimai, nuolatinis alkis ir baimė, priminė pasauliui Hitlerio įvykdytus žiaurumus. Dabar jau subrendęs vyras, jis pabrėžė, kad ryžosi tą dokumentinę programą paruošti, kad primintų pasauliui, kad gali ir vėl atsirasti tokių psichopatų kaip Hitleris, kurie vėl žudys ištisas tautas. Žiūrėdama ir klausydama to žydų tautos kančių liudininko pasakojimo, pagalvojau, o kas parodys pasauliui Sibirian išvežtųjų Baisiojo Birželio aukų — nekaltų kūdikių, vaikų, jaunuolių, tėvų, motinų ir bajėgių senelių siaubingą kelionę be oro ir vandens, be elementariųjų patogumų į Sibirą ir Antarktiką?.. Jei mes patys nebenorime jų kančių prisiminti, kodėl turi pasaulis apie juos galvoti. Hitleris nebegyvas, nacių vadai už savo nusikaltimus žmonijai nubausti. Bet raudonieji vadai Kremliuje tebekaraliauja. Tebesuiminėjami ir koncentracijos stovyklose bei psichiatrinėse ligoninėse, tebekenčia mūsų sesės ir broliai.

Tad, ar ne mūsų pareiga jų kančias pasauliui priminti, vykdomus žiaurumus priminti? Prieš mano akis laiško, vienos lietuvės rašyto prezidentui Carteriui, kopija. Ji priminė JAV prezidentui lietuvių tautos kančias. Mums pavyzdys, o jai garbė ir padėka. Laiško turinys:

James Carter,
JAV Prezidentui

Mielas Prezidente Carteri,

Kristus prisikėlė!

Tesuteikia Jis Jums savo ypatingą palaimą. O svarbiausia, teduoda Jums sveikatos, kad galėtumėt tęsti savo darbus. Kristus yra pasakęs: “Padėk tiems, kurie negali sau padėti ir aš palaiminsiu tave”.

Kodėl istorikai sako: “Visur viešpatauja blogis šiomis dienomis”. Kur dingę gėris ir geri darbai? Jūs pradėkite daryti gerą ir turėkite kantrybės. Už tai Dievas laimins Jus ir Jūsų šeimą. Kaip Kristus prisikėlė iš numirusių, kad prisikeltų visos pavergtosios pasaulio tautos ir nugalėtų raudonąjį slibiną, kuris savo kruvinomis kojomis laiko jas prispaudęs. Sibire kenčia mano penkios seserys ir vienas brolis, o aš net nežinau kur jie yra, o jie nežino, kur aš esu.

Aš esu lietuviė ir prašau, ponas Prezidente, atleiskit, kad trukdau Jus ir turėkit kantrybės perskaityti šį mano laišką.

Te mūsų maldos duoda Jums jėgų ir išminties šiuo Velykų metu. Sveikinimai nuo mūsų visų ir laimės Jums ir Jūsų šeimai.

Kad Jūs viešai pasveikintot lietuvius ir ypač disidentus ir priėmėt juos Baltuosiuose Rūmuose, už tai Jums iš širdies dėkoju. Telaimina Jus Dievas.

Su pagarba

Ar bereikia komentarų? Gal nebesakysime, kad jau nusibodo nuolatinis verkšlenimas. Prisimindami išvežtuosius neverkšlename, bet parodome laisvajam pasauliui, kad tokia tragedija gali pasikartoti, nes komunizmo tinklas gauda vis naujas ir naujas aukas, jų sferon patenka vis daugiau ir daugiau tautų...

Amžina ramybė Jums, žiauriojo komunizmo aukos, sesės ir broliai lietuviai! Ar amžinu miegu užmigot pakeliui į tremtį, ar iš bado mirėt šaltajame Sibire, nuo purgos Antarktikoje, ar be sveikatos sugrįžę į tėvynę, mes Jus prisiminsime, kol būsim gyvi, kol vis naujos ir naujos aukos bus aukojamos nepasotinamam raudonajam slibinui.

APIE J. LUKŠĄ — DAUMANTĄ

JURGIS GLIAUDA

Žalsvai-rudų miškų tankmės, slapti takai, slaptos kulgrindos, krūmų užuolaidos, salsva pelkynių kvap-tis, melancholiškas pušų ošimas, savo liūliuojančiu čiuzesiu sukėliąs saldų laimės ilgesį ir... žemėse įkastas laisvės kovotojų bunkeris — tai temos, pripildžiusios Lietuvos partizanų dainas.

Tose dainose nera marso motyvų, nerasti jose žiaurių kautynių gaidų. Partizanų dainos sklidinios prarastų namų ir prarastos laimės ilgesio. Kitataučiams tos dainos neatrodo karinių žygių gloriomis, bet švelniomis varguolių dainomis ir tokie, savo gilia esme. buvo Lietuvos laisvės kovotojai.

Greta šventos Sibiro lietuvių maldaknygės "Marija, gelbėk mus", kurią pasaulyje išgarsino a.a. kunigas Lionginas Jankus, išleidęs jos įvairiomis kalbomis apie milijoną egzempliorių, mes pamaldžiai įsi-klausome į Partizanų maldos žodžius:

*Leisk man, Viešpatie, kaip garbės vyrui, kaip
geram krikščioniui, narsiai kovoti su kovojan-
čiu ir žmoniskai elgtis su nugalėtu...*

Laisvės kovotojai nesiekė žygių garbės, žvangių medalių, puošnių titulų. Jie žūtbūtinai gynė savo namus ir sodybas, aukštą tautos laisvės idealą, Nepri-klausomybę savo žemėje. Jie priklauso humanizmo istorijai, nes jie per stipriai tikėjo idealais.

Idealais tikėjimo sferoje Italijai gimė Garibaldi, Šveicarijai — Vilhelmas Telis, Amerikai — Patrikas Henry... Lietuvai gi gimė laisvės kovotojų tūkstančiai. Tai Lietuvos laisvės žiedų pumpurai.

*Ne liepelė palinko prie kelio,
Tai palinko motulė sena —
Nelitėdėk, juk atgims mūs šalelė,
Vėl atgims ji laisva ir jauna.*

*Jei man lemta žaliūku pražūti,
Tu neverk, sengalvėle, neverk, —
Patekės tėviškėlei saulutė,
Jai pasveikint langelių praverk.*

*Aš gulėsiu tykus pušynėly,
Pasipuošęs vainikais žiedų —
O neverk, o neverk, motinėle,
Juk aš pumpuras laisvės žiedų...*

Tokioje idealų, kraujo, kancijų, žiauriausios tikro-vės aplinkoje likimas padovanojo Lietuvai Juozą Lukšą-Daumantą, kurio partizanišku vardu turi garbę va-dintis Los Angeles šaulių būrys, ši minėjimą suren-gęs ir tuo būdu dėdamas savo vainiką ant nežinomo kur Juozo Lukšos kapo.

Kas nėra girdėjęs apie Lukšą, lietuviško patrio-tinio idealizmo didvyrį, kurio prigimty ir veikloje kaup-te sukaupta ta kovos ir sentimentalios dvasia, kurią apibrėžia šio pranešimo įvade? Tas periodas dabar

tolai laike, toli erdvėj — o Lukšos-Daumanto vardas ateina į mus, ir taip arti sustoja, lyg atgydamas mu-myse. Ir toks artimas jis išliks, kol lietuvis tikės savo šalies prisikėlimu.

Lukša gimė 1921 metais Juodbūdžių kaime, Ši-lavoto valsčiuje, Marijampolės apskrity, vaikingoje ūki-ninko šeimoje. Jo vaikystė ir ankstyva jo jaunystė buvo paprastos, nesudėtingos — tai miela kiekvieno jaunystėlė, kam palankus likimas lėmė bręsti ir augti savo šalies Nepriklausomybės malonėje. Lukša buvo giedrių nuotaikų kupinas jaunuolis. Pažvelgus į jo at-vaizdą, matome du esminius bruožus, kurie vienas kitą turtina ir kilnina: sentimentalus svajotojo žvilgs-nis ir kietos, ryžtingos lūpos, raiškus, valią ženkli-nantis smakras. Tai būdo kietumas ir ištikimybė pa-siimtam tikslui... Banguoja jo tamsūs, kaštano spal-vo plaukai. O tik išžiūrėkite — ties jo kilnia gal-va šviečia kankinio dėl idėjos aureolė. Jo fizinėje išvaizdoje buvo vado elementai. Tokio vado, kurį myli jo pavaldiniai, kuriam paklusta dėl pagarbos ir mei-lės.

1940 metais Juozas baigė gimnaziją Kaune ir, pirmai sovietų okupacijai siaučiant, įsijungia tas devy-niolikametis jaunuolis į rezistencinį sąjūdį. Jis dar jaunas, jis dar per narsus — todėl jį susekė ir įmetė kalėjiman. Vienok, Lietuvos laimei, jo nesunaikino per tardymus, neišvežė į Pravieniškes, mirties maršu nevarė pro Červenę. Pirmą karo dieną, kartu su ki-tais, Lukša išsilaužė iš kalėjimo. Ir štai, stovi prieš mus, tardymus ir kalėjimo kameras matęs, daug ką giliau supratęs ir savo akimis pamatęs, sovietinio ka-linimo mokyklą praėjęs vyras.

Kalėjimas tuoi tado praeitimi. Prieš Lukšą, kaip tada prieš visus lietuvius — trapios viltys, kad ka-ro procese pasikartos 1918 metai, atsikurs sąlygos Lietuvos Nepriklausomybei atstatyti.

Lukša stoji universitetan, jis ketina studijuoti architektūrą, tą nuostabų meną, puošti savo šalį di-dingais pastatais, kilnių formų šventovėmis. O kartu jis ir vėl rezistentas prieš naują okupantą. Jis dirba pogrindinėje spaudoje. Gestapas jo nesusekė. Jis mo-ka slėptis. Okupacijos pasikeičia. Antros sovietinės okupacijos laikotarpyje Lukša ir vėl pogrindyje. Jis tapo, pasakytumėm, laisvės kovotoju profesionalu.

Lukša nepasimetė antrą kartą sovietams užplūdus. Rankoves atsiraitęs, jis laukia progų susiimti su senu priešu. Dvilypis gyvenimas jam nėra naujovė. Tam tikrą laiką jis dar gi studijuoja universitete, kuris vargais negalais mėgina veikti. Bet bolševikai junta rezistencinę veiklą. NKVD praveda plačią kratų ir areštų akciją. 1945 metų pabaigoje iškratomas buvęs Lukšos butas ir tai ženklas slėptis, eiti gilyn, į po-grindį. NKVD neužmiršo Kauno kalėjime kalėjusio kalinio!

Pogrindis paremtas tikėjimu: bus Rytų-Vakarų konfliktas! Todėl reikia, kiek įmanoma, pristabdyti okupanto siautėjimą, kad žmonių turto negrobtų, žmonių netremtų, per mokyklą jaunųjų sielų nežalotų.

Lietuvos laisvės kovotojai gynė tas pat asmens teises, apie ką dabar, taip ilgai jų neginant, pateitiškai prabilo laisvasis pasaulis. O juk per tą laikotarpį tiek milijonų žmonių pražudyta gulagų pragare...

Laisvės kovotojai įvertino Lukšą, pripažindami jį pirmą dalinio, o vėliau kelių dalinių vadu. Jis veikė Geležinio Vilko rinktinėje. Redagavo "Laisvės Žvalgą" ir "Kovos Kelią". 1946 metais lapkričio pirmąją Lukša pakeltas kapitonu ir paskirtas pulkininko Vyčio adjutantu. 1947 metais Lukša dirba "Birutės" rinktinėje. Jo būstinė Kaune.

Laisvės kovotojai tvarkosi Karo statutų būdu. Kaip kariuomenės inspektorius, Lukša lanko paskirus dalinius, telkia visą karinį pogrindį po viena vadovybe. Tai jau tikras pasiruošimas karui su okupantu: kuopos, pulkai, divizijos. Kautynių strategijos studijos ir tarsi karo manevrai tikroje kautynių terenoje. Jeigu turėtų ginklų atsargas, būtų įmanoma jaunųjų patriotų mobilizacija. Žmonės pritaria ir remia sąjūdį. Visi tiki — okupacija nebus amžina! Atlanto Chartos sakiniai sukelia tikėjimą ateitimi ir niekšiška suvedžioja.

Tikima ir Užsienio Lietuvija. Galvojama, kad lietuviškas užsienis galys aktyviai talkinti kovose dėl laisvės. Todėl vis stiprios viltys rasti ryšį su užsieniniais lietuviškais veiksniais, prasilaužus pogrindžio pasiuntiniams pro geležinę uždangą. Tačiau jau pradeda veikti NKVD infiltruotų agentų klasta. Keleriais metais už Lukšą vyresnis Juozas Markulis, eksklirikas tapęs gydytoju, vienas tokių. Kitas, Jonas Deksnys, net sugebėjo taip giliai įsiskverbti į pogrindį, kad kaip pogrindžio atstovas vyksta į Vakarų tartis ir posėdžiai su veiksniais. Jis prisideda prie "Bendrojo demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio" fikcijos kūrimo. NKVD turėjo čia turtingą praktiką. 1928 metais NKVD sukūrė Rusijoje tariamą "Rusų demokratų sąjūdį", kuris ilgai veikė neva pogrindyje, turėjo ryšių su rusišku patriotiniu užsieniu, įviliojo į savo spastus jų garsų veikėją Savinkovą. Tam pačiam tariamam sąjūdžiui prirašo ir generolo Kutiopovo pagrobimą, tokį schematiškai identišką generolo Kubiliūno pražuvimui.

Provokacijų ir šnipinėjimo voratinklis, tai tokia šiurpulinga istorija, kad sudarytų tomų tomus pasakojimų: kaip buvo, kas ką išdavė, kas kaip veikė. Tai atskira nuo šio pranešimo tema. Mumyse to voratinklio žinovas buvo a.a. profesorius Stasys Žymantas. Ar jis paliko raštų apie tai?

Miškų Lietuva buvo tas simbolinis šūvis, kurio nebuvo sovietams Lietuvą okupuojant. Partizanų pastangos apsievietyti po viena vadovybe buvo jau simbolinė kanonada. Centralizuota karinė vadovybė buvo tikras preliudas sudaryti savo revoliucinę vyriausybę, kaip tai buvo su Škirpos-Brazaičio vyriausybe. Tuo keliu Miškų Lietuva nenuėjo ir daug kas įtaria, kad

lietuviško užsienio potencialo pervertinimas buvo savotiškas stabdis eiti vyriausybės steigimo linkme.

Lukša veikė Skrajūno, Skirmanto, Miškinio, Daumanto ir kitais vardais. Jis laiku išaiškino NKVD veiklą partizanų tarpe. NKVD projektavo sukelti visokiais pretekstais visus Miškų Lietuvos vadus į Vilnių ir čia juos suimti in corpore. Dėl Lukšos įžvalgumo, tos tragedijos nebuvo. Bet Deksnys, Markulis ir būrys kitų, vis neišsifruoti, jau veikė pačiose partizanų sąjūdžio viršūnėse. Jie sistematingai ir iš pasaly silpnino ir naikino patriotų sąjūdį.

Beieškant to lemtingo, ir, kaip vėliau paaiškėjo, naudos nedavusio ryšio su užsieniais, 1947 metais to ryšio ieškoti vyksta Lukša. Jis pasiekia Lenkiją. Per Punską jis jau Gdynėje. Trys jo palydovai įkliūva ir dingsta be žinios. Bet jo atkakli kelionė eina pro Dancigą ir Stockholmą. 1948 metais liepos 7 dieną prie Baden-Badeno Vakarų Vokietijoje, Lukša sueina su lietuvių užsienio rezistencijos veiksniais.

Nenujausdamas, kad Deksnys yra išdavikas, Lukša svarsto kartu su veiksniais "Bendrojo demokratinio sąjūdžio" steigimo projektą. Jis pasirašo kai kurias sutartis, kurių tekstai dramatiškai-puošnūs, bet ar ką nors patalkino tos sutartys Miškų Lietuvai?

Dabar, laiko perspektyvoje, matome, kad lietuviškas pogrindis buvo pervertinęs rezistencinį užsienį. Susitarimai veiklai koordinuoti buvo kazuistiniai popieriai. Gal daugiau reikšmės istorijai turėjo Lukšos atgabenti pogrindžio dokumentai, kuriuos, aišku, matė ir NKVD agentas Deksnys, užėmęs solidžią patikimo veikėjo rolę.

Lukša atvežė dar Lietuvos katalikų laišką Popiežiui Pijui XII. Tas laiškas buvo nuoga iliuzija.

Reikia dabar nutarti, kad visi prasilaužimo į Vakarų siekiai, susitarimai, pasitarimai, sutartys, buvo ta biurokratinė siena, į kurią kaktomuša atsimušė Miškų Lietuvos idealizmas. Tai buvo aktyvaus partizano susitikimas su kabinetine veikla, su politikos viešpatija, kur partinis ir karjerinis tarpusavis antagonizmas tokie nenašūs sūkuriai.

Lukša laukė kažin kokios miražinės talkos Miškų Lietuvos akcijai. Ar jis gavo tokią? Iki šiol, įmanoma gauti šaltiniai apie tai tyli. Jam nepylė kišenėn kietos valiutos, reikalingos akcijai. Nebuvo ir iniciatyvos atgabenti jį Amerikon, kad jo prakalbos sujudintų tada dar tokią jautrią čia lietuvią.

Nors tai yra šventa tiesa, kad Lietuvos prisikėlimas kils ir bus vykdomas Lietuvoje gyvenančios tautos, užsienis visad nori stovėti laisvinimo avangarde. Tai būna su kiekviena politine emigracija. Laisvės kovų branduolys, kaip dabar matome, ruseno, negeso, noko ir brendo Lietuvoje.

Keli Lukšos biografai tvirtina, kad Lukša buvo gabus rašyti, kad jis turėjęs poeto gyslelę. Tas talentas ir padarė Lukšą Miškų Lietuvos Homeru. Gyvandamas Vokietijoje jis paliko istorijai knygą apie partizanų buitį ir veiklą. Tai stambi, visiems dabar žinoma knyga "Partizanai už genežinės uždangos". 1950 metais knyga pasirodė Amerikoje. Iš pirmo požvilgio

knygos turinys atrodė partizaninių nuotykių kronika, bet laikui bėgant, knyga įgijo didžiulę reikšmę. Tai autentiškas liudijimas. Tai savotiška partizaninio sėdžio Gulbės Daina, kurios puslapiai dvelkia kietu naturalizmu ir humanistine dvasia. Tai paminklas, lotynų poeto žodžiais tariant, kurio rūdys nesugraus ir viesulai nenuvers.

Crescam laude recens, — augsiu vis didėjančioje garbėje, tariame apie Lukšos knygą, nusilenkdami jo kūriniui. Retos tautos, o gal ir jokia, gali pasigirti tokiu dokumentu apie savo tautos laisvės kovas...

O vis dėlto, sako Lietuvių Enciklopedija, ryšis su užsienio veiksniais buvo nustatytas. Pasidalinta veikimo bazėmis. Efemerikiškai tikėta, kad įmanoma sutartinai veikti, vieniems esant civilizuoto gyvenimo sąlygose, o kitiems esant už įstatymo ribų jų nuosavoje žemėje, tūnant laukiniškos buities siaube, miškuose, požeminėse. Tai buvo planas — vengti paralelizmo, vieniems, civilizuoto gyvenimo sąlygose, bendraujant su kitataučiais politikais ir žurnalistais, kitiems gi stovint ant mirties ribos, jų lavonus sumetant patoriuose ir ant šventorių.

Didžiausias Lukšos gyvenimo nuopelnas — knygos "Partizanai už geležinės uždangos" parašymas. Tai buvo skirta užsieniui, o turtingoji užsienio lietuvių tik prieš porą metų, tik privačios iniciatyvos talka, išleido tą knygą anglų kalba!

Saugiose, sočiose Vakaruose įsikūrimo sąlygose Lukša nepasiliko. Knygą parašęs, jis grįžo Lietuvon. Jis sėkmingai perėjo sieną ir dabar jis jau Miškų Lietuvos ryšininkas su Vakarais. Jis įžengia į savo miškus.

Čia įvyko pašalinis, sunkiai išaiškinamas reiškinys — ar nebuvo jame slaptos NKVD rankos?

1951 metais balandžio 19 d. Lietuvon pateko kita grupė iš Vakarų: Julius Būtėnas ir Jonas Kukauskas. Aštuonių dienų tarpe NKVD susekė juos miške. Būtėnas susisprogdino, o Kukauskas pasidavė gyvas. Žiauriai tardomas, jis išdavė jam žinomą susižinojimo su Lukša slaptažodį. Tai buvo kelias į Lukšos slėptuvę.

Rugsėjo mėnesį tankiame miške tarp Veiverių ir Prienų, enkavedistų kuopa atrado savo reikšmingiau-

sią priešą, partizanų kariuomenės kapitoną Juozą Lukšą. Enkavedistai apsupo bunkerį. Lukša nepasidavė. Kautvniu metu iš žuvo.

Sovietai laikė Lukšą savo pavojingiausiu priešu. Jam žuvus, jie genocidiškai išžudė visą jo giminę: vienuolika lavonų ir dvidešimt deportuotų į naikinimo stovyklas. Lukša buvo gabus strategas, talentingas diplomatas, žavus žmogus ir polėkiškas poetas. Jo sukurtos dainos sukūrė partizaninį kultą. Ne nuo aukštinės kulkos Lukša žuvo — bet iš tauraus, laike nenykstančio metalo, išliks jo statula Lietuvos laisvės kovų mauzoliejuje, ir istorijoje...

1946 metais Šveicarijos kalnų glūdumoje, žinodamas apie partizanus, bet nieko nežinodamas apie Lukšą, parašiau poemą iš partizanų buities: "Broliai". Įvade pacitavau kelis tos poemos posmus. Ir baigti pranešimą noriu posmais iš "Brolių" poemos. Gal jie susumuoja Miškų Lietuvos ir Lukšos Daumanto nuo gyvenimo detalių išgrynintus bruožus?

*Tikiu, kad svečios, šaltos rankos
Man duobę gilią iškas;
Ir mano kūnas, kūnas menkas,
Pamirš jį žemiškas audras.*

*Ir mano smegenys skaidrieji
Nuvys, kaip žiedas be dienos —
Ir ten, kur lakios mintys skriejo,
Vien baltas kirminas tūnos.*

*Mirties šalnos ledinis kvapas —
Baugmė gyvenimo takuos.
Tikiu: nukrisiu, mirę lapas,
Nuo medžio didelio šakos.*

*Praeis rudens gaudi dejonė,
Žiemos snieguoti sūkuriai,
Švelnioj pavasario malonėj
Gyvėbė medų gims skaidriai.*

*Ant jo plačių, puikių šakų
Žiedams ir lapams bus jauku,
Pasiėks jis debesis galva —
To medžio vardas: LIETUVA.*

Muzikui, šauliui

ALGIRDUI KAČANAUSKUI

mirus, dukrai Audronei, broliui Gediminui, sesutei ok. Lietuvoje ir kitiems giminėms bei artimiesiems, gilią užuojautą reiškia

L.Š.S.T. "Simo Kudirkos" Kuopos
New Yorke šauliai

Šauliui

ALEKSANDRUI VILČINSKUI

mirus, našlei dantų gydytojai Elenai, dukrai ir kitiems artimiesiems giminėms ir draugams, gilią užuojautą reiškia

L.Š.S.T. "Simo Kudirkos" Kuopos
New Yorke šauliai

“Gen. T. Daukanto” jūrų šaulių kuopos jaunųjų šaulių vadovė Birutė Pumputienė pristato programos dalyvius, š.m. balandžio 30 d. kuopos parengime, Čikagoje. Nuotr. P. Malėtos

ČIKAGOS JŪRŲ ŠAULIŲ POBŪVIS

Čikagos “Gen. T. Daukanto” jūrų šaulių kuopa, kasmet, tradiciniai, plaukiojimo sezono atidarymą atžymi pavasariu kuopos narių ir svečių pasilinksminimu. Taip ir šiais metais, pradedant 1977 m. “Gen. T. Daukanto” kuopos laivu plaukiojimo užsiėmimus, š. m. balandžio 30 d., Šaulių Namuose, surengė smagų pobūvį, kuris praėjo su dideliu visokeriopu pasisekimu.

Tą vakarą, puošnioje Šaulių Namų salėje, jautėsi pakili ir iškilminga nuotaika. Prie kalbamos nuotaikos, jūriniai šauliško iškilmingumo, gražiai derinosi parengimo tarnybos pareigūnų ir jūrų šaulių, su balta kepure, dėvimos “admirališkos” išeiginės uniformos ir scenoje, žaliame fone, didingai kabąs mėlynai sidabrinis jūrų šaulių ženklas. Perpildytoje salėje garbingų “Gen. T. Daukanto” jūrų šaulių kuopos svečių tarpe matėme LŠST pirmininką K. Milkovaitį su ponija, LKVS “Ramovė” Čikagos skyriaus pirm. plk. A. Tverą, LŠST Moterų vadovę S. Cecevičienę, LSS-gos Seserijos vidurio rajono vadeivę J.V.S. A. Gasnerienę su vyru, “Vytauto Didžiojo” šaulių rinktinės pirmininką V. Išganaitį, LSS Brolijos jū-



Garbės svečiai dalyvavę “Gen. T. Daukanto” jūrų šaulių kuopos pobūvyje, š.m. balandžio 30 d. Iš kairės: LKVS “Ramovė” Čikagos sk. pirm. plk. A. Tveras, LŠST Pirmininkas K. Milkovaitis, p. Milkovaitienė, “Vytauto Didžiojo” šaulių rinktinės pirm. V. Išganaitis, LŠST Moterų vadovė S. Cecevičienė ir “Gen. T. Daukanto” kuopos pirm. Ed. Vengianskas. Nuotr. P. Malėtos



rų skautų skyriaus vedėją j.s. Kupciukevičių ir daug kitų, kurių visų išvardinti ir neįmanoma.

Pristatydamas susirinkusiems garbės svečius ir tardamas sveikinimo žodį, pobūtvį pradėjo "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos pirm. Ed. Vengianskas. Kuopos pirmininkas, dėkodamas visiems skaitlingai atsilankiusiems už moralinę paramą jūrų šaulių veiklai, palinkėjo linksmos bei džiaugsmingos nuotaikos ir meninei programai praversti pakvietė kuopos jaunųjų šaulių vadovę j. š. B. Pumputienę.

Trumpoje meninėje vakaro programoje, Cicero "Klaipėdos" jūrų šaulių kuopos solistė j. š. Irena Petrauskienė nuotaikingai padainavo: "Neišėik tu iš sodžiaus", "Pavasarelis" ir džiūkų dainą "Šių nakcelių". Patrijotišką eilėraščių "Ilgiosios tavęs, žodž. A. Skirkos, jausmingai padeklamavo jaunoji kuopos jūrų šaulė Vida Zinkutė. Programai baigiantis, ir visa salė buvo įtraukta į dainavimą. Meninės programos dalyviai susilaukė daug aploдимentų. Dainininkei akomponavo j.š. A. Markauskas.

Po meninės programos sekė vaišės ir j.š. A. Markausko orkestrui grojant, — šokiai. Veikė gausūs gėrimais baras, kurį vikriai aptarnavo jūrų šauliai N. Martinkus, H. Martinkienė ir A. Abaravičius.

Svečiai turėjo progos išbandyti savo laimę dovanų paskirstyme, kurį pravedė j.š. B. Aniulis ir j.š. K. Vidžius. Užė salė, skambėjo šokių muzika, sukosi poros smagios polkutės, svajingo tango bei rožių valso metu. Aidėjo linksmos lietuviškos dainos, jūrų šaulių ir svečių dainuojamos. Visi tą vakarą jautėsi vienos didžiulės LŠS-gos ir "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos šeimos nariais.

Kalbant apie vaišes, kurių metu buvo pateikti skanūs šalti užkandžiai ir šilta vakarienė, negalima nepaminti visos eilės "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos eilėse kruopščiai besireiškiančių sesių, k. a.: U. Zinkienės, A. Aniulienės, G. Martinkienės, L. Litvinienės, S. Aleksandravičienės, G. Kuzmienės, Z. Mikėnienės, B. Pumputienės, L. Klimienės, Trakselienės ir kt., kurios meniškai papuošė stalus ir juos, gausiai apsidūs svečiams, pobūviu metu su šauliška šypsena aptarnavo.

Nepamirština ir šio parengimo tarnyba — pareigūnai V. Zinkus, Pr. Litvinas, J. Ulevičius ir E. Holtzas, kurie atvykstančius į parengimą svečius maloniai sutiko, priėmė, nurodė jiems vietas ir prižiūrėjo tvarką parengimo metu.

Baigiant, galima tik pasidžiaugti Čikagos jūrų šaulių gražia veikla, rodomu organizuotumu ir jų prasmingais bei pa-

vyzdingais parengimais, bent kelis kart metuose surengiamais. Linkime "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopai geriausios sėkmės 1977 metų plaukiojimo sezono metu, kuris š. m. balandžio 30 d. buvo pradėtas smagiu bei džiaugsmingu ir visais atžvilgiais pasisekusiu jūriniai šaulišku pobūviu. Tad sėkmės jūrų šauliams!

J. Š.

L. Š. S. T. Simo Kudirkos kuopa New Yorke,

visuotino metinio narių susirinkimo š. m. balandžio mėn. 22 d. išrinkta nauja kuopos valdyba ir pareigomis pasiskirstė sekančiai:

Kęstutis Miklas — pirmininkas, Vaclovas Butkys — vicepirmininkas, Vladas Vasikauskas — kasininkas, Algirdas Jankauskas — šaudymo vadovas, Albinas Sakalas — kultūrinių parengimų vadovas, Elena Mickeliūnienė — parengimo ūkio vadovė, Juozas Jurkuvėnas — vėliaunešis ir parengimų ūkio dalies vadovės padėjėjas, Kazimieras Bačas — sekretorius.

Visus raštus ir dokumentus, priklausančius kuopai, siuntinėti kuopos pirminko vardu, adresu: Kęst. Miklas, 71 Farmers Ave., Plainview, N.Y. 11803. (8kb)

"JUOZO DAUMANTO" ŠAULIŲ KUOPOS MINĖJIMAS

1964 m. birželio 26 dieną kpt. Osvaldas Žadvydas, pasikvietęs savo bendraminčius į Šv. Kazimiero parapijos patalpą, St. George Street, Los Angeles, nutarė įsteigti šaulių būrį.

Kaip jie patys pripažino, tuo metu buvo nepatogu steigti šaulių organizaciją, nes daugelis atostogavo, o kiti, susirūpinę savo šeimos pragyvenimo būkle, delsė stoti į šaulių eiles.

Nežiūrint, kad ir iš mažo sąstato: kpt. Osvaldo Žadvydo, Stasės Žadvydienės, Juozo Bričkaus, Juozo Grikevičiaus ir Genovaitės Grikevičienės, susidarė šaulių organizacijos užuomazga. Tuo pačiu metu jie nutarė užprotokoluoti ir laikyti šaulių organizaciją, veikiančią Los Angeles.

Jau sekančiais metais šaulių būrys tiek išaugo, kad gavo kuopos teises ir pasirinko Juozą Daumantą šaulių kuopos globėju-patronu. 1966 m. "Juozo Daumanto" šaulių kuopa įstojo nariu į Lietuvos Fondą su 100 dolerių įnašu, o 1968 m. lapkričio 24 d. įsigijo kuopos vėliavą, į kurią įrašė "Juozo Daumanto šaulių kuopa".

Taip sėkmingai vadovaujant kpt. O. Žadvydui devynis metus, vis perrenkant jį kuopos pirmininku, "Juozo Daumanto" šaulių kuopa išaugo į pilną kuopos sąstatą, su veikiančia valdyba, kontrolės komisija ir šaulių kuopos garbės teismo organu.

Kpt. Osvaldas Žadvydas, sveikatos pataisymui, nutarė persikelti į sveikesnę vietovę, kur mažiau dūmų — "smogo". Jam išsikėlus į pasirinktą vietą — Desert Hot Springs, jį pavadavo jo padėjėjas — vicepirmininkas Kazys Karuža.

1973 metais, perrenkant naują valdybą, šaulių kuopos vicepirm. Kazys Karuža išrinktas kuopos pirmininku.

K. Karuža taip pat sėkmingai administruoja šaulių kuopą. Jam pirmininkaujant, kuopa išaugo iki 140 narių ir išdas praturtėjo. Kuopos vadovybė pasireiškė labdaroje, aukų rinkimo veikloje ir peticijų rašyme prezidentui ir kitiems valdžios pareigūnams, dėl lietuvių piliečių išsivadavimo iš sovietų režimo ir dėl nepripažinimo Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą.

Šiais metais kuopa paminėjo 25 metų žuvimo sukaktį Juozo Daumanto, kuris

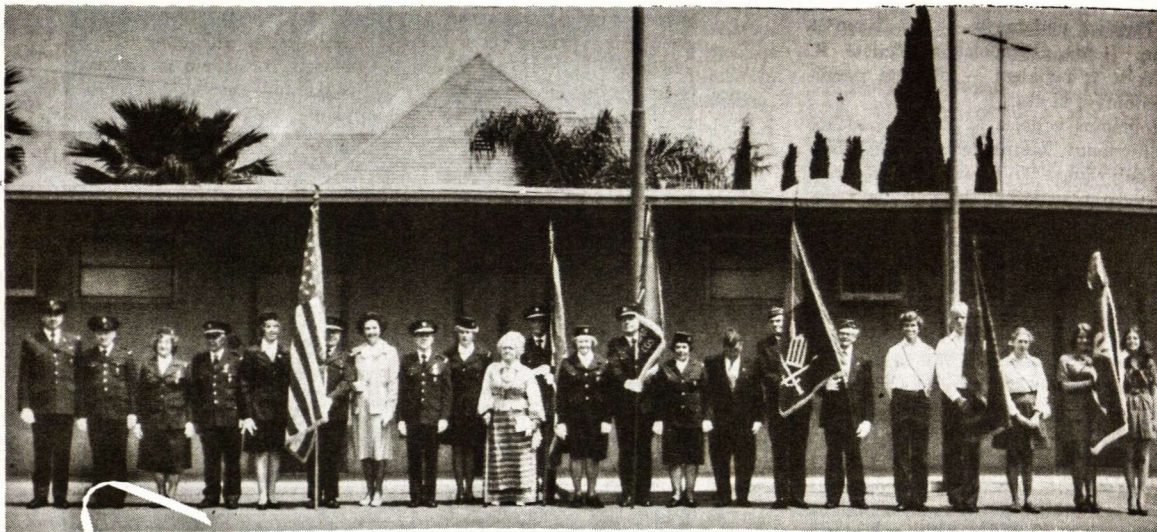
kovodamas už Lietuvos laisvę didvyriškoje partizaninėje kovoje prieš okupantą, žuvo 1951 m. Lietuvos miškuose.

Jo pagerbimui atžymėti, šauliai, talpinant kitoms organizacijoms, suruošė iškilmingą minėjimą balandžio 17 dieną. Vėliavų pakėlimas įvyko 10:15 val. ryto parapijos kieme. Po to organizuotai su vėliavomis vyko į bažnyčią pamaldoms.

Kadangi šaulių kuopa, dėka mecenatų įsigijo JAV ir Lietuvos tautines vėliavas, šių iškilmių proga prel. J. Kučingis jas pašventino. Po to sekė pamaldos, kurias atlaikė kun. A. Sabaliauskas. Jis pasakė ir pamokslą, kuriame išskėlė Juozo Daumanto ir kitų partizanų meilę savo Tėvynei, atiduodant savo gyvybę už ją...

Po pamaldų, parapijos salėje, įvyko minėjimo akademija. Pirm. K. Karuža, atidarydamas susirinkimą, tarė sveikinimo žodį ir pakvietė vėliavas į salę. Juozas Lukša-Daumantas ir kiti žuvusieji partizanai buvo pagerbti atsistojimu ir tylos minute.

Kadangi pats kuopos pirmininkas pravedė iškilmes, todėl jis pakvietė rašytoją J. Gliudą pagrindiniu kalbėtoju, ku-



Partizano kpt. Juozo Lukšos-Daumanto minėjimo metu šv. Kazimiero parapijos kieme išsirikiavusios vėliavos: šaulių, ramovėnų, ateitininkų ir skautų. Nuotr. L. Kanto

ris paryškino Juozo Daumanto sumanumą ir budrumą ne tik išsisaugoti prieš oкупanto, bet ir savo klatingojo brolio lietuvio.

Aktorė Dalila Mackialienė paskaitė-padeklamavo iš J. Daumanto knygos "Partizanai už geležinės uždangos" ištrauką.

Ramovėnų pirmininkas Vl. Šimoliūnas padėkojo šaulių kuopos įkūrėjui kpt. Osvaldui Žadvydui ir jo žmonai Stasei Žadvydienei už jos talkininkavimą šauliškoje veikloje ir už ilgametį moterų vadovės pareigų atlikimą. Dadartiniam pirmininkui K. Karužai padėkojo už sėkmingą vadovavimą ir už surengimą šio iškilmingo minėjimo.

LB Vakarų Apygardos atstovas Vyt. Vidugiris tarė sveikinimo žodį, o Vyt. Čekanauskas tarė sveikinimo žodį ALT-os vardu.

Šaulių kuopos vicepirm. Vl. Gylis pristatė vėliavų mecenatus: Lietuvos vėliavos — šauliai: savanoris-kūrėjas mjr. Jonas Puikūnas ir jo žmona Sofija Puikūnienė; Amerikos vėliavos: Lietuvos garbės konsulas dr. Julius Jonas Bielskis ir jo žmona Ona Bielskienė.

Vėliavų įteikimo apeigas atliko krikšto tėvai, buvę vėliavų šventinimo metu. Amerikos vėliavą įteikė pirmininkui Bielskių dukra Rūta Hagmann-Bielskytė ir Lietuvos vėliavą įteikė š. Sofija Puikūnienė. Kazys Karuža, priimdamas vėliavas iš krikšto tėvų, prisiekė jas globoti "Juozo Daumanto" šaulių kuopai.

Po to, sol. J. Čekanauskienė ir sol.

Paskaitą apie Lietuvos Laisvės Kovotoją kpt. Juozą Lukšą-Daumantą, Los Angeles šv. Kazimiero parapijos salėj, skaito rašyt. Jurgis Gliauda. Nuotr. L. Kanto



R. Dapšys padainavo keleta liaudies dainų. Jiems akomponavo pianistė R. Apeikytė ir pabaigai — pianistė pagrojo laidotuvių maršą.

Programos vedėjas K. Karuža padėkojo programos talkininkams ir šių iškilnių dalyviams. Po Tautos Himno, dalyviai vyko į svetainę "Vila Trakai" pasivaišinti.

Dalyvis

Cicero Jūrų Šauliai

1977 m. balandžio 24 d. įvyko Cicero j. šaulių kuopos "Klaipėda" visuotinis narių susirinkimas. Prieš susirinkimą kuopos pirmininkas K. Milkovaitis, uniformuotiems šauliams-ėms, pravedė pamoką — kaip reikia elgtis eisenoje, paraduose, laidotuvsė ir t.t., tai buvo labai naudinga pamoka, nes ne visi žinojo.

Toliau susirinkimui pirmininkavo kuopos pirm. K. Milkovaitis, sekretoriauvo A. Kašubienė.

J. š. K. Šubonienei buvo pareikšta padėka už 100 dol. auką kuopos reikalams. Ji anksčiau nupirko kuopai dvi vėliavas: Amerikos ir Lietuvos. Būdamą pensininkė, iš savo kuklių pajamų nesigaili aukoti savo kuopai, tai sektinas pavyzdys visiems.

"Per "Memorial Day" šauliai-ės lankys savo mirusių brolių ir sesių kapus. Nemažas narių skaičius užsirašė dalyvauti Kultūrinio Savaitgalio Stovykloje, kuri įvyks liepos 2, 3 ir 4 d.d. Union Pier, Mich. Gražus būrys pasižadėjo vykti į Detroito j. š. "Švyturio" kuopos dešimtmečio minėjimo iškilmes. Be to, pirmininkas ragino, kad kuo daugiausia kuopos narių prenumeruotų žurnalą "Karį".

Cicero veteranų 9115 postas kviečia Cicero šaulius-es dalyvauti jų metiniame piknike, kuris įvyks š.m. birželio 26 d. nuo 10 val. 30 min. ryto iki 7 val. vakaro, McCormick Woods, N. Riverside, šiaurės-rytų kampas 1st ave. ir 31 Str. sankryžoje. Įėjimas asmeniui 2.50 dol, už tą auką bus duodama veltui dešrelės ir alus tiek, kiek tik kas norės suvalgyti ir išgerti. Jeigu kas norės valgyti steiką, galės gauti sumokant 4.00 dol. Norintieji valgyti steikus, iš anksto praneša kuopos vicepirmininkui S. Paulauskui, tel. 652-8168. Vykstantieji į šį pikniką turėkit su savim šaulio nario liudijimą, nes bus įleidžiami tik šauliai ir jų svečiai.

Visi raginami kuo skaitlingiausiai dalyvauti šiame piknike, šauliams yra labai svarbu palaikyti kuo geriausias santykius su Amerikos veteranais, nes jų žodis Lietuvos laisvinimo reikalais gali būti mums labai reikšmingas ir naudingas.

Alf. Gailius



Šv. Kazimiero parapijos salėje, Los Angeles, šaulė Sof. Pukūnienė įteikia pašventintą vėliavą kp. p-kui K. Karužai. Įteikimą stebi kp. vicepirm. Vl. Gilyš. Nuotr. L. Kanto

"DLK Algirdo" kuopos Hamiltone, Kanadoje, žinios

Š.m. balandžio 16 d. Hamiltone įvyko Kanados Rinktinės atstovų suvažiavimas. Suvažiavime dalyvavo Centro Valdybos vicepirm. Alf. Šukys. Suvažiavime buvo renkamas Rinktinės pirmininkas sekančiam trejų metų laikotarpiui. Kandidatavo Juozas Šiaučiulis ir Ignas Petrauskas, abu iš Montrealio. Balsuojant slaptu balsavimu J. Šiaučiulis gavo 48 balsus, I. Petrauskas — 14. Rinktinės pirmininku išrinktas Juozas Šiaučiulis.

Balandžio 16-17 d.d. "DLK Algirdo" šaulių kuopa Hamiltone atšventė savo veiklos 10-ties metų sukaktį. Kuopa įsteigė 1976 m. sausio mėn., bet šventė buvo atkelta į balandžio mėnesį, kai susisiekimas pagerėja. Minėjimą pradėjo kuopos p-kas Povilas Kanopa. Į salę įneštos 9 vėliavos (aštuonių Kanados šaulių kuopų ir Detroito jūrų šaulių "Švyturio" kuopos). Po žuvusių ir mirusių šaulių pagerbimo, maldą sukalbėjo prel. dr. J. Tadaruskas. Trumpą kuopos apžvalgą padarė p-kas P. Kanopa. Kuopa dabar turi 102 narius. Toliau sekė sveikinimai, jų buvo labai daug. Dalis raštų gautų sveikinimų buvo paklikti perskaityti rytojaus dienai. Žodžiu sveikino C. V-bos vicepirm. inž. Alfa Šukys, Kanados Lietuvių Bendruomenės p-kas J. R. Simanavičius, Hamiltono apylinkės p-kas Kazys Deksnys, Ramovėnų vardu — Kazys Baronas, parapijos choro vardu labai gražiai pasveikino Aldona Matulicz. Po to sekė kuopų sveikinimai: "Vlado Pūtvio" kuopos p-kas Stasys Jokubaitis, "LK Mindaugo" k. p-kas V. Sušinskas, "DLK Gedimino" k. p-kas Stepas Jakubickas, Jūrų šaulių kuopos "Neringa" — Aldona Urbonavičienė, Jūrų šaulių kuopos "Baltija" — pirm. Petras Jonikas, "Povilo Lukšio" kuopos pirm. Adolfas Šetikas, Windsoro šaulių būrio "Vytija" pirm. M. Kizis, "Maironio" kuopos Sudburyje pirm. Juozas Staškus. Sveikino prel. dr. J. Tadaruskas ir Clevelando "Žalgirio" kuopos vardu Albinas Korsakas. Iš raštų gautų sveikinimų perskaityti: VLIko, konsulo dr.

J. Žmuidzino ir Šaulių S-gos pirmininko Karolio Milkovaičio. Visi sveikintojai išreiškė gražių minčių ir pasidžiaugė kuopos veikla; nors atrodė, kad visi sveikintojai kalbėjo neilgai, bet, kadangi jų buvo daug, ši minėjimo dalis užsitęsė per ilgai.

Šventės proga įteikti LŠST C. V-bos atsiųsti apdovanojimams. Šaulių Žvaigždės ordinu apdovanotas Marcijonas Juodis, Šaulių Žvaigždės medaliu — Bronius Milašius, Jonas Naujokas, Andrius Petkevičius, Adolfina Petraitienė ir Stasys Senkus. Apdovanojimus įteikė C. V-bos vicepirm. Alfa Šukys, asistuojant C. V-bos moterų vadovės padėjėjai M. Jokubaitienei ir kuopos p-kui P. Kanopai.

Meninę programą atliko solistai: Justina Sriubiškienė ir Vaclovas Verikaitis, akomponuojant Eugenijui Kriškiūnui. Vaclovas Verikaitis padainavo: Šimkaus — Kur baktūžė samanota, Tavęs nemyliu ir Kasparo ariją iš Kornevilio varpų. Justina Sriubiškienė padainavo: Per anksti paukštuzėli, Šimkaus — Oigreičiau, greičiau ir Franz Lehero — Vilja. Po to abu solistai padainavo duetą: Br. Budriūno — Per amžius teka Vilija.

Sekė karšta vakarienė, šokiai loterija. Maisto gaminimui vadovavo kuopos moterų vadovė Stasė Petkevičienė, jai padėjo visos šaulės. Piniginės loterijos laimingieji bilietai: 2194, 1981, 1696, 1772, 1810 ir 1949. Atsiimti galima iš A. Patamsio, tel. 664-5804.

Sekmadienį, balandžio 17 d. Aušros Vartų bažnyčioje atlaikytos iškilmingos pamaldos už tuvusius ir mirusius šaulius. Pamaldose šauliai dalyvavo organizuotai su 11 vėliavų (9 šaulių kuopų, ateitininkų ir veteranų). Labai įspūdinga matyti tokį skaičių vėliavų ir šaulių. Po pamaldų prie Kryžiaus šventoriuje padėtas vainikas, trumpai pakalbėjus kuopos p-kui P. Kanopai ir naujai išrinktam Rinktinės p-kui J. Šiaučiuliui.

Grįžus į Jaunimo Centrą, kur vyko visos šventės minėjimas, buvo išleistuvinės vaisės, perskaityti raštu gauti sveikinimai ir Rinktinės pirmininkas perskaitė Valdybos sąstatą.

Tarpe daugelio sveikintojų buvo ir tokių, kurie žodį šauliai tarė "šiauliai". Tas teko girdėti ir kitų kuopų šventėse. Ypač bloga, kad kai kurie jų yra šauliai, nejaugi jie nežinotų savo Sąjungos vardo...

Ad.

Montrealio "Neringa" jūrų šaulių kuopa
Montrealio "Neringos" jūrų šaulių kuopa savo narių skaičiumi yra negausi, tačiau jie visi yra veikli ir energingi. Praeityje kiekvienais metais "Neringa" rengdavo Klaipėdos atvadavimo minėjimus, o vasarą piknikus. Tačiau, prieš kurį

laiką buvusiam kuopos pirm. J. Zaviui persikėlus gyventi į Torontą, kuopos veikla buvo kiek sušlubavusi. Naujuoju pirmininku sutikęs būti S. Vyšniauskas, dėjo visas pastangas su kai kuriais "LK Mindaugo" šaulių kuopos nariais, kad "Neringa" būtų prijungta prie "L.K. Mindaugo" kuopos. Tačiau daugumai "Neringos" jūrų šaulių kuopos nariams pasipriešinus, šis planas buvo atšauktas. Nežiūrint to, Montrealio "L.K. Mindaugo" šaulių kuopai švenčiant savo dvidešimtmetį, neringiečiai aktyviai dalyvavo toje šventėje.

Šiuo metu "Neringai" vadovauja toks valdybos sąstatas: B. KIRSTUKAS — pirmininkas, A. JURJONAS — vicepirm., kun. J. ARANAUSKAS — išdininkas ir kuopos dvasios vadas, A. URBANAVIČIENĖ — sekretorė ir E. KRASOWSKY — narė.

Š. m. kovo 20 dieną buvo nutarta praveisti Juozų pagerbiamą Montrealio Aušros Vartų parapijos salėje, pagerbiant kuopos narį išdininką kun. Juozą Aranauską ir visus Montrealio Juozus bei Juzes. Programėlę atlikti buvo pakviestas Montrealio Gintaro ansamblio Gintarėlis, kuris pasirodė su labai malonia programėle. Jo vadovas yra J. Žurkevičius, kuris yra įdėjęs daug darbo ir energijos dirbant su vaikais ir tai ryškiai matėsi šio ansamblio pasisekime.

Nors "Neringos" jūrų šaulių kuopa pati būdama nedidelė organizacija, tačiau ir šiuo kartu parėmė mūsų jaunimą, įteikdama Gintarėliui dovaną — 50 dol. Tai gražus ir sektinas pavyzys remti jaunimą ne tik žodžiais, bet ir darbais.

Sėkmės Montrealio "Neringos" jūrų šaulių kuopai jų užsibrėžtuose darbuose.
Nijolė Bagdžiūnienė

Detroito "Švyturio" Jūrų Šauliai Paminėjo Dešimtmetį

Detroito "Švyturio" jūrų šauliai gegužės 7-8 d.d. paminėjo savo veiklos dešimtmetį. Kuopos šauliai-ės tos sukakties minėjimui iš anksto ir stropiai ruošėsi. Atvukus į minėjimą, visiems į akis krito išpuošta Dievo Apvaizdos Kultūros Centro salė. Scenos sienoje matėme menišką įrašą "Detroito Jūrų Šaulių kuopa 1967-1977". Jo kairėje kabėjo pieštas švyturys ir dešinėje — šaulių ženklas. Gale salės ant sienos kabėjo du dideli paveikslai: žuvedra ir švyturys. Ir tą viską piešė Mykolas Abarius. Status, apdangstyti baltomis staltiesėmis, puošė gėlių puokštės.

Minėjimą pradėjo "Švyturio" jūrų šaulių kuopos pirmininkas Alfa Šukys. Pasveikins atvykusius, į garbės prezidiumą pakvietė: LŠST pirmininką Karolį Milkovaitį, LŠST garbės narį Vincą Tamošiūną, LŠST garbės teismo pirmininką Marijoną Šnapštį, "Klaipėdos" jūrų šaulių Cicero atstovą Antaną Markauską, "Vytauto Didžiojo" Rinktinės Čikagoje atstovą Petrą Padvaiską, "Vlado Pūtvio" šaulių kuopos Toronte atstovą Vytautą Pečiulį, "T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos Čikagoje atstovą Edmundą Vengianską, "D.L.K. Algirdo" šaulių kuopos Hamiltone atstovą Povilą Kanopą, "Baltijos" jūrų šaulių kuopos Toronte atstovą Petrą Joniką, Jūrų šaulių būrio Windsore — Mykolą Kizį ir kuopos kapelioną Kazimierą Simaitį.

"Švyturio" kuopos vicepirmininkui Juozui Kinčiui vadovaujant, įneštos į salę ir scenoje sustatytos šios vėliavos: Amerikos, Lietuvos, "Vytauto

"Neringos" jūrų šaulių kuopos nariai su svečiais, minint "LK Mindaugo" šaulių kuopos dvidešimtmetį Montrealyje



Didžiojo" rinktinės ir sekančių kuopų: "Švyturio", "Baltijos" jūrų šaulių, "St. Butkaus", "L.K. Algirdo", "T. Daukanto" jūrų šaulių, "Klaipėdos" jūrų šaulių ir "Vlado Putvio".

Atsistojimu ir tylos minute buvo pagerbti mirę kuopos šauliai. Invokaciją sukalbėjo kuopos kapelionas kun. Kazimieras Simaitis. "Švyturio" jūrų šaulių kuopos pirmininkas Alfa Šukys savo žodyje papasakojo atliktus dešimtmetyje kuopos darbus. "Švyturio" jūrų šaulių kuopa išaugo iš įsteigto jūrų šaulių būrio prie "St. Butkaus" šaulių kuopos, 1967 m. sausio 15 d. pirmąją valdybą sudarė: pirmininkas Jonas Petrulionis, vicepirmininkas Juozas Kinčius, išdininkas Jonas Balnionis, kultūrinių reikalų vadovas A. Mateika ir sekretorė Sofija Sirutienė. Kitose valdybose kuopos pirmininkais buvo: Juozas Televičius, Mykolas Vitkus, Romas Macionis ir Alfa Šukys. Šaulių moterų vadovės: Nelė Urbšaitienė, Vera Kulbokienė ir Angelė Šukienė.

Kuopa, iš 10 ją įkūrusių narių, augo ir stiprėjo. Šiuo metu yra 193 nariai. Dauguma turi uniformas. Kuopa turi įsigijusi prie Manchesterio 7-8 akrų žemės sklypą ir jame įrengusi "Pilėnų" stovyklavietę. Stovyklavietėje jau turi kai kuriuos trobesius, šulinį ir baseiną. Mediniame pastate įrengta virtuvė ir turi: šaldytuvą, vandenį, pečių, stalus ir suolus. Be to, daug vietos automobiliams pastatyti. Stovyklavietėje sesės šaulės prisodina daug gėlių ir joms suzydėjus vaizdas būna gražus ir patrauklus.

Statybos projektus paruošia ir darbus prižiūri p-kas inž. Alfa Šukys. Jam talkininkauja Antanas Šiurkus ir Stepas Lungys. Ateityje yra užsibrėžta pastatyti paviljoną ir žuvusiems už Lietuvos

laisvę paminklą. Paminklo mecenatas Klemensas Urbšaitis.

Kuopoje gražiai dirba ir reiškiasi sesės šaulės, vadovaujamos moterų vadovės Angelės Šukienės. Jos buvo suorganizavusios pirmosios pagalbos kursų, kuriuose dėstė beveik visi Detroito lietuviai daktarai.

Taip pat pravedė siuvimo, mezgimo ir šiaudinukų kursus. Kaip tradicija, kas metais surengia šauliams ir kitiems lietuviams bendras Kūčias.

"Švyturio" jūrų šaulių kuopa, minėdama savo veiklos dešimtmetį, išleido specialų leidinį. Leidinyje smulkiai aprašyta kuopos veikla ir įdėta nuotraukų. Leidinį redagavo Antanas Sukauskas. Jūrų šaulių "Švyturio" kuopą dešimties metų sukakties proga žodžiu sveikino mano jau išvardinti, prie prezidento stalo sėdėję kuopų atstovai ir svečiai.

Daug sveikinių buvo gauta raštu. Juo perskaitė Alfa Šukys. Sukakties proga už atsižymėjimą veikloje buvo apdovanoti Šaulių Žvaigždės medaliais šauliai: Konstancija Kirvelaitienė, Juozas Bražiūnas, Julius Rinkūnas ir Antanas Sukauskas. Žymenius įteikė LŠST pirmininkas Karolis Milkovaitis. Po to buvo sugiedotas Lietuvos himnas ir išneštos vėliavos.

Meninė dalis ir vaisės

Po pertraukos išklausėme meninę dalį, kurią atliko solistė Prudencija Bičkienė. Solistė padainavo tris arijas ir penkias dainas. Jos dainavimu svečiai buvo labai sužavėti ir ilgai, ilgai plojo. Ir savo plojimais išprašė vieną dainą bisui. Jai akomponavo Caryl Sisk.

Meninei daliai pasibaigus, prasidėjo vaisės, kurias paruošė sesės šaulės.

Šokiams grojo Rimo Kaspučio orkest-

ras "Romantika".

Rengėjai ne tik gražiai visus priėmė ir vaišino, jie turėjo ir turtingą dovanų stalą, ir į minėjamą atvažiavęs, ne vienas išvažiavo su dovana. Minėjime ir vaišėse dalyvavo apie 250 asmenų. 42 čikagiškiai atvažiavo autobusu.

Iškilmingos pamaldos

Sekmadienį, gegužės 8 d. šv. Antano parapijos aikštėje rinkosi su vėliavomis uniformuoti šauliai-ės. Į jų eiles, su savo vėliava, įsirikavo ir Detroito savanorių kūrėjų vėliava ir vėliavų skaičių padidino iki 11.

Iškilmingas mišias atlaikė ir šventei pritaikytą pamokslą pasakė kuopos kapelionas ir klebonas kun. Kazimieras Simaitis.

Po mišių parapijos kavinėje "Švyturio" kuopos šaulės, vadovaujant šeimininkei Stasei Vičienei, paruošė stvykusiems iš kitų miestų svečiams skanių užkandžių. Vyko pokalbiai ir atsiveikimimai.

A. Grinius

Detroito "St. Butkaus"

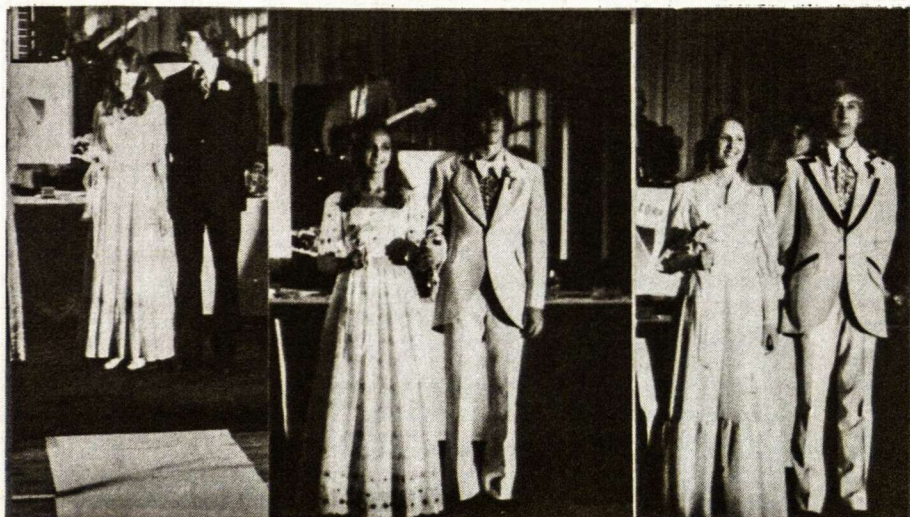
šaulių kuopa

Gegužės 25 d. "St. Butkaus" šaulių kuopos valdyba posėdžiavo moterų sekcijos vadovės Adelės Poderienės ir kapeliono kun. Alfonso Babono namuose.

Prieš pradėdant posėdį kuopos pirmininkas Vincas Tamošiūnas pakvietė atsistojimu ir tylos minute pagerbti neseniai mirusį šių namų šeimininką šaulį Joną Poderį.

Posėdyje nutarta: mirusio kuopos vicepirmininko Vlado Mingėlos vietai užimti pakviesti jo žmoną Lidiją Mingėlienę. Ji sutiko ir eis kuopos vicepirmininko pareigas.

Liepos 24 d. surengti šaulių Sofijos ir



Šį pavasarį trys Detroito "Stasio Butkaus" kuopos Kanklininkų Būrelio kanklininkės baigė gimnazijas ir dalyvavo abiturientų "Kartą Pavasarį" baliuje Lietuvių Kultūros Centre. Iš k. į d.: Ina Asminaitė su palydovu Linu Vėlavičium, Aida Petersonaitė su Ričardu Seleniu ir Asta Šepetytė su Saulium Anužiu. Nuotr. Justino Preibio.

Adolfo Vasiulių vasarvietėje kuopos nariams ir svečiams gegužinę su vaišėmis ir dovanų paskirstymu.

Nutarta metinį kuopos susirinkimą kviesti rugsėjo 11 d. tuojau po pamaldų, šv. Antano parapijos patalpose.

1978 m. gruodžio 6 d. kuopai sueina dvidešimt metų. Bus surengtas iškilmingas kuopos dvidešimties metų sukakties paminėjimas ir išleistas sukakties proga specialus leidinys.

Susirinkimą pravedė p-kas Vincas Tamošiūnas, sekretoriavo Petras Želvys. Dalyvavo: S. Kaunelienė, kun. A. Babonas, A. Poderienė, E. Kutkienė, D. Petronienė, J. Augaitis, A. Grinius ir viešnia Č. Pliurienė.

Rečitalis

“St. Butkaus” šaulių kuopos kanklininkių vadovės solistės Danutės Petronienės rečitalis įvyks birželio 17 d., 8 v. v. (penktadienį) St. Christophers Episcopal Hall, 20750 W. Mc.Nicols. Solistė visus kviečia atvykti ir dalyvauti rečitalyje.

Antanas Grinius

SYDNEY, AUSTRALIA

Šaulių kuopos gegužinė

Balandžio mėn. 16 d., šaulio P. Žitkausko gražioje sodyboje, 320 Sixteen Aven., Hoxton Park, įvyko Sidnėjaus “Dariaus ir Girėno” šaulių kuopos valdybos surengta gegužinė-barbecue, kurioje talkininkavo Moterų šaulių sekcija. Oras buvo gana palankus, todėl atsilankė gerokas būrys svečių. Šaulio A. Laukaičio dėka visą laiką grojo plokštelių muzika. Buvo ir loterija su gana turtingais fantais. Šaulės moterys gerokai pasidarbavo, platinant loterijos bilietus, todėl iš loterijos gauta gražaus pelno.

Maloniai pabuvota tyrame ore ir buvo linksmai praleistas laikas.

S. P.

A.A. Šaulys Jonas M. Poderis

Balandžio 30 d. Providence ligoninėje mirė “Stasio Butkaus” šaulių kuopos šaulys Jonas M. Poderis. Buvo pašarvotas Charles R. Steponausko laidotuvių koplyčioje. Gegužės 3 d. Dievo Apvaizdos parapijos klebonas kun. Viktoras Kriščiūnevičius sukalbėjo rožinį.

Atsisveikinimo žodį tarė kuopos pirmininkas Vincas Tamošiūnas ir Lietuvos laikų geras bičiulis, atvykęs iš Klevelando, Čiurlionio ansamblio vadovas, muz. Alfonsas Mikulskis. Sugiedota Marija, Marija ir Lietuva brangi. Rožinio ir atsisveikinimo metu garbės sargyboje sto-



Sydney “Dariaus ir Girėno” šaulių kuopos valdybos pirmininko S. Pačėsos žodis, 1977 m. kovo 5 d., per Vlodo Putvio-Putvinskio minėjimą ir šaulių kuopos įsikūrimo metinių proga.

vėjo kuopos šaulės ir šauliai. Buvusi Klaipėdos šaulių moterų vadovė Ona Mikulskienė, atsisveikindama įbėrė į karštą žemės nuo Vilniaus Gedimino kalno ir įdėjo rūtos šakelę.

Gegužės 4 d. Dievo Apvaizdos bažnyčioje už Jono sielą mišias koncertavo 10 kunigų: jo įsūnis kun. Alfonsas Babonas, Dievo Apvaizdos parapijos klebonas kun. Viktoras Kriščiūnevičius, buvęs tos parapijos klebonas kun. Mykolas Kondrotas, šv. Antano parapijos klebonas kun. Kazimieras Simaitis. Windsoro šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Domininkas Lengvinas, Londono lietuvių parapijos (Kanadoje) klebonas kun. J. Staškevičius ir 4 svečiai kunigai.

Jautrų ir gražų pamokslą pasakė V. Kriščiūnevičius. Mišių metu giedojo ir vargonais grojo muz. Stasys Šližys.

46 automobilių vilkstinės buvo nulydėtas į Švento Kapo kapines. “Stasio Butkaus” kp. kapelionas kun. Alfonsas Babonas atkalbėjo laidotuvių maldas. Buvo sugiedotas Lietuvos himnas ir dengusi karštą Lietuvos vėliava perduota žmonai Adelei.

Jonas M. Poderis buvo gimęs

1907 metais gruodžio 7 d. prie Nemuno, istoriniame Zapyškyje. Gyvendamas Lietuvoje buvo ne tik narsus ugniagesys, bet ir Vilniaus miesto ugniagesių komandos brandmajoro pavaduotojas. Jis ne tik daug namų ir turto išgelbėjo nuo ugnies, bet daug kam ir gyvybę.

Vokiečiams pradėjus lietuvius suminėti ir vežti į koncentracijos stovyklas, Jonas Poderis, kaip ugniagesių vadas, ne vieną lietuvių išgelbėjo iš tos nelaimės. Jų tarpe ir muziką, Čiurlionio ansamblio vadovą, Alfonsą Mikulskį. Jis aprenęs juos ugniagesių uniforma, išvežė iš Vilniaus miesto.

Jonas gyvendamas New Yorko mieste įsteigė “S. Kudirkos” šaulių kuopą. Atsikėlęs Detroitan, įsijungė į “St. Butkaus” šaulių kuopą. Abu su žmona Adele yra “Žalgiro” Klevelande šaulių kuopos vėliavos mecenatai ir kūmai.

Laidotuvių dalyviai, įvertindami Jono Poderio atliktus darbus, gausiai sukėjo šv. Mišioms ir laikraščiu Kariui paremti 65 dol.

Liko nuliūdime įsūnis kun. Alfonsas Babonas, žmona Adelė, brolis Bernardas ir sesuo Stefa su šeimomis.

A. Grinius

LŠST CENTRO VALDYBA

LŠST 1977 m. KULTŪRINIO SAVAITGALIO STOVYKLOS ORGANIZACINĖ KOMISIJA

Bendradarštis Nr. 2

Čikaga, 1977 m. gegužės 5 d.

Gauna: Visi LŠST padaliniai, šaulių žiniai skelbti

Liečia: Priminimą terminuotos registracijos reikalu;

2. Organizacinės Komisijos sąstato papildymą;

3. Bendrąją priešstovyklinę informaciją;

4. Detalizuotą Kultūrinio Savaitgalio stovyklos dienotvarkę;

5. Mintis Kultūrinio Savaitgalio stovyklai pasiruošus.

1. Terminuotos registracijos reikalai

Primenama, kad LŠST Kultūrinio Savaitgalio stovyklai, kaip kad Organizacinės K-jos Bendradarštys Nr. 1 padaliniam yra nurodyta, pagal gautą formą, pridėdam po 5 dol. registracinio mokesčio asmeniui, registruojamasi iki š.m. birželio 1 d. adresu: Julius Pocius, 4204 So Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60632.

Registracijos mokesį moka visi Kultūrinio Savaitgalio stovyklos dalyviai. Neatvykus stovyklon — jis negražinamas. Visi kiti stovykliniai mokesčiai mokami atvykus, akivaizdinės registracijos metu.

Padalinių vadovybės įpareigojamos laiku ir tvarkingai, kaip nurodyta, atlikti vykstančiųjų stovyklon registraciją, taip pat padėti reikiamas pastangas, kad vadovaujamas šaulių padalinys kuo skaitlingiausiai Kultūrinio Savaitgalio stovykloje būtų atstovaujamas.

2. Organizacinės Komisijos sąstato papildymas

Pakvietus, nuo š.m. balandžio 20 d., LŠST Vyr. Kapelionas Tėv. J. Borevičius maloniai sutiko įsijungti į LŠST Kultūrinio Savaitgalio stovyklos Organizacinę Komisiją. Tėv. J. Borevičiui reikiama padėka už talką stovyklos religinės programos reikalais.

Čikagos Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės aktyvus narys ir vienas vadovų š. Pr. Tomkus, pakviestas, sutiko eiti Kultūrinio Savaitgalio Stovyklos Komendanto pareigas. Broliui Pr. Tomkui linkime geriausios sėkmės atsakingose stovyklos komendanto pareigose.

3. Bendroji priešstovyklinė informacija

a. Stovyklos valandinė dienotvarkė

Su šiuo bendradarščiu, visiems LŠST padaliniams siunčiama, š.m. vasario 27 d. Organizacinės Komisijos posėdyje priimta, stovyklos detalizuota — valandinė dienotvarkė, pagal kurią bus vykdoma Bendradarštys Nr. 1 pramatyta ir nu-

rodyta programa. Kartu pridėdamas ir Michigano valstijos žemėlapis — jo ištrauka, nurodanti stovyklavietės vietą ir kaip ją pasiekti.

b. Akivaizdinė stovyklos dalyvių registracija

Akivaizdinė stovyklos dalyvių registracija, dienotvarkėje pramatytu laiku bus vykdoma stovyklos rajone, vietoje nurodytose patalpose. Užsiregistravusiems bei apsimokėjusiems reikiamus stovyklinius mokesčius, bus išduotas prie uniformos dėvimas liepos 2-4 d.d., specialus stovyklos dalyvio atžymėjimas, reikalingiems — maisto kortelės, nurodytos nakvynei patalpos ir suteiktos kitos informacijos.

c. Uniforma

Reikalaujama, kad visi stovyklos dalyviai turėtų tvarkingą šaulišką uniformą. Vėliavos pakėlime-nuleidime, stovyklos atidarymo-uždarymo iškilmėse, pamaldose, žuvusių dėl Lietuvos laisvės prisiminimo apeigose prie ežero ir išvykoje į Tarptautinį Draugystės Sodą — Lietuvos prezidentus pagerbti, dalyvaujama uniformose. Jūrų šauliai-ės, vasarinėse (khaki) uniformose.

Šiaip, kitose stovyklos programos dalyse ir laisvalaikyje, uniformos dėvimas nebūtinas.

d. Šaulių padalinius reprezentuojančios vėliavos

Iš atskirų vietovių stovyklon atvykstantieji su savim atsiveža reprezentuojamo padalinio vėliavą su stovu. Padalinių vėliavos dalyvaus stovyklos atidarymo ir uždarymo iškilmėse. Jos atitinkama tvarka, skelbiant kurį šaulių dalinį reprezentuoja, bus pristatytos iškilmų metu.

e. Paskaitos, pašnekesiai, filmai

Stovyklos programoje pramatyti du pagrindiniai pašnekesiai: LKVS "Ramovė" pirm., gen. št. plk. K. Dabulevičius — šauliškai-karinio turinio ir š. J. Šiaučiušas iš Montrealio — aktualia šauliškosios ideologijos tema.

Sąlygoms esant — j.š. A. Šukio ir kitų CV-bos pareigūnų trumpi diskusiniai pašnekesiai, LŠST organizacinių ir praktinių veiklos reikalų temomis.

Laikui esant, numatoma karinio turinio ir iš šaulių veiklos pasireiškimų spalvoti garsiniai filmai.

f. Pamaldos

Sekmadienį, liepos 3 d., stovyklautojams pamaldas, mišias po atviru dangum, atnašaus LŠST Vyr. Kapelionas Tėv. J. Borevičius, kuris pasakys ir tai dienai šauliam skirtą pamokslą.

Pageidaujama, kad pamaldose dalyvautų visi stovyklos dalyviai.

g. Išvyka į Tarptautinį Draugystės Sodą

Tarptautiniame Draugystės Sode sto-

vyklos dalyviai reprezentuos Lietuvį Šaulių Sąjungą, ten vykstančiose LKVS "Ramovė" rengiamose Lietuvos Respublikos Prezidentų — A. Smetonos, K. Griniaus ir A. Stulginskio pagerbimo iškilmėse. Iškilmų programoje — vėliavos pakėlimas, atitinkamas ramovėnų, birutininkių ir šaulių atstovų žodis, giedamas Lietuvos himnas. Po iškilmų — "Gintaro" vasarvietėje bendri šių iškilmų dalyvių pietūs.

h. Sportinė programa

Šauliškam jaunimui numatyta praveisti šias sportines varžybas: stalo teniso, lauko teniso, vienos mylios bėgimo, pusės mylios plaukimo laisvu stiliumi ir sąlygoms esant — mažojo kalibro šaudymo varžybas šautuvais.

Sportinių varžybų laimėtojai bus atžymėti dovanomis.

i. Jaunimo laužas

Šauliškoje jaunimo laužo programoje: bendros lietuviškos dainos, atskirų stovykloje dalyvaujančių padalinių pasirodymai ir patriotiniai šūkiai. Vykstant į stovyklą, pasiruošti ir pramatyti, kaip tinkamai savo dalinį atstovauti laužo programos metu. Gariausiai pasirodęs dalinys laužo programoje, bus atžymėtas j. Bendras stovyklautojų ir svečių pobūvis

Kultūrinio Savaitgalio stovyklos dalyvių ir svečių pobūvio programoje pramatyta: meninė dalis, vaišės, šokiai, veiksmas ir laimės šulinys. Meninę programą atliks Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės jaunosios dainininkės sesutės Bilitavičiūtės ir geriausiai pasirodęs Jaunimo laužo programoje. Barą aptarnaus "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos pareigūnai. Parengimo administraciniais ir tvarkos reikalais rūpinasi "Klaipėdos" jūrų šaulių kuopa. Pobūvio dalyvius vaišins ir maistu aprūpins "Vytauto Didžiojo" rinktinės sesės, Sąjungos moterys vadovės ses. S. Cecevičienė vadovaujant. k. Plaukiojimas "Gen. T. Daukanto" kuopos laivu

Gražiam ir tinkamam orui esant, laisvalaikiu, stovyklos dalyviai ir svečiai galės pasinaudoti Čikagos "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos laivu, plaukiojimams Michigano ežere. Laivas vienu plaukimu talpina iki 15 asmenų.

Laivo kapitonas j.š. K. Pumputis, vietoje, pagal norinčių pasinaudoti plaukiojimo malonumais skaičių, sudarys plaukiojimo laivu tvarkaraštį.

1. Kas, atvykstant stovyklon, atsivežama

Atvykstant į LŠST Kultūrinio Savaitgalio stovyklą, su savim atsivežama: tvarkinga šauliška uniforma, atstovaujamo padalinio vėliavos, vėliavai įstatyti stovyklon.

(nukelta į virš. 3 psl.)

Stasys Paulauskas, skautas - vytis, baigęs Cicero aukšt. mokyklą, buvęs JAV armijos kapitonas, Vietnamo kare gavęs šešis atžymėjimo ženklus, buvo išrinktas į Oak Parko kandidatus parkų komisio-neriaus vietai.

Faustinas Švenčionis, Argentinos kariuomenės pulkininkas, paskirtas prez. J. R. Videla kariuomenės vyriausio vado adjutantu, pareigas jau eina. Paskyrimas galioja tik vieneriems metams.

Kadetas Antanas Gudinskas iš Hamiltono, jau trečius metus studijuoja Montrealyje St. Jean karo mokykloje. Jis bendrauja su Montrealio lietuvišku jaunimu. Jaunimas turėtų nepamiršti mūsų karių tarnybose.

Viktoras Vizys mirė Sydnejuje, tesulaukęs 62 m. amžiaus. Kilęs iš Veisiejų, Nepriklausomybės metais tarnavo aviacijoje, buvo puskarininkis. Sydnejuje veikė Ramovės skrydžiuje, nuo 1949 m. atvykęs iš Europos.

Jonas Bagdonavičius, sav.-kūrėjas ir majoras, mirė kovo mėn. 3 d. Hot Springs, Ark. Buvo žymus veikėjas, lietuviškos spaudos rėmėjas.

Kostas Karoblis, savanoris - kūrėjas, mirė bal. 14 d. Central Community ligoninėje Čikagoje, sulaukęs 79 m., kilęs iš Biržų apskt. Vabalninkų valsč., Misiškių km. Klemensas Andriukaitis, kilęs iš Ashley, Pa., mirė vas. 28 d. Buvo Korėjos karo veteranas, pasižymėjęs veikloje veteranų poste. Valerijus Svitra, kilęs iš Nanticoke, Pa., mirė kovo 17 d., buvo gimęs Lietuvoje, kovojo II Pas. karo laike JAV kariniuose daliniuose.

Inž. Irvnis Breivė, Cicero, Ill., ilgesnį laiką išbuvo Laksidė veteranų ligoninėje. Jis visiems draugams ir pažįstamiems yra labai dėkingas už lankymą ir rūpestį sergant. Dabar jis namuose taiso sėvikatą.

Adv. Frank Šimutis, Z. L. Šimučio sūnus, neseniai grįžo iš JAV kariuomenės ir buvo pakviestas dirbti Marek & Boyd advokatų firmon.

Kpt. Rimvydas Navikėnas, buvęs su Kanados daliniu Vak. Vokietijoje, paskirtas tolesnei tarnybai į Montrealio bazę.

Frank G. Morkūnas iš Marquette Parko apylinkės, baigęs Illinois Universitetą, įstojo į JAV kariuomenės teisininkų mokyklą ir baigęs jūrų teisės kursą, pakeltas laivyno leitenantu.

Petras Vedeika, buv. Lietuvos aviacijos kapitonas, paskutiniu laiku gyvenęs New Port Richey, Fla., mirė geg. 23 d., sulaukęs 70 m.; buvo kilęs iš Obelių. Juozas Jurksa, gyv. Plymouth, mirė vas. 26 d. Buvo II Pas. karo veteranas, Amerikos Legiono Shawnee 463 posto viršininkas. Edvardas Latošauskas, gyv. Hunlock Creek, mirė vas. 10 d., tarnavo II Pas. kare laivyne, palaidotas Šv. Mari-

LIETUVIAI KARIAI! laisvajame pasaulyje

jos kapinėse P.A. Costic Vorsevičius, gyv. Lyndwood, Pa., I Pas. karo veteranas, mirė vas. 11 d. G. G. Agurkis, gyv. Kingston, Pa., mirė bal. 1 d., buvo II Pas. karo veteranas. Sav.-kūrėjas Jonas Dimša mirė vas. 8 d. Sao Paule, Brazilijoje, sulaukęs 78 metų. Buvo darbštus ir veiklus, dalyvavo "Aušros" chore. Vincas Čerškus mirė kovo 27 d. London, Ont.; buvo kilęs iš Zarasų, sulaukęs vos 58 m.; baigęs Kaune karo mokyklą, tarnavo šarvuotųjų rinktinėje, V. Vokietijoje lietuvių daliniuose. Stasys Sodeika, savanoris, mirė bal. 12 d., gyv. Baltimorėje. Adomas Simonaitis, gyv. Hanover, Pa., mirė vas. 12 d. Buvo I ir II Pas. karo veteranas. Ltn. Edmundas Jankauskas, gyv. Munster, Ind., mirė kovo 19 d., tarnavo 6 pulke. Walter Bartkus, gyv. Brighton Parke, Čikagoje, I Pas. karo veteranas, kilęs iš Kėdainių. Algis Vaitkevičius, skautas, vytis, šiuo metu atlieka karinę tarnybą inžinerijos batalione Fort Braggs, N.C. Buvo atvykęs atostogų į Čikagą, kur dalyvavo savo sesers Daivos jungtvių pokylyje. Priklausė Šarūno draugovei, mėgsta lietuvišką spaudą, tikėjime, kad jos tarpe ir "Karij". Putinas Baltrušaitis, išstarnavęs 4 metus aviacijos dalinyje, baigė tarnybą, išvyko į Kaliforniją, kur dirba elektronikos srityje. Kilęs iš Čikagos. Londone mirė Lietuvių Namų tarnautojas Romualdas Runša, 56 m., buvęs jūrininkas. Palaidotas Cardife, Anglijoje.

Laura Daugirdas iš Čikagos, įstojo į aviaciją. Išvyko į Orlando, Fla., karinę bazę, Dirbs aviacijos administracijoje.

LAIŠKAI KARIUI

Labai atsiprašau, kad mano rašiny apie velionį kpt. Joną Noreiką įsivėlė nemaloni klaida ir Jūs gavot iš p. Marijos Noreikienės neužtarnautą priekaištų. Daug metų atgal, gyvendamas Čikagoje, buvau sutikęs velionio kpt. Noreikos žmoną. Tada ji gyveno Marquette Parke. Prieš rašant tą žinutę į Karį, mano vienas pažįstamas pasakė, kad Noreikienė dirba "Siuntiniai į Lietuvą". Mano buvo neapsižiūrėjimas, kad aš nepatikrinau tos informacijos. Pasirodo, tikroji Noreikienė, Antanina vardu, gyvena So. Rockwell Ave., Chicago, Ill. Marijai Noreikienei, kai pastebėjau jos straipsnelį "Drauge", tuojau pasiunčiau laisną ir atsiprašiau už klaidą. Ji man atsakė ir pasiuntė tikrosios Noreikienės adresą.

Su pagarba

V. Mieželis

Phoenix, 1977 gegužės 24 d.

KARYS Nr. 3/77 m. aukotojų sąrašė yra atspausda "Tarytis Z., Willowick, OH", o turi būti "Tarutis Z., Willowick, OH". Už padarytą klaidą p. Z. Taručio atsiprašome.

Redakcija

Buvusiam kuopos steigėjui

A.A. šauliui JONUI PODERIUI

mirus, našlei sesei Adelei, kun. A. Babonui ir kitiems giminėms bei artimiesiems, gilią užuojautą reiškia

L.Š.S.T. "Simo Kudirkos" Kuopos
New Yorke šauliai



— Jugoslaviai pagerino 1975 metų gamybos 128 m. 32 vamzdžių raketsvaidį, kuris vežiojamas ant BM21 Tatra 813 platformos. Raketas gaminasi patys jugoslaviai. Raketų tolinąša 18 km. Parengti raketsvaidį pirmą šūvių serijai trunka pusė minutės; sekančiom serijom — 15 sekundžių.

— Anglai sutiko aprūpinti Irano kariuomenę naujais "Chieftain" tankais (apie 1200) su padidintu atsparumu šarvais. Gi patys anglai numato sau gamintis naujus sunkaus tipo "Chobam" tankus tik 1980 metais, nors nuo II Pas. karo jokių pakeitimų tankams nedarė.

— Amerikiečiai daro bandymus sukelti didelio energijos kiekio (milijono megavatų) impulsą labai trumpam laikui (vienai mikrosekundei), kuris būtų panaudotas laserio formoje satelitų apsaugai ardvėse.

— Š.m. vasario 24 d. japonai išmetė žemės orbiton satelitą, kuris skrieja iš vakarų į rytus žemės sukimosi apie savo ašį greičiu, taip, kad satelitas visą laiką yra virš Japonijos salos. Kaip skelbiama, minėtas satelitas skirtas meteorologiniams sekimams.

— Naujas amerikiečių kautynių tankas XM 1, prie kurio gamybos prisideda ir Vakarų Vokietija, ginkluotas 105 mm patranka, kuri yra vartojama vokiečių "Leopard" tankuose, bus pavadintas "Abrams", buvusio armijos štabo viršininko gen. Creighton G. Abrams vardu. Tanką varys 1200 a.j. turbininis variklis ir šarvai bus atsparūs visiems iki šiol žinomiems rusų prieštankiniams ginklams. "Abrams" turės kompiuterį, patrankos stabilizatorių, laser tipo taikinių ieškotoją, infra-raudonų spindulių taikymo ir sekimo įrengimus, kas įgalins tanką veikti naktį ir blogam ore.

— Australai padidino 1977 metų karinį biudžetą 18%. Iš amerikiečių pirks P3C povandeninius laivus pritaikytus kauti lėktuvus; raketom ginkluotus FFG7 klasės laivus. Senus, prancūzų gamybos Mirage III kovos lėktuvus, pakeis naujais.

— TRAM (Target Recognition and Attac Multisensors) sistema bus aprūpinti amerikiečių lėktuvai, kurios pagalba laser ir infra-raudonų spindulių, tamsiausių naktį bus galima matyti taikinius žemėje.

— Šiuo metu rusai, visų valstybių tarpe, tankų skaičiumi pirmauja; tą ypač tingai jaučia vakarų Europos valstybės, kurios dėl riboto ekonominio pajėgumo, negalėjo toje srityje lenktyniauti su rusais. Reikėjo surasti būdus ir priemones, tankų persvarą atlaikyti. Pirmą priemonė — vengti didesnių telkinių; maži, labai judrūs šarvuoti daliniai, remiami priskirtų prieštankinių, priešlėktuvinų dalinių, šiuo atveju, laikomi tinkamiausi. Tankų sėkmingumas kautynėse labai mažai priklauso šarvų ir ginklavimo — taktika ir oro jėgų dominavimas yra lemiantys faktoriai. Šarvuoti daliniai turi būti skirti kovai su šarvuočiais, kiti daliniai turi remti šarvuočius kaudami antrinius taikinius, tuo sumažinant pasipriešinimą ir sudarydami daugia galimybės judesiu. Rusų pagelbinės ginklų rūšys priklausys daugiau prieštankinių ginklų panaudojimo ir taikinio tankų judrumo. Šarvuoti pėstininkai, gerai supažindinti su prieš tankų veiksmams, gerai apmokyti taktiniai, bus pagrindinė tiesioginė tankų parama kautynėse. Šarvuoti pėstininkų daliniai turės būti visiškai motorizuoti, su sunkiaisiais kulkosvaizdžiais ir lydimą artilerija, vežiojama ant auto platformų tiekimo sunkvežimių. Visi tankus lydintieji daliniai, turės būti taktiniai paslančūs, tolygūs tankams. Veiksmų derinimas turės lemiamos reikšmės, nes tuo galės pasireikšti taktinis pranašumas prieš pranašesnius šarvus.

Kita galimybė — Vakarams turint technologinį pranašumą, reikėtų pagaminti tankus daugiau universalinius, pritaikant elektronines priemones ir pagerinti metalurgiją, tuo būdu atsipalaiduoti nuo pagalbinių dalinių, kas sudarytų daugiau taktinės laisvės kautynių lauke; telkti daugiau oro jėgų paramos, didinti pėstininkų prieštankinės apsaugos

ginklų — raketų kiekį, pridėdant dar ir helikopterus, ginkluotus prieštankinėm raketom.

— Brazilai pritaikė ir pradėjo gaminti ginklavinimui 108 mm artilerijos pabūklams 108 R raketą, kurios bus laidomos iš 16 vamzdžių raketsvaizdžio X2. Raketsvaizdis su užtaisais sveria apie 920 kg., vežiojamas Jeep autovežimiais. Raketa varoma kietu kuru; tolinąša — 7.5 km. Daromi bandymai su raketsvaizdžiais X20, kurių tolinąša sieks 35 km. ir X40 — tolinąša 68 km. Raketos neša apie 150 kg. sprogtamos medžiagos.

— Lenkų laikraštis "Gwiazda Polarna", leidžiamas Stevens Point, Wisconsin, liepos 17 d. laidoje, Ascico straipsnyje apie 1410 m. Žalgirio mūšį rašo, esą lenkai iki šiol laikėsi Dluogošo tendencingos kronikos, nepaisydami švedo istoriko Sven Ekdahlo surinktų duomenų. Ascikas tvirtina lietuvių pasitraukimą iš mūšio, kaip gudrų taktinį manevrą, kad persitvarkę pulių atvirą kryžiuočių sparną, kas nulėmė Žalgirio mūšio pergalę. Pagal Asciką, tokios taktikos lietuviai laikydavosi ir kitose kautynėse, kaip pavyzdžiui 1236 m. Šaulių mūšyje.

— Rusai pardavė Peru valstybei 36 sprausminius supersoninius SU 22 bombonešius — naikintojus, po 7 milijonus dol. kiekvieną, kurie yra laikomi tokios pat klasės, kaip amerikiečių F-5. Be Kubos, tai pirmą pietų Amerikos valstybę, kur rusai įkėlė koją. Lėktuvai parduoti paskolos formoje.

— 1976 metais kiniečiai žemės paviršiuje susprogdino keturias vandenilio bombas. Vieną iš jų didžiausio galin-gumo lapkričio mėn. antroje pusėje, jau po Mao Tse-tungo mirties.

— 1976 m. lapkričio mėn. amerikiečių dieninėje spaudoje tilpo žinutė, kad 1958 m. Uralo kalnuose, apie 20 km. nuo Blagoveščensko sprogo atominių rektorijų uranijaus atmatos, nuo kurio žuvo šimtai žmonių ir sužeistų nuo radiacijos buvo tūkstančiai. Toje srityje gyventojai tebelaikomi, nežiūrint didelio radiacijos intensyvumo. Nuo to yra daug sužalojimų.

1974 m., netoli Kaspijos jūros prie Ševcenko, sprogo atominės jėgainės reaktorius. 1960 m. sprogo paruošta skristi į mėnulį raketa. Žuvo apie 20 mokslininkų.

Rusų spaudoje šie įvykiai nebuvo paminėti; apie tai papasakojo rusas bėglys, mokslininkas Medvediev, dabar įsipilietinęs Anglijoje.

— Praėjusių metų rugsėjo 14 d. nuo amerikiečių lėktuvnešio "John F. Kennedy", nuriėjo šiaurinio Atlanto dugnan naikintuvą F-14 "Tomcat", su "Phoenix" raketom. Įvyko tas rusų lai-

vų akivaizdoje. Kadangi tuo pačiu metu Japonijos nusileido rusų pilotas bėglys su MiG 25 naikintoru ir prisimenant 1974 metų rusų povandeninio laivo iš vandenyno ištraukimą, amerikiečiai bijojo, kad rusai imsis priemonių iš jūros dugno ištraukti amerikiečių F-14 naikintuvą. Todėl tų pačių metų rugpjūčio pradžioje, amerikiečiams kainavusi apie du milijonus dolerių ekspedicija, naikintuvą F-14 "Tomcat" ištraukė iš vandenyno dugno. F-14 naikintuvus kainuoja apie 20,5 milijono dolerių. Pastebėtina, kad šis naikintuvas turėjo paskutinius moderniškus elektroninius įrengimus, kurių pagalba kontroliuojamas skridimas, sekimas ir raketų laidymas. Palyginus, rusų MiG 25 yra gerokai atsilikęs nuo F-14.

— Amerikiečiai išbandė ir numato apginkluoti pėstininkus išbandyta nauja prieštankine raketa "Viper", kuri yra galingesnė tolianašų už turimas MF2A2. "Viper" išvaizda panaši į buvusį vokiečių Panzerfaust 44; sveria apie 3,2 kg.

— Vakarų Vokietijos ginkluotos jėgos pagerino prieštankinį pėstininkų ginklų Panzerfaust 44, kurio tikroji ugnis siekia 300 metrų ir tame atstume užtikrintai gali pramušti bet kurių iki šiol žinomų tankų storiiausius šarvus. Naujas modelis tinka turimiems raketų laidymo vamzdžiams, tik pakeičiamas, taikiklis.

Kelios Europos valstybės laiko save neutraliomis rytų-vakarų didžiųjų valstybių reikaluose. Rytų — pažadai ekonominės laisvės; vakarų — propagavimas politinės laisvės ir laisvo apsisprendimo. Karinių jėgų balansas svyra rytų pusėn (F. Koenig — Balance of Power), kur socialpolitinė sistema įgyvendinama jėga; naturaliniai šaltiniai ten užtikrinti. Europos neutralios valstybės priklauso kitų kraštų išteklių, todėl ir linkstama daugiau rytuosna. Kadangi rusai stipriai propaguoja ir bando sušaukti Europos saugumo ir bendravimo konferenciją, tuo patraukia neutralių šalių dėmesį, kurios rusus laiko taikos nešėjais. Šių aspektų trūksta Viduržemio jūros srityje, kur rusai praktiškai reiškiasi kaip taikos griovėjai. Vakarų valstybės, atrodo, dar nesurado strateginės gynybos priemonių Europoje. Neutralios valstybės Europoje negali padaryti įtakos bet kuriai didžiųjų pusei, dėl silpno karinio ir ekonominio pajėgumo. Neutralių valstybių geografinė padėtis, išskyrus Šveicariją, yra palanki rusams. Karo atveju paskelbtas neutralumas turėtų tik popierinės vertės. Tiesa, Austrija ir Šveicarija galėtų sudaryti mažą ginkluotą pasipriešinimą.

Europos neutralių valstybių padėtis, tarp didesnių kaimynų, supančių iš vi-

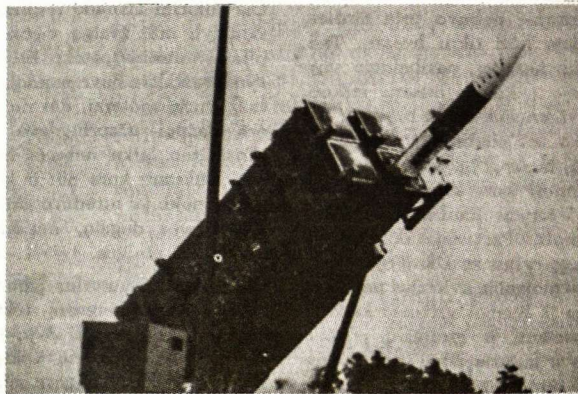
sų pusių, daro jas priklausomas kaimynų ekonominiai ir daliniai politiniai. Priedui to, rytų ir vakarų valstybių globalinis ekonominis varžymasis sudaro įtampą, kuri turi įtakos į Europos neutralines valstybes. Revoliucijos galimybės šiuose kraštuose mažos. Švedai ir austrai turi socialinę santvarką, kurios ideja yra artima marksistinei ekonominei santvarkai, bet ne socialinei ir ideologinei. Šveicarai artimi amerikiečiams tik be rasinių problemų. Jugoslavijoje yra komunistinė sistema, bandanti išvengti rusiškos biurokratiškos santvarkos. Kariniai — švedai turi modernių ginklų palyginamai didesnę kiekį; jugoslavai ir šveicarai gynybą bazuoja geografinėms sąlygom, pritaikant prie jų gyvąją jėgą; suomiai ir austrai bando pritaikyti mišrią gynybos sistemą taikantis prie išorinių aplinkybių. Austrai, atgavę 1955 metais nepriklausomybę, pradėjo atstatyti krašto gynybą bazuodamiesi teritorine jėgų dislokacija, apriūpindami dalinius motorizuotomis priemonėmis, kurias daugumoje gaminasi patys: tankus, lengvus ginklus ir sunkvežimius imtinai. Austrų karinė vadovybė pilnai supranta krašto geografinę padėtį ir ginkluotų jėgų stiprumo reikalą. Suomiai turi įsipareigojimų rusams (bendros pagalbos sutartis). Helsinkio konferencija suomių padėtį sustiprino. Jų valdymosi sistema — parlamentarinė demokratija; krašto politinė padėtis labai komplikuo- ta. Daugelis vakarų valstybių Suomiją laiko Sovietų Sąjungos priedėliu. Švedai, su savita politine santvarka, aiškiai yra linkę į neutralitetą, tačiau krašto gynybai skiriama daug dėmesio ir pinigų. Jų pačių gamybos oro jėgos prilygsta anglų. Dešimties dienų bėgyje švedai gali sudaryti keturiolika kautynių divizijų. Švedams labai svarbu rytų-vakarų

geri santykiai, tuo užtikrinamas neutraliteto išlaikymas. Šveicarai — tradiciniai neutralūs nuo 1815 metų. Krašto gynyba pagrįsta teritorine kariuomene — milicija, kurią, mobilizacijos metu, sudarytų 11 nuošimčių visų gyventojų. Šveicarai gaminasi priešlėktuvinės apsaugos priemonės, tankus ir jiems šaudmenis. Šveicarai yra šalininkai stiprios karinės jėgos. Jugoslavai, vieninteliai iš slavų tautų įsivengę Varšuvos paktą, nori turėti stiprius ryšius su UNO, tačiau iki šiol nepavyko jų sudaryti. Jiems svarbu turėti stiprią karinę jėgą. Nors Belgradas ir turi palankių ekonominių pabėndrauti su rytinėmis Europos valstybėmis, bet nenusigrįžta ir nuo Vakarų.

Šios penkios pagrindinės Europos neutralios valstybės labai gerai žino esančios priklausomos rytų ir vakarų tarpusavio santykių, taip pat žino, nors ir mažos, turinčios įtakos didžiųjų valstybių tarpusavio balansui dėl jų geografinės padėties, jų užsienio ir vidaus politikos. Nežiūrint to, nors šių valstybių ginklavinimas ir būtų moderniausias ir gerai parengtos jų karinės jėgos, jos negalėtų atgrasinti rytų-vakarų valstybių nuo karo.

Rytų-vakarų interesų susidūrimas Europoje nėra atsitiktinis — tai plakimas dviejų ideologijų, dominuojant rusams, kurie imperialistinius siekius Europoje dengia savitarpinės pagalbos skraiste. Vakarai bazuojasi gynyba, rytai — išnaudojimu esamos padėties savo naudai. Neutralios valstybės, kad išvengtų nesusipratimų, pasirinkimą prie kurios pusės prisidėti, pasilieka paskutiniam momentui, konfliktui iškilus, kad tada, pamačius kuri pusė stipresnė, prisidėtų prie tos ("To choose right friend", šveicarų štabo viršininkas gen. Gigli).

"Sam D" raketa palieka savo lizdą





1977 m. gegužės 6 d. "Draugo" atkarpoj buvo pradėti spausdinti Lietuvos karo aviacijos veterano, lakūno plk. lt. Leonardo Pesecko pasakojimai, pavadinami "Karo Lakūnas". Šiuose pasakojimuose plk. lt. L. Peseckas aprašo Lietuvos karo aviacijos steigimo pirmąsias dienas, nes autorius čia pateko, palyginti, gana anksti — 1919 m. Pasakoja jis lengvai, nepašyktėdamas ir šmaikštus jumoru.

Gimė jis 1899.IX.15, Remeikių kaime, Panevėžio apskr. Baigęs Vilniaus mokyklos šešias klases ir okupacinės vokiečių valdžios trumpalaikius mokytojų kursus, Aukštadvario miestely mokė vaikus pradžios mokykloje. Min. pirm. Mykolo Sleževičiaus 1918.XII.29 išleistas atsišaukimas į tautą stoti ginti tėvynės, autorių pasiekė tada, kai vyriausybė jau buvo pasitraukusi į Kauną, t.y., 1919 m. pradžioje. Šį atsišaukimą autoriui atgabelo iš Vilniaus jo energinga sesuo Adelė, atgabenusi kartu ir jos nupirktą karinį baltą, be to, pažadėjusi nupirkti ir arklį ir paraginusi brolių tėvynės ginti nuo priešų. Netrukus gavęs ir arklį, autorius ir patraukė į Alytų. Atvykęs į Alytų, prisistatė komendantui ir buvo paskirtas raituoju ryšininku, bet šis paskyrimas autoriui nebuvo prie širdies, nes jis svajoto būti tikru husaru. Tad, niekam nieko nesakęs, pasibalnojo savo žirgą ir išjojo į Kauną husarų ieškoti. Rado juos įsikūrusius alaus bravore, bet čia jis sutiko ir "medinių", arba neturintčių arklų, husarų. Jų tarpe buvo taip pat ir būsimieji karo aviacijos lakūnai — šakietis Vytautas Rauba ir šiaulietis Juozas Kumpis. Pastarieji dėl to jau buvo užmezgę ryšius su Ukmergės plente besiorganizuojančia aviacijos mokykla, vadovaujama iš Rusijos grįžusio karininko Fugelevičiaus, ir greitai į ją persikėlė. Nors ir autorių labai traukė aviacija, tačiau, turėdamas žirgą, nutarė keariauti raitas. Vasario pradžioje autorius

su husarų būriu išvyko Jiezno kryptimi pastoti kelio į Kauną slenkantiems bolševikams. Lauke apie Jiezną husarai atrado mūsų pėstininkų apsuptą, nusileidusį bolševikų lėktuvą, kurio įgula buvo spėjusi pabėgti pas savuosius. Kareiviai suprato, kad čia yra didelis grobis, todėl pasiryžo lėktuvą nustumti toliau nuo fronto. Išvilko lėktuvą į vieškelį, bet pro pavieškely esančius telefonų stulpus lėktuvo sparnai negalėjo pralįsti. Tad kareiviai vertė telefonų stulpus ir stūmė lėktuvą į Kauną. Atsiradęs vokiečių kareivis parodė kaip nuimti lėktuvo sparnus, todėl tolimesnė lėktuvo kelionė žymiai palengvėjo. Tai buvo pirmas karo grobiu atitekęs karo lėktuvas, anglų gamybos Sopwith.

Netrukus sesers dovanotą autoriaus žirgą pakirto priešų kulka, tačiau autorius pasiliko su husarais. Begesindamas karo aviacijos angare kilusį gaisrą, autorius vėl susitiko savo draugus Kumpį ir Raubą ir apsisprendė tapti lakūnu, bet šį kartą į karo aviacijos mokyklą išvyko parašydamas atitinkamą raportą ir gavęs leidimą.

Patriotiškai nusiteikusiame jaunuoliui, karo aviacijos mokykla nesukėlė džiaugsmo, nes savų lakūnų nebuvo. Čia švaistėsi įvairaus plauko svetimšaliai, kuriems mokymas kitus skraidyti mažiausiai rūpėjo, nes gal ir jie patys niekada nebuvo skridę. Mokiniai mokėsi patys, kartais pasiklausinėdami vokiečių puskarininkų, kurių čia dar buvo užsilikę iš buv. Flieger-Abt. 425. Mūsų krašto apsaugos ministerija iš jų pasamdė 5 lakūnus, 5 aviacijos mechanikus ir 1 oro žvalgą. Jie atlikdavo ir kovos uždavinius. Bolševikams traukiantis, iš Kauno aerodromo kovos uždaviniams buvo išskirtas kovos būrys ir perkeltas į Kėdainius. Į šį būrį pateko ir autorius. Mokinių uždavinys buvo saugoti lėktuvus, šaudmenis ir degalus, nes patriotai lietuviai svetimšaliai nepasitikėjo. Čia autoriui atsirado ir pirmą progą pasiskraidyti ore, žvalgo vietoje. Į mokinius pilotus autorius pateko 1919.VIII.1. Mokymo reikalams buvo naudojami "Albatrosai", kurių motorai, dėl nešvaraus kuro, ore dažnai užspringdavo. O mokytis skristi tuo laiku nebuvo taip paprasta, nes, trūkstam kuro net ir kovos uždaviniams, mokiniai turėdavo patys pasirūpinti lėktuvu, degalu, dažnai net ir už savo pačių pinigus.

Neužmiršta autorius paminėti ir kelių laimingai pasibaigusių lėktuvų avarijų su mokiniais. Viena iš jų įstigo ir patį autorių, skrendant su vokiečių instruktorium. Bekylant užsėjo motoras, ir lėktuvas įstrigo į Linksmadvario šlaitų me-

džius. Autoriui bebandom išlipti iš lėktuvo, medžio šakos neišlaikė lėktuvo, lėktuvas apvirto, ir autorius pradėjo kristi žemyn galva. Nepasiekus žemės, autorius kaja įstrigo į tarpušakį. Iš aerodromo atbėgę kareiviai autorių išgelbėjo, bet koja buvo lūžusi, ir niekas to nepastebėjo, nes į ligoninę vykti autorius atsisakė. Porai savaičių praėjus, skausmai praėjo, bet koja ir liko truputį raiša. Tik eilei metų praėjus, kada lakūnų sveikata kasmet buvo tikrinama karo ligoninėje, paaiškėjo tas kojos kaulo lūžimas.

1919.X.16 Lietuvos karo aviacija vėl praturtėjo vienu lėktuvu. Tą dieną lauke netoli Rokiškio, dėl lėktuvo variklio gedimų, nusileido vokiečių gamybos Junkers Fl3 mažas keleivinis lėktuvas, skridęs su dviem turkais iš Sov. Sąjungos į Vokietiją. Lėktuvas per Lietuvos teritoriją skrido nelegaliai, todėl buvo sulaikytas ir atskraidintas į Kauno aerodromą. Vokiečiui lakūnui iš keleivinių buvo leista vykti į Vokietiją, bet lėktuvas buvo konfiskuotas, o du turkai — buv. karo ministeris ir net diktatorius Enver Paša ir jo adjutantas Kemal Paša — buvo internuoti Kauno viešbutyje.

1919.IV.4 vokiečių karo lakūnui Šulcui su žvalgo karininku Fugelevičium vykdamt kovos uždavinį Kaunas — Jonava — Siesikai — Panevėžys — Kaunas, Fugelevičius buvo sužeistas ir, kaip netinkamas aviacijos tarnybai, buvo paleistas atsargon. Netrukus jis nusišovė. Rusų kariuomenės oro žvalgas Fugelevičius 1919.I.30 organizavo inžinerijos kuopą ir aviacijos būrį. Vėliau jis buvo paskirtas karo aviacijos mokyklos v-ku ir skraidė į frontą.

1919.X.28 Kauno aerodrome, norėdamas išbandyti lėktuvo kulkosvaidžius, kautynėse prieš bolševikus pasižymėjęs karo lakūnas, vokietis Fricas Šulcas, žuvo lėktuvo avarijoje. Tai buvo pirmoji avarija, pareikalavusi ir žmonių aukų. Jis buvo palaidotas Kauno kapinėse, o ant jo kapo įkastas iš dviejų propeleirijų padarytas kryžius. Jis išmokė skraidyti ir aštuoniolikmetį Juozą Kumpį.

Tą pačią dieną kitas vokiecis lakūnas Rotter pasisakė bandysiąs lėktuvą ir pakvietė kartu skristi mokinį lakūną Šakmaną. Išskrido jie LVG CIV lėktuvu, kuris dėl suvaidinto gedimo nusileido Vilijampolės pievov. Mokiniui betaisant variklį, iš krūmų išlindo du civiliai ir vienas kareivis. Priartėmus prie lėktuvo, lakūnas Rotter, dviem pistoletais grasindama kareiviui ir mokiniui, įsodino į lėktuvą civilius ir nuskrido į Tilžę. Tai buvo tie patys turkai su savo palydovu. Dėl šito įvykio aviacijos tarnyboje esą

(Nukelta į viršelio 3 psl.)

“KARIO” ATSTOVO G. J. STANKŪNO PRANEŠIMAS ŽURNALO REIKALU LKVS “RAMOVĖ” SUVAŽIAVIME, 1977 M. GEGUŽĖS 28-29 D.D., ČIKAGOJE

New Yorko skyriaus valdyba, Kario leidėjas, prašė Centro Valdybos skirti laiką suvažiavimo darbotvarkėje žurnalo Karys reikalams aptarti ir padaryti pranešimą, bet tas nebuvo padaryta ir Kario reikalu pranešimui darbotvarkėje laikas nebuvo skirtas. Kai reikalai taip susiklostė — Kario administratorius atsisakė į suvažiavimą važiuoti: “Jei žurnalo reikalai jiems nėra svarbūs, tai suvažiavime nereikalingas nei jo administratorius”. “Nors, rodos, kad tremties bendruomeniniame gyvenime žurnalas turi didesnės reikšmės nei Sąjungos kuris skyrius”. Tiesa, gegužės 17 dieną Kario štabas yra gavęs iš Centro V-bos raštą, kuriuo prašoma Sąjungos suvažiavime Karį atstovauti ir padaryti pranešimą, tačiau Kario administratorius per tokį trumpą laiką nesiėmė tą paruošti.

Šiai atsiradusiai spragai užkišti, jei yra duodama kelių minučių laikas, esu paprašytas ir įgaliotas žurnalą atstovauti. Būsiu labai trumpas ir daugiausia liessiu ramovėnų paramą žurnalui Karys.

Finansinis žurnalo Karys kelias buvo labai sunkus nuo pat pradžios, kai jis buvo perimtas dabartinio leidėjo New Yorko skyriaus 1954 metais. Tėvų pranciškonų santūrumu ir pakanta skolai, kartais net iki keturių numerių laiku ir pinigais iki 2,000 dol., buvo bandoma Kario leidėjų kantrybė. Prošvaistė švystelėjo ir padėtis pagerėjo maždaug nuo 1967 metų, kai Kario štabui pavyko sudaryti šioji tokį atsargos kapitalą, nors, išties, tai ne kapitalas, bet tik prieš laikinai skaitytojų prenumeratos apsimokėjimas sekantiems metams. Ne be to, kad reikalą žymiai pataisė ir prenumeratos pakėlimas. Nemažai šią padėtį pagerino ir nuo 1964-tų metų “Ramovės” skyrių padidėjusi parama; pakilusi nuo 70-500 dol. iki 800-1,200 dol. į metus. Čia reikėtų prisiminti a.a. plk. Antaną Rėklaitį, kuris apie tą laiką perėmęs Kario atstovo pareigas Čikagoje, pradėjo konkrečiai organizuoti žurnalui paramą ir laike trijų metų per Čikagos skyrių Karys buvo paremtas 1,637 dol. Šioji plk. Ant. Rėklaičio organizuota žurnalui parama Čikagoje virto tradicija ir iki šiol per skyrių Kariui yra pasiūsta visai arti 9,500 dol. Už tai Kario štabas čikagiškiams reiškia ypatingą ir didelę padėką.

Prie šios Kario padėties pagerinimo yra prisidėję: Clevelando skyrius su arti 4,000 dol., tik be ketvirčio (3,689 dol.), Bostonas su 1,126 dol., New Yorkas — pats žurnalo leidėjas — su 1,100 dol. Šiems skyriams Kario štabas taip pat reiškia didelį ačiū!. Toliau prisimintini Hartfordas su kiek virš 500 dol. Waterbury, Omaha, Detroitas, New Jersey ir Los Angeles skyriai su aukomis tarp 300 ir 400 dol. Jiems Karys taipgi yra dėkingas, tik būtų vienas klausimas — ar tikrai jau tik tiek ir tebuvo galima išspausti per 22-jus metus? Kiti skyriai prisidėjo vis po mažiau ir po mažiau ir yra net tokių, kurie per tą laikotarpį

tepatėję savo organizacijos organą — Karį — paremti tik aštuoniais doleriais.

Lietuvių Šaulių S-ga Tremtyje per šį laiką Karį parėmė visai arti 3,000 dol. suma, bet už tai Tremties Trimitas Karyje turi atitinkamą puslapių skaičių.

Karys ir Kario štabas trokšta ir pageidauja, kad šioji parama, ypač šiais sunkiaisiais infliacijos laikais nesumažėtų, bet kaip tik padidėtų. Tie skyriai, kurie iki šiol nepajėgė efektingiau savo žurnalą paremti, prašomi nors surasti ir užverbuoti savose apylinkėse naujų Kario skaitytojų. Netikima, kad parodžius nors truputį gerų norų — būtų negalima surasti kelių naujų prenumeratorių. Neužmirškime, kad pagrindinį žurnalo leidimo kapitalą ir sudaro jo prenumeratoriai. Jų skaičius šiandieną nėra pastovus ir didelis, gal tik arti 1200 ir nuolat svyruojantis. Jį padidinus 200-300, reikalai žymiai pagerėtų. Jau jei tik kiekvienas ramovėnas Karį užsiprenumeruotų ir laiku atsiskaitytų — žurnalo leidėjai nusikratytų daugelio bėdų.

Konkrečiai: vieno Kario numerio kaina 1974 metais buvo 1,370 dol., o 1976 metais jau 1,570 dol. Jei prenumerata dabar 10 dol., tai tik patys paskaičiuokime ar jos užtenka! Kario štabas numatęs, kad prenumerata pakeltina iki 13.50 dol., bet kas tuo atveju pasidarytų su prenumeratorių skaičiumi? Todėl bandoma išsiversti iki šiol gaunamomis įplaukėmis išlaidas padengiant iš atsargos.

Kario štabas, nežiūrint visų išminėtų negerovių, yra pasiryžęs Kario leidimą tęsti dar nemažiau 10-ties metų, jei koks netikėtus ir visai nenumatytas įvykis tą darbą nesukrės ir nesustabdys. Žinoma, tolimesnis Kario gyvavimas priklauso ir nuo pačios “Ramovės” amžiaus.

Baigiant prašoma: “Ramovės” Centro V-bos didesnio ir rimtesnio dėmesio žurnalui KARYS.

Skyriams — nenustoti, o kaip tik suaktyvinti ir padidinti teikiamą paramą žurnalui. Skyriai, kurie didesnės paramos suorganizuoti yra nepajėgūs, prašomi suaktyvinti žurnalo platinimą ir galimai padidinti savoje aplinkoje Kario skaitytojų skaičių.

Ramovėnų ir visų Kario skaitytojų — prenumeratorių, pagal savo asmenišką išgalę Karį remti ir laiku už jį atsiskaityti.

Dešimtį metų būdama Kario atstovu Čikagoje patyriau ir įsitikinau, kad buvę mūsų kariuomenės eiliniai, duskarininkiai ar žemesnio laipsnio kariai yra daug nuoširdesni, duosnesni ir uolesni žurnalo Karys rėmėjai, nei kiek aukštesni ar ir aukštieji mūsų karininkai. Su didele išimtimi čia paminėtinas a.a. gen. Mikas Rėklaitis, kuris buvo vienas iš aktyviųjų Kario rėmėjų; nuo 1955 iki 1976 metų prie savosios prenumeratos yra pridėjęs tik be vieno dolerio 200 dol. ir kuklaus savo palikimo dalį — 600 dol. yra paskyręs mūsų Kariui.

KARYS yra mūsų karinių įvykių kronika, mūsų karinis archyvas, mūsų karinė enciklopedija — taigi, visi turime jį skaityti ir remti!



↑ New Yorko ramovėnai ir birutietės lanko artimųjų kapus Cypress Hills kapinėse, gegužės 28 d.: prie a.a. Vytauto Šventoraičio kapo — už paminklo K. Šventoraitienė ir p.p. Kunigėliai. Nuotr. L. Tamošaičio

Po pamaldų Tėvų Pranciškonų koplyčioje; ant priebučio: deš. K. Jankūnas, Tėvas Petras Baniūnas, OFM, birutietės ir ramovėnai; apačioje iš k.: K. Bačauskas, O. Balčiūnienė, dr. E. Noakas, Z. Raulinaitis ir B. Balčiūnas. L. Tamošaičio nuotr.



A.A. KPT. MATAS PALUBINSKAS

1977 m. kovo 10 d., po ilgos ir sunkios ligos, mirė savanoris-kūrėjas kpt. Matas Palubinskas. Buvo gimęs 1897 m. vasario 24 d. Daguose, Alytaus apskr. Pradžios mokyklą baigė Daguose. Pirmajam Pas. karui prasidėjus pasitraukė į Rusiją ir moklą tęsė Tuloje, kur baigė mokytojų seminarijos tris kursus. 1918 m. grįžo į Lietuvą ir savanoriu įstojo į Lietuvos organizuojamą kariuomenę. Lietuvos kariuomenės vadovybė Matą Palubinską pasiuntė į Karo Mokyklą. 1919 m. pavasarį baigė Karo Mokyklos II-ją laidą ir grįžo į frontą. Dalyvavo kovose prieš lenkus, rusus-bolševikus ir kolčakininkus. Pasibaigus kovoms, po trumpo laiko, buvo perkeltas į Kariuomenės Štabo pensijų skyrių. Iš Kar. Štabo 1938 m. buvo perkeltas į Karo Aviaciją ūkio viršininko pavaduotoju. Raudonajai armijai okupavus Lietuvą ir išformavus Karo Aviaciją (buvo palikta tik viena eskadrilė Ukmergėje), buvo paskirtas tos eskadrilės ūkio viršininku.

Prasidėjus II-jam Pas. karui ir Lietuvą okupavus vokiečiams, Matas Palubinskas buvo skiriamas odų fabriko direktoriumi Balbieriškyje. Po pusantrų metų direktoriavimo buvo suimtas ir pasodintas Kauno sunkiųjų darbų kalėjimui (įskūstas repatriantų — rudmarškininių). Reviziją padarius ir neradus jokių trūkumų, po dviejų mėnesių buvo paleistas iš kalėjimo, bet į direktoriaus pareigas negrąžintas. Iš Lietuvos pasitraukęs į Vokietiją, pabėgėlių stovyklose dirbo įvairių darbų, daugiausia policijoje.

1949 m. atvyko į JAV — Bostoną, o po pusės metų persikėlė į Hartfordą, Conn., kur ir mirė. Žmona Marija Petrauskaitė-Palubinskienė mirė 1969 m. Sūnus Minvydas Palubinskas gyvena Naujojoje Zelandijoje (baiges komercinio meno akademiją. Vedęs estų kilmės žmoną Elvi, su kuria augina du sūnus — Aldą ir Vaidą). Lietuvoje liko dvi seserys.

A.a. kpt. Matas Palubinskas buvo apdovanotas Savanorio-Kūrėjo medaliu, Gedimino ordinu, Vilniui Vaduoti S-gos medaliu, Liet. Nepr. Dešimtmečio medaliu, Latvijos šaulių medaliu ir kt.

Velionis priklausė Hartfordo lietuvių Šv. Trejybės parapijai, Liet. Bendruomenei, LKVS "Ramovė" Hartfordo skyriui, Hartfordo vyrų ir mišriam chorams ir vaidintojų sambūriui.

A.a. Mato Palubinsko karstas buvo uždengtas Lietuvos Trispalve ir skyriaus ramovėnai stovėjo garbės sargyboje. Atsisveikinimo kalbą pasakė Hartfordo ramovėnų skyriaus pirmininkas Petras Simanauskas, įvertindamas jo gražius lie-



Kpt. Matas Palubinskas

tuviškus darbus. Palaidotas Broad Brook, Conn. kapinėse. Ant karsto buvo užberta sauja smėlio iš Gedimino kalno, o vėliava atiduota sūnui Minvydui.

vn

**Mirė aviacijos kapitonas
PETRAS VEDEIKA**

Gegužės 23 d., po ilgos ir sunkios ligos, New Port Richey, Floridoje, staiga mirė buvęs Detroito gyventojas Petras Vedeika, sulaukęs 70 metų amžiaus. Buvo pašarvotas Ch. Steponausko laidotuvių namuose. Gegužės 25 d. kun. Kazimieras Simaitis sukalbėjo rožinį. Laidotuvės ir atsisveikinimas įvyko gegužės 26 d. Šeimai užuojautą pareiškė ir atsisveikino: LKVS-gos "Ramovės" vardu — Stasys Šimoliūnas, LTS-gos Detroito skyriaus vardu — Jonas Švoba ir Vasario 16 gimnazijai remti būrelių vardu — Kazys Sragauskas.

Šv. Antano parapijos klebonui kun. K. Simaičiui atlaikius gedulingas mišias, 26 automobilių vilkstinės buvo nulydė-

tas į Švento Kapo kapines. Po sukalbėtų maldų, sugiedotas Lietuvos himnas.

Petras Vedeika buvo gimęs Obelių parapijoje, Rokiškio apskr. Lietuvoje, iki ją rusams okupuojant, tarnavo aviacijoje ir buvo pakilęs iki kapitono laipsnio. Vokietijoje gyveno Cross-Hessepe. Buvo lietuvių gimnazijos vicedirektorius ir mokytojas. Į Ameriką atvyko 1949 m. ir dirbo prie įvairių mašinų American Electrical Heater Co. Buvo bandęs ir biznį ir kurį laiką su p. Patalausku tvarkė vaisvandenių ir įvairių prekių krautuvę "Gaiva". Mokytojavo šv. Antano šeštadieniėje lietuvių mokykloje. Sielojosi ir rinko aukas Vasario 16 gimnazijai. Turėjo sudaręs net kelis būrelius ir iki išvykstant į Floridą, surinko ir Vasario 16 gimnazijai pasiuntė apie 1000 dol. Turėjo kantrybės: kiekvieną sekmadienį su šypsena stovėjo šv. Antano bažnyčios koridoriuje ir iš ateinančių į bažnyčią paprašydavo ir paėmavo auką. Jono Švobos atsisveikinant pasakytais žodžiais, Petras Vedeika Det-

roite buvo antrasis Sugintas. Pirmasis rinko aukas Čikagoje, o Petras Vedeika — Detroito.

Petras Vedeika buvo taip pat uolus BALFo darbuotojas ir nuoširdus kitų lietuviškų reikalų rėmėjas. Ko, ko, o fotografuoti tai nemėgo, sakydamas: "Į ką gi mes dabar panašūs? Pasenę, prazilę, kad net baisu į fotografiją pažiūrėti". Du P. Vedeikos Vasario 16 gimnazijai remti būrelius, jam išvykus į Floridą, tvarko ir aukas priima Kazys Srauskas. Laidotuvių dalyviai Petro Vedeikos įamžinimui Vasario 16 gimnazijai suaukojo 180 dol.

Nuliūdime liko žmona Sofija, posūnis Amerikos kariuomenės pulkininkas Vincas su šeima, Lietuvoje sesuo Elena ir kiti giminės.

A. Grinius

A.A. STANISLOVĄ GAUSĮ PALYDĖJUS

Š.m. gegužės 13 d. ankstų rytą, ilgos ir sunkios ligos iškankintas, Klevelando Metropolitan General ligoninėje, amžiams užmerkė akis Stanislovas Gausys. Su jo mirtimi Klevelando lietuvių bendruomenė neteko lietuvių, "Ramovės" skyriaus nario, žmona — vyro.

A.a. Stanislovą prieš keleta metų susipažinau Klevelande, geriau teko pažinti jį ir jo būdą, kada jis vedė suvalkietę E. Kilikevičiūtę-Kriaunevičienę. Kiek man teko patirti, velionis Stanislovas buvo kietas džūkelis, mylėjo savo gimtąjį kraštą, už jį ir jo laisvę kovojė.

Prasidėjus vokiečių-rusų karui, Stanislovas stoji į lietuvių batalionus su tikslu, padėti sunaikinti tėvynės priešą — komunizmą. Deja, priešojėgoms buvo stipresnės ir po sunkių keletos metų kovų, reikėjo trauktis ir vėl užleisti priešui numylėtą tėvynę Lietuvą ir gražų ezerėtą Džūkijos kraštą.

Karui pasibaigus, Stanislovas kaip ir kiti lietuviai, keleta metų praleido Vokietijoje, pabėgėlių stovyklose, iš kur prasidėjus didesnio masto emigracijai, atvažiavo į turtingą ir svetingą Amerikos kraštą. Apsistojęs Klevelande dirbo įvairiose vietose ir įvairius darbus, o prieš ligą ilgesnį laiką darbuosė viename Chevroletto automobilių fabrike. Paskutiniaisiais darbo metais pradėjo planuoti ir ruošti ateičiai — senatvei. Nusipirko saulėtąjį Floridoj namą ir manė, išėjęs į pensiją, ten persikelti. Deja, liga visus planus pakeitė, namą reikėjo perduoti, o pačiam atsigtuli svetimoj Amerikos žemėje, Visų Sielų kapinėse.

Velionio Stanislovo kūnas buvo pašarvotas lietuvių Delos ir sūnaus Jakubaičių laidotuvių namuose, kur jo karstą

dengė Lietuvos trispalvė vėliava, žmonos, giminių ir artimųjų užsakytos gėlės. Antrą vakarą laidotuvių namuose šv. Jurgio parapijos (kuriai priklausė a.a. Stanislovas) kleb. kun. B. Ivanauskas atlaikė pamaldas, o Klevelando "Ramovės" skyriaus pirmininkas A. Jonaitis, prie karsto stovint ramovėnams garbės sargyboje, pasakė atsisveikinimo kalbą. Sekantį rytą, nors ir esant darbo dienai, nemažas būrys artimųjų, draugų ir pažįstamų, velionio kūną palydėjo į šv. Jurgio parapijos bažnyčią, kur kleb. kun. B. Ivanauskas, asistuojant kunigams A. Goldikovskui ir K. Žemaičiui, atlaikė gedulingas šv. mišias ir pasakė pritaikytą pamokslą.

Po mišių, palydint kun. A. Goldikovskui, velionio kūnas nuvežtas amžinam poilsiui į Visų Sielų kapines.

Velionis Stanislovas, atskirdamas su šiuo pasauliu paliko liūdinčią žmoną ir penkias sesutes su šeimom Lietuvoje.

Ed. Pranckus

Dėl Jurgio Gediminėno "Kvailo Pasaulio", Narys Nr. 3

Nežeminkime Lietuvos kario garbės! Taip pasakė mums, buvusiems 3-čio art. pulko II grupės kariams, mūsų karininkas.

Tą patį kartosiu ir aš, Jurgi Gediminėnai. Rašyk, paišyk, tik Lietuvos kario garbės neliesk.

Kad Marijampolės žydaitės sutiko su gėlėmis raudonąją armiją, tai Marijampolės lietuvių karių įgula dėl to nėjo žydams langus daužyti. Išėjo demonstruoti dėl dviejų 3-čio art. pulko II grupės štabo raštininkų, būtinos tarnybos jaunesnių puskarininkų, kuriuos Marijampolės mieste ant gatvės žydų būrys sumušė.

Aš juos asmeniškai pažinojau ir ma-

čiau jų mėlynas sumuštas akis. Jie kurį laiką buvo daktaro paliuosuoti nuo darbų ir dėl kitų kūno vietų sumušimų. Tie du jaunesni puskarininkai buvo mokyti, inteligentai ir jie negalėjo kuo nors žydams nusikalsti. Tą visa įgula žinojom.

Kitos dienos vakare, po vakarinio patikrinimo, išėjo Marijampolės įgulos kariai pademonstruoti į miesto gatves, ne žydams langus daužyti. Išėjus kareiviams į gatves, policija buvo bejėgė ir visai iš gatvės pasišalino. Tada atsirado miesto darbininkai ir jų vaikai, kurie pradėjo žydams langus daužyti.

Kareiviai ėjo link miesto centro, kartu ėjo ir civiliai, daužydami žydams langus. Eiseną sustabdė netoli miesto centro įgulos karininkai. Kareiviai pamatė savo karininkus, pasišalino iš gatvės ir palei Šešupę grįžo į kareivines.

Kai karininkai tikrino kareivius, visus rado miegančius ir neturėjo ko kalbinti. Negalėjo Lietuvos kariai žydams langus daužyti, nes nežinojo kuris žydo, lietuvių, ar kitos tautybės namas. Marijampolės ir artimos prie miesto apylinkės kariai tose demonstracijose nedalyvavo, kad vietiniai miesto gyventojai neatpažintų ir neišduotų pavardes, kad per tardymus kas neišduotų savo draugus.

Tai dar kartą kartoju, kad Lietuvos kariai Marijampolės žydų langų nedaužė.

1940 metų birželio mėnesį prisiminęs
Jonas Bušauskas



"LIETUVOS AIDAI"

Penktad. 9:30 — 10:00 val. vak. — 1490 AM

Šeštad. 8:00 — 10:00 val. vak. — 106.3 FM

Sekmad. 9:30 — 10:00 val. ryto — 1230 AM

Veda K.BRAZDŽIONYTĖ

2646 W. 71st. Street, Chicago, Illinois 60629

Telef. — 778 - 5374

Kiekvieną naują KARĮ "Lietuvos 'Aidai'" pamini savo programoje

(atkelta iš 232 psl.)

vas, lauzo pasirodymui — muzikos instrumentai ir reikalingi asmens tualetiniai reikmenys.

Svarbiausiai — atsivežti šaulišką entuziazmą, gerą, linksmą, pozityvią ir draugišką, broliškai-seserišką nuotaiką.

4. Kultūrinio Savaitgalio Stovyklai Pasiruošus

LŠST Kultūrinio Savaitgalio Stovyklos Organizacinė Komisija, kaip matote iš Komisijos bendraraščio pateiktos medžiagos, teoretiškai stovyklą suplanavo ir organizacinius darbus atliko. Belieka dabar, tai kas užplanuota, praktiškai suvaziavus į stovyklą įgyvendinti. Tas gi, jau priklauso nuo mūsų visų padėtų bendrų pastangų, šauliško susiklausymo ir organizacinės drausmės, nes stovykla bus tiek sėkminga, kiek jos dalyviai įsijungs į užplanuotos programos darbų vykdymą, parodys tam reikiamą entuziazmą.

Organizacinė Komisija tvirtai tiki stovyklos pasisekimu. Tiki atvykstančių stovyklauti brolių bei sesių šauliška dvasia, susiklausymui ir tvirtam pasiryžimui tinkamai reprezentuoti save, savo padalinį ir Lietuvos Šaulių Sąjungą Tremtyje.

Su šiomis viltimis žiūrint į netolimą ateitį, LŠST Kultūrinio Savaitgalio Stovyklos Organizacinė Komisija dėkoja visų Sąjungos padalinių vadovybėms už rodomą dėmesį šiam reikalui ir taria iki malonaus pasimatymo Kultūrinio Savaitgalio stovykloje, š.m. liepos 2-4 d.d., Union Pier, Mich.

Su šauliška pagarba

Ed. Vengianskas
Organizacinės Komisijos
Pirmininkas
Alf. Gailius
Antr. Sekretorius

(atkelta iš 236 psl.)

vokiečiai buvo atleisti iš tarybos ir išsiųsti į Vokietiją. Rotter karo lauko teismo buvo už akių nuteistas mirti, bet vėliau vokiečiam ir sovietam sudarius oro susisiekimą bendrovę "Dereluft", jis skraidė tarp Berlyno ir Maskvos, bet Kauno aerodrome niekada iš lėktuvo neišlipdavo.

Vokiečiams išvykus, buvo pasamdyti anglų karo lakūnai, bet ir jie neilgai dirbo. Nesant savų instruktorių, vėl teko samdyti visokius parėjūnus, kurių tarpe buvo lenkuojantis Mickevičius ir vokiečiai Komandelis. 1921.VIII.27 iš Kauno aerodromo pakilo Mickevičius su Albatrosu III ir Komandelis su Alb. IV ir, padarę kelis ratus, nuskrido Kaišiadorių pusėn. Norėta juos vyti, bet nespėta.

Lėktuvai nusileido Vilniuj. Lenkai paskelbė, kad lėktuvai buvo numušti.

1920.V.12 Vytautas Rauba, visai nesenai gavęs teisę savarankiškai skristi, pakilo su Hab C IV lėktuvu pasimokyti mokomojo šaudymo. Apimtas azarto, Rauba staigiai kilo ir smigo, kartu darydamas ir staigius posūkius. Lėktuvas įėjo į suktuką ir trenkė į žemę. (b.d.)

AUKOJO KARIUI:

Kovas, Balandis, 1977

\$40.00:

Paluk W., Australija

\$25.00:

LŠST DLK Gedimino šv. kp., Delhi, Can.

\$10.00:

Aižinas K., Chicago, IL
Diminskis V., Chicago, IL
Janulis Val., Cicero, IL
Jegelevičius V., Toronto, Can.
Kaslas St., Willow Springs, IL
Milušauskas M., Chicago, IL

\$8.32:

Klimaitis A., V. Australija

\$5.90:

Kuzmickas St., V. Australija

\$5.00:

Adamkavičius I., Chicago, IL
Adomaitis J., Tinley Park, IL
Babickas P., Worcester, MA
Baleišienė A., Chicago, IL
Brazauskas K., Hollywood, CA
Bulota A., Los Angeles, CA
Dainys V., So Boston, MA
Grajauskas Br., Hamilton, Can.
Ilgūnas Vyt., Worcester, MA
Juodišius Vyt., Stayner, Can.
Kauševičius Alf., Worcester, MA
Kumpikas J., Hollis Hills, NY
Latviūnas St., Wolcott, CT
Mieželis V., Phownix, AZ
Mockaitis P., Chicago, IL
Nemanius A., Chicago, IL
Nesavas J., Detroit, MI
Norkus P., Newington, CT
Pleškys A., Chicago, IL
Salys J., Oxnard, CA
Savickas B., Toronto, Can.
Tamošaitis L., Woodhaven, NY
Vyšniauskas J., St. Catharines, Can.
Žinėnas K., Cicero, IL

\$4.40:

Smolskis P., P. Australija

\$4.00:

Garbaliuskas A., Melrose Park, IL
Jankauskas A., Hamilton, Can.

\$3.00:

Bielskis J., Anglija
Šimkus M., Baltimore, MD
Šiogieris V., Australija, NSW

\$2.70:

Dičiūnas A., Lt., Australija, Vic.
Dičiūnas R., 1st Lt., P. Australija

\$2.30:

Doniela J., P. Australija
Gyls J. N., P. Australija
Strankauskas J., P. Australija
Jakutis A., P. Australija

\$2.00:

Dužinauskienė A., Waterbury, CT
Galdikas K., St. Catharines, Can.
Kazlauskas K., Baltimore, MD
Pajaujis P., Mt. Clemens, MI
Pajėda V., Worcester, MA
Skopas E., Cicero, IL
Stanaitis J., Toronto, Can.
Vitkus V., Rochester, NY

GEN. POVILO PLECHAVIČIAUS MONOGRAFIJOS LEIDIMĄ PARĖMĖ:

\$50.00:

O. Žadvydas, Desert Hot Springs, CA

\$25.00:

P. Karosas, New Britain, CT

LKVS "Ramovė" Bostono sk. auka:

\$15.00:

Bostono Skyrius

\$5.00:

Čaplikas A. L.
Griežė-Jurgelevičius St.
Merkis K.

\$3.00:

Dapkus M.
Vizbaras J.

\$2.00:

Bajerčius Vl.
Bliumas P.
Janavičius A. P.
Jašinskas J.
Kontautas S.
Šidlauskas K.
Šimėnas K.

A.A. Sav.-Kūr. kpt. Jono Telksnio atminimui vietoje gėlių aukojo "Kariui" paremti:

\$15.00:

Butkys Vac.

\$10.00:

Ingelevičius Vl.

\$5.00:

Dvareckienė Z.
Kazlauskas J.
Lingis A.
Merkelis E.

\$2.00:

Elbė E. A.

(nukelta į virš. 4 psl.)

(atkelta iš virš. 3 psl.)

AUKOJO KARIUI:
Gegužės, 1977**\$105.75:**A.A.gen. št. plk. ltn. Mato Naujoko
palikimas**\$20.00:**Ivašauskas J., Chicago, IL
Kepalas Alg., Risedale, NY**\$12.00:**

Kelly A., Australija, Vic.

\$10.00:Ašoklis Aug., Cicero, IL
Balbatas J., Cleveland, OH
Dambrauskas M., Phoenix, AZ
Kiaunė J., Jamaica Est., NY
Kizis M., Tecumseh, Can.
Klausutis L., Syracuse, NY
Mikoliūnas P., Cleveland, OH
Skučas Don., Lt. Col., APO NY**\$7.00:**

Vinčinas Vl., Racine, WI

\$6.00:

Chmieliauskas L., Australija, Vic.

\$5.00:Agurkis J., Omaha, NB
Bubelis J.K., Wisconsin Dells, WI
Čaplinskienė Ona, Darien, IL
Daniliauskas J., Stamford, CT
Gruodis J., Monticello, NY
Jagela St., Toronto, Can.
Jankus J., Woodhaven, NYJurkūnas J., Chicago, IL
Karaliūnas J., Hamilton, Can.
Kielius K., Chicago, IL
Langė Viktorija, Lakewood, OH
Lengnikas E., Hamilton, Can.
Mikulskienė, Cleveland, OH
Noakas E., Fresh Meadows, NY
Paulionis B., Cleveland, OH
Pečenkis P., Elizabeth, NJ
Razutis A., Los Angeles, CA
Rimkus J., Vittoria, Can.
Stasiulis B., Priceville, Can.
Šlekys Elz., Toronto, Can.
Uknes, P., Brooklyn, NY
Valiulienė M., Etobicoke, Can.
Vedeika P., New Port Richey, FL
Vilkutaitis Vyt., E. Northport, NY**\$4.00:**Poderienė Ad., Southfield, MI
Vaičiūnas D., Cleveland, OH**\$3.00:**Plečkaitis A., Cleveland, OH
Valkavickas V., Chicago, IL**\$2.00:**Ceilius J., Woodhaven, NY
Gedeika B., Ridgewood, NY
Jakimavičius V., Brockton, MA
Petrauskas A., Dearborn, MI
Ramanauskas Vyt., Chicago, IL
Šermukšnis J., Chicago, IL**\$1.00:**Juras St., Chicago, IL
Tarutis Z., Willowick, OH*Aukojusiems KARYS nuoširdžiai dėkoja!*

Įvairių autorių straipsniai skelbiami KARYJE nevisada reiškia redakcijos ar leidėjų nuomonę • KARYS išleidžiamas kiekvieno mėnesio pradžioje. Jam skiriami straipsniai turi pasiekti redakciją nemažiau dvi savaites prieš išleidimą. Rankraščiai redakcijoje nesaugomi • Keisdami adresą nedelsdami praneškite KARIUI, pažymėdami naująjį ir senąjį adresą • Cekius, arba "Money Order" adresuoti tik "KARYS" vardu, — ne "Warrior" ar kt.